

LAS LOŠKEGA POGORJA

**STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA
LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO LOŠKEGA POGORJA**

Škofja Loka, 29. 10. 2015

2. Kazalo

3.	Osebna izkaznica LAS	3
4.	Povzetek SLR	4
5.	Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR	5
6.	Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	32
7.	Podroben opis tematskih področij ukrepanja	39
8.	Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije	42
9.	Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov	44
10.	Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR	51
11.	Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti	54
12.	Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR	59
13.	Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje	63
14.	Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS	67
15.	Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij	70
16.	Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem	75
17.	Priloge	79

3.Osebna izkaznica LAS

Naziv LAS	LAS loškega pogorja		
Naslov LAS	Poljanska cesta 2, 4220 Škofja Loka		
Naslov varnega elektronskega predala	tatjana.bogataj.sora@poslovna.posta.si		
Spletna stran LAS	www.las-pogorje.si		
Predsednik LAS	Ivica Rant, predsednica Elizabeta Rakovec, podpredsednica		
Vodilni partner LAS	Razvojna agencija Sora d.o.o.		
Naslov vodilnega partnerja LAS	Poljanska cesta 2, 4220 Škofja Loka		
Številka transakcijskega računa LAS	SI56 19100 0010169340		
Velikost območja LAS	512,20 km ²		
Število prebivalcev LAS	41.871		
Število občin	4		
Vključene občine (naštejte)	Gorenja vas – Poljane, Škofja Loka, Železniki, Žiri		
Problemsko območje ali območje ZTNP-1 (označi)	DA ☐ NE ☒		
Kohezijska regija	Zahodna kohezijska regija		
SLR bo financirana (označi)	☒ EKSRP	☒ ESRR	☐ ESPR
Glavni sklad (označi)	☒ EKSRP	☒ ESRR	☐ ESPR
Datum ustanovitve lokalnega partnerstva	19.10.2015		
Število članov LAS	28		

4.Povzetek SLR

Strategijo lokalnega razvoja (v nadaljevanju SLR) za programsko obdobje 2014 – 2020 smo oblikovali v okviru lokalnega partnerstva na območju štirih občin, Občin Gorenja vas – Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri in se povezali v Lokalno akcijsko skupino loškega pogorja (v nadaljevanju LAS). Območje LAS predstavlja zaokroženo geografsko in funkcionalno celoto, ki jo določajo enake naravne značilnosti, skupna zgodovina in notranja družbena povezanost.

V partnerstvu smo se je odločili, da pristopimo k reševanju razvojnih potreb in izzivov na vseh štirih tematskih področjih ukrepanja: ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave ter večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin. Cilje zastavljene znotraj SLR bomo uresničevali s sredstvi Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

Inovativnost, povezovanje in trajnost za gospodarsko in socialno vključenost lokalnega prebivalstva je rdeča nit, ki nas vodi skozi celotno SLR. Verjamemo, da prav spodbujanje podjetništva temelječega na lokalnih potencialih in povezovanje lahko privedeta do novih stabilnih delovnih mest, kar bomo dosegli z zagotavljanjem kakovostnega podpornega okolja, ki bo vodilo k razvoju podjetnosti, kreativnosti in ustvarjalnosti, ter razvoju in trženju novih produktov in storitev. Prepričani smo, da je potrebno vsem prebivalcem na območju LAS zagotoviti enake možnosti. S tem namenom želimo podeželskemu prebivalstvu povečati dostopnost do storitev. Cilj, ki ga prenašamo v novo programsko obdobje je namenjen nadaljnjemu povečevanju oskrbe z lokalnimi prehrabnimi produkti in njihovo vključevanje tudi v javne inštitucije. Z enakovrednim vključevanjem ranljivih skupin v družbo skozi razne programe in storitve ter varovanjem okolja pa bomo gradili na trajnosti in družbeni odgovornosti.

Oblikovali smo strategijo, ki sledi ciljem programov na nacionalni in regionalni ravni, je skladna z lokalnimi razvojnimi strategijami, in predvsem, je uresničljiva. Prepričani smo, da je območje dovolj veliko in homogeno in da premore dovolj kritične mase človeških in ekonomskih virov za kvalitetno izvedbo dane SLR.

5. Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR

5.1. Splošne geografske značilnosti območja

5.1.1. Utemeljitev geografske zaokroženosti območja LAS

LAS loškega pogorja obsega območje 4 občin: Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri. Več kot tisoč let povezanega delovanja.

Območje LAS loškega pogorja leži v predalpskem svetu južnega dela Gorenjske regije. Obsega Selško in Poljansko dolino s Škofjeloškim in Polhograjskim hribovjem nad njima, Žirovsko kotlino ter Sorško polje, ki je sestavni del Ljubljanske kotline. Mesto Škofja Loka, ki leži ob sotočju Poljanske in Selške Sore, je gospodarsko, kulturno in upravno središče območja.

Območje je gospodarsko, socialno in upravno povezano že več kot tisočletje. Že leta 973 je cesar Oton II. to ozemlje podaril škofom iz Freisinga. V naslednjih stoletjih je tu nastala zaokrožena fevdalna posest loškega gospostva s sedežem v Škofji Loki (mestne pravice l. 1274), ki je obstajala kar 830 let. V 20. stoletju so se menjavale različne državne ureditve in s tem povezane reorganizacije, vendar je bilo območje vedno povezano (izjema je le območje sedanje občine Žiri). Z osamosvojitvijo Slovenije smo prevzeli ureditev bivše SFRJ, kjer je v okviru teh meja delovala Občina Škofja Loka.

Iz nekdanje Občine Škofja Loka so januarja 1995 na tem ozemlju nastale 4 občine, ki se danes povezujejo v LAS loškega pogorja:

- Občina Gorenja vas - Poljane,
- Občina Škofja Loka,
- Občina Železniki,
- Občina Žiri.

Istočasno je bila reorganizirana državna uprava in s tem ustanovljena Upravna enota Škofja Loka, ki opravlja upravne storitve za celotno obravnavano območje.

Kljub razdelitvi na več občin območje skozi zgodovino ostaja zaokrožena subregija, ki tudi danes številne razvojne in infrastrukturne probleme rešuje skupaj in v tesnem medsebojnem sodelovanju. Območje določajo enake naravne značilnosti, skupna zgodovina in notranja družbena povezanost. Mesto Škofja Loka, kot center nekdanje občine, pa še danes daje območju posebno veljavo, saj se tu nahajajo obrati, pomembni za razvoj tako urbanega kot ruralnega dela območja.

Tabela 1: Regija, Upravna enota in mejne občine z LAS

Regija	del Gorenjske statistične regije
Upravna enota	Škofja Loka
Mejne Občine	Bohinj, Kranj, Medvode, Dobrova-Polhov Gradec, Logatec, Idrija, Cerklje, Tolmin

Vir: Spletne strani, 2015

5.1.2. Velikost območja LAS

Območje meri 512,2 km²; vključuje naselje Škofja Loka z več kot 10.000 prebivalci

Območje po površini meri 512,2 km². Znotraj LAS leži tudi naselje Škofja Loka z več kot 10.000 prebivalci in obsega 4,48 km². Območje LAS predstavlja 23,97 % površine Gorenjske in 2,53 % Slovenije.

Tabela 2: Površina, število krajevnih skupnosti, število naselij, število gospodinjstev ter povprečna velikost gospodinjstva po občinah na območju LAS

Občina	Površina (km ²)	Št. KS	Št. naselij	Št. gospodinjstev	Povp. velikost gospodinjstva
Gorenja vas - Poljane	153,3	6	73	2.225	3,3
Škofja Loka	146,0	11	62	8.186	2,8
Železniki	163,7	6	29	2.103	3,2
Žiri	49,2	/	18	1.662	2,9
Skupaj	512,2	23	182	14.176	/

Vir: SURS, 2015

Območje LAS vključuje: 1 središče regionalnega pomena, 6 drugih urbanih območij in 5 dodatnih drugih urbanih območij

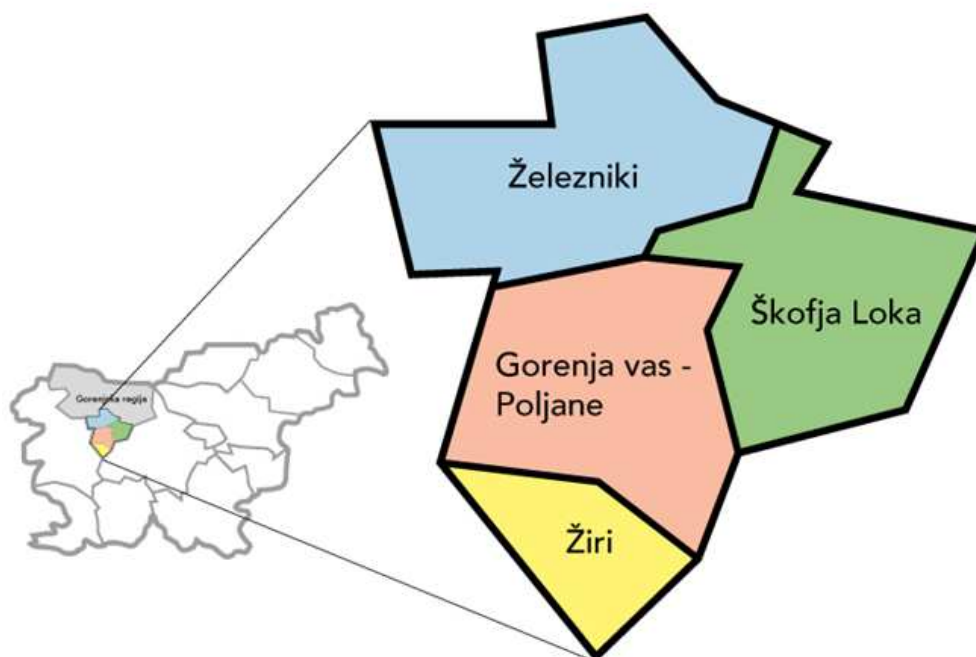
Območje LAS lahko z vidika poselitve grobo razdelimo na območje mesta in naselij mestnega značaja ter poselitev perifernega dela – podeželja. Oblika poselitve podeželja je raznolika, tako od tipične obcestne poselitve do gručaste oblike naselij in posameznih zaselkov do samotnih kmetijskih gospodarstev. V skladu z Odlokom o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04 in 33/07 - ZPnačrt) Škofjo Loko uvrščamo med središča regionalnega pomena. V skladu s Statističnim letopisom RS 2013 (SURs) se med druga urbana območja na območju LAS loškega pogorja uvrščajo naselja Binkelj, Puštal, Stara Loka, Trata, Železniki, Žiri, merila za dodatna druga urbana območja pa izpolnjujejo naselja Gorenja vas, Poljane nad Škofjo Loko, Reteče, Selca in Sovodenj.

Tabela 3: Urbana naselja na območju LAS

Fiksni del	
Središče regionalnega pomena	Škofja Loka
Medobčinska središča	/
Središča v somestju	/
Variabilni del	
Funkcionalna urbana območja	/
Druga urbana območja	Binkelj, Puštal, Stara Loka, Trata, Železniki, Žiri
Dodatna druga urbana območja	Gorenja vas, Poljane nad Škofjo Loko, Reteče, Selca, Sovodenj

Vir: Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020 (Uradni list RS 42/2015), Statistični letopis RS 2013 (SURs), Pravilnik o določitvi seznama dodatnih drugih urbanih območij za potrebe opredeljevanja območij lokalnih akcijskih skupin (Uradni list RS 12/2016)

5.1.3. Kartografski prikaz območja LAS

Slika 1: Lega LAS loškega pogorja v Sloveniji, na Gorenjskem in v LAS vključene občine

5.1.4. Strukturne danosti območja LAS

Ugodna strateška lega med Ljubljano, letališčem Brnik in Severno Primorsko

LAS loškega pogorja leži v osrednjem delu Slovenije. Mesto Škofja Loka predstavlja pomembno prometno središče in je pol ure vožnje oddaljeno od Ljubljane (22,8 km) in od nacionalnega letališča Brnik (18 km). Preko Selške (Občina Železniki) in Poljanske doline (Občini Gorenja vas - Poljane in

Žiri) s stičiščem v Škofji Loki (Občina Škofja Loka) se Severna Primorska (Baška Grapa, Cerkno, Idrija) povezuje z Ljubljano. Tako skozi območje LAS poteka 4. razvojna os, ki Ljubljano preko Škofje Loke in Poljanske doline povezuje s Primorsko in naprej z Italijo.

Slika 2: Potek 4. razvojne osi (Vir: splet)

Petino ozemlja predstavljajo kmetijska zemljišča, kar 71 % pa gozd

Na območju LAS, ki obsega skupno 51.220 ha površine, razpolagamo z 10.057 ha kmetijskih zemljišč v uporabi, s 36.214 ha gozdov, 3.880 ha površine je pod varstvom kulturne dediščine, 8.498 ha površine je ekološko pomembnih območij, 7.519 ha predstavljajo naravne vrednote, 61 ha zavarovana območja narave, 8.851 ha površin je pod Naturo 2000 in 7.408 ha je vodovarstvenih območij.

Tabela 4: Površine zemljišč pod različnimi režimi

Površina	Ha	% od površine LAS
LAS	51.220	100,00
Kmetijska zemljišča v uporabi	10.057	19,63
Gozdovi	36.214	70,70
Varstvena območja – kulturna dediščina	3.880	7,58
Ekološko pomembna območja (EPO)	8.498	16,59
Naravne vrednote (NV)	7.519	14,68
Zavarovanja območja narave (ZO)	61	0,12
Natura 2000	8.851	17,28
Vodovarstvena območja	7.408	14,46

Vir: SURS, Popis kmetijskih gospodarstev, 2010; Občine: Prikaz stanja prostora občine Gorenja vas – Poljane, predlog, april 2015; Prikaz stanja prostora občine Škofja Loka, december 2013; Prikaz stanja prostora občine Železniki, junij 2014; Prikaz stanja prostora občine Žiri, november 2008

Zmanjšanje površin, namenjenih kmetijski pridelavi, vendar površina kmetijskih zemljišč v uporabi na 1000 prebivalcev ter delež kmetijskih gospodarstev z več kot 10 ha kmetijskih zemljišč v uporabi še vedno nad slovenskim povprečjem

V letu 2010 je bilo po podatkih SURS-a na območju LAS v uporabi 10.057 ha kmetijskih zemljišč. To je 9,6 % kmetijskih zemljišč v uporabi manj kot v letu 2000. Zmanjšanje kmetijskih zemljišč v uporabi je sorazmerno zmanjšanju površine trajnih travnikov in pašnikov (za 10 % oz. 977 ha), s tem, da je delež površin trajnih travnikov in pašnikov v strukturi kmetijskih zemljišča v uporabi ostal na enakem nivoju, kot je bil (slabih 88 %). V enakem obdobju se je na območju LAS za 13,7 % znižala tudi površina kmetijskih zemljišč v uporabi na 1000 prebivalcev (v Sloveniji za 4,9 % nižja), je pa ta še vedno večja kot v Sloveniji. Na nivoju Slovenije znaša površina kmetijskih zemljišč v uporabi na 1000 prebivalcev 232 ha, na nivoju LAS pa 297 ha. Delež kmetijskih gospodarstev z 10 ali več ha kmetijskih zemljišč v uporabi je na območju LAS v letu 2010 znašal 19,2 % in je bil kljub zmanjšanju v primerjavi z letom 2000 še vedno nad slovenskim povprečjem, kjer je v letu 2010 znašal 15,3 %. V obdobju 2000 do 2010 so se za 23 % povečale površine s krmnimi rastlinami in tako je bilo v letu 2010 68 % njiv zasajenih s krmnimi rastlinami, kljub temu, da pa je manj kmetijskih gospodarstev, ki pridelujejo krmne rastline. Je pa silažna koruza ostala na nivoju kot je bila oz. se je zmanjšala za 2 %. Zelo pa so se zmanjšale površine s krompirjem, kar za 64 %.

Visoka gozdatost območja (71 %); 95,38 % gozdov je v zasebni lasti

Po Gozdnogospodarskih načrtih gozdnogospodarskih območij Kranj in Ljubljana za obdobje 2011 - 2020 je 36.214 ha ali 70,70 % površine območja pokritega z gozdom. Prevladujejo lesnoproizvodni gozdovi (93,06 % površine oz. 33.702 ha), sledijo varovalni gozdovi (3,67 % površine oz. 1.330 ha) in gozdovi s posebnim namenom (3,10 % oz. 1.123 ha). Najmanjši delež površin pokrivajo gozdni rezervati (0,17 % oz. 59 ha). V lastniški strukturi gozdov prevladujejo gozdovi v zasebni lasti, 34.542

ha oziroma 95,38 % (v Žireh skoraj 99 % gozda v zasebni lasti). Medtem ko je preostali delež gozdov v državni lasti (4,55 % oz. 1.648 ha) oz. lasti lokalnih skupnosti (24 ha oz. 0,07 %). Na območju pa razpolagamo z 16.713,06 m³/ha lesne zaloge, povprečni letni prirastek pa znaša 1.420,60 m³/ha.

Po podatkih SURS-a pa se površina gozda, ki je v lasti kmetijskih gospodarstev, v obdobju od leta 2000 do 2010, praktično ni spremenila in je v letu 2010 znašala 20.716 ha (v letu 2000, 20.674 ha), se je pa zato v teh desetih letih za dobrih 11 % zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev, ki imajo v lasti gozd. Teh je bilo leta 2010 1.428. To pa pomeni, da je imelo skoraj 90 % kmetijskih gospodarstev v letu 2010 v lasti tudi gozd.

Pestra dediščina Škofjeloškega območja

Kulturna dediščina

Arhitekturne znamenitosti prevladujejo v mestih, kot sta tisočletna Škofja Loka in nekdanji železarstvom povezani Železniki, vendar je tudi podeželje bogato z arhitekturnimi objekti, povezanimi z dediščino, kot so npr. stare domačije, kozolci, kašče, sušilnice sadja in lanu,... Izpostavili bi lahko Škofjo Loko s starim mestnim jedrom in Loškimi gradom, Škofjeloški pasijon ter Nacetovo hišo v Puštalu, Dvorec Visoko, utrdbne Rupnikove linije, Kulturni center slikarjev Šubic ter foto muzej Vlastja, Muzej Železniki s Plavžem, Groharjevo hišo v Sorici ter Etnografski muzej Davča in Muzej Žiri. V ta sklop bi lahko uvrstili tudi sakralne objekte, cerkve, kapelice, znamenja, ki dajejo svojevrsten pečat kulturni krajini.

Ohranjene obrti in tradicionalna znanja

Kulturna dediščina škofjeloškega območja se kaže tudi v bogati rokodelski ustvarjalnosti domačinov, ki ohranjajo tradicijo domače in umetnostne obrti. Dediščino ohranjajo mnoga tradicionalna znanja in z njimi povezane obrti. Klekljarstvo, izdelovanje medenih kruhkov, kuhanje oglja, predelava volne, predelava lanu, obdelava lesa, pletenje košev in košar so le nekatere izmed njih. Iz tega so se razvili tudi spominki, ki predstavljajo ne le loško, pač pa celotno slovensko območje (loški in dražgoški medeni kruhek, čipke, modelčki za loške kruhke,...). Življenje in znanja prejšnjih rodov se predstavljajo na številnih tradicionalnih prireditvah, ki se odvijajo na podeželju. Najbolj poznane in obiskane so: Čipkarski dnevi v Železnikih, Praznik žetve na Žirovskem Vrhju, Dan ogljarjev na Starem Vrhju, Dan teric v Davči in Sadovi jeseni v Sorici. Za ohranjanje tradicionalnih obrti in znanj skrbi tudi Rokodelski center domače in umetnostne obrti Škofja Loka, ki organizira razne tečaje in delavnice na širšem škofjeloškem območju in je hkrati tudi stičišče rokodelcev. Rokodelski center predstavlja vez med preteklostjo in sodobnostjo, s poslanstvom ohranjanja bogate rokodelske tradicije ter skrbi za prenos rokodelskih znanj.

Naravna dediščina: 17,28 % območja LAS pod Naturo 2000

Območje razpolaga z naravnimi danostmi, kot so zanimivi izviri (topla voda v Kopačnici, izviri z živim srebrom pri Podklancu), reke in potoki, slapovi (Davški, Slatuški), jezera, barja (Ledine), jame, izjemna drevesa (po velikosti, debelini, starosti in obliki) ter gozdovi in travišča. Varstvena območja Natura 2000 zavzemajo 8.851 ha oziroma 17,28 % površine LAS loškega pogorja. Po občinah to predstavlja 10,55 % ali 1.617 ha v občini Gorenja vas - Poljane, 14,99 % ali 2.188 ha v občini Škofja Loka, 30,64 % ali 5.015 ha v občini Železniki ter le 0,65 % ali 32 ha v občini Žiri. Na območju LAS loškega pogorja se nahaja 183 naravnih vrednot, 12 ekološko pomembnih območij ter 16 zavarovanih območij narave.

5.1.5. Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami

Razgiban relief in razpršena poselitev pogojujeta potrebo po razvejani prometni infrastrukturi

Na splošno je dostopnost do naselij dobra, nekoliko slabša je ponekod do posameznih gospodinjstev izven strnjenih naselij. V letu 2012 je bilo na območju LAS loškega pogorja po podatkih SURS-a od skupno 1.186,70 km javnih cest 144,7 km državnih in 1.041,9 km občinskih cest (seštevek se ne ujema zaradi zaokroževanja). V prejšnjih letih je bilo veliko vlaganj v razširitve in asfaltiranje cest, tako da so dostopi do vseh večjih strnjenih naselij asfaltirani.

Neustrezna pokritost s širokopasovnim omrežjem v Občini Škofja Loka in Žiri, Občini Gorenja vas - Poljane in Železniki določena naselja še ne rešena

Občini Gorenja vas - Poljane in Železniki sta v finančni perspektivi 2007 - 2013 uspešno kandidirali na 1. javnem razpisu GOŠO1 – gradnja, upravljanje in vzdrževanje odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij in pridobili sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj za gradnjo odprtega širokopasovnega omrežja na belih lisah. Glede na to, da v določenih naseljih gradnja z

javnimi sredstvi preko tega razpisa ni bila mogoča, ponekod še vedno ostajajo območja, kjer ni pokritosti. V Občinah Škofja Loka in Žiri pa pristopajo k projektu izgradnje odprtega širokopasovnega omrežja in za ta namen pripravljajo konzorcij gorenjskih občin za prijavo na razpis, ki bo objavljen predvidoma v začetku leta 2016. Upravičena bodo vsa območja (bele lise), kjer ni vzpostavljenega podatkovnega omrežja, ki dosega hitrost 100Mb/s in hkrati na teh območjih ne obstaja komercialni interes izgradnje širokopasovnega omrežja. Občini sta trenutno v pripravi oz. novelaciji načrta razvoja širokopasovnega omrežja.

Vzpostavljene številne pohodniške, tematske in kolesarske poti

Preko vrhov so speljane številne **pohodniške poti**, območje prečka Slovenska planinska pot, vrhove in grebene škofjeloškega hribovja pa povezuje Loška planinska pot.

Tabela 5: Pohodniške poti na območju LAS

Občina	Pohodniške poti
Gorenja vas - Poljane	Blegoš, Slajka, Ermanovec, Žirovski Vrh
Škofja Loka	Lubnik, Križna Gora, Osovnik
Železniki	Ratitovec, Blegoš, Porezen
Žiri	Goli vrh, Vrsnik, Goropeke – Vrh Sv. Treh Kraljev, Ledinica – Mrzli Vrh

Vir: Strategija turizma za Škofjeloško območje 2020+, julij 2014

Na območju je več zanimivih **tematskih poti**, ki so bile v sodelovanju z lokalnimi društvi opisane, označene na terenu, opremljene z informativnimi tablami in nekatere podkrepljene tudi z dvojezičnimi zloženkami. Določene so dobro obiskane. Predvsem tiste, ki imajo aktivne upravljalce, ki skrbijo za kvalitetno ponudbo, vsebino in zagotavljajo vzdrževanje. Na določenih pa bi bilo potrebno še več narediti na vsebinski nadgradnji, predvsem pa na povezovanju poti in ponudnikov ter trženju s strani aktivnih upravljalcev.

Tabela 6: Tematske poti na območju LAS

Občina	Tematske poti
Gorenja vas - Poljane	Rupnikova linija – Skrivnostni svet utrd Rupnikove linije, Pot poljanskih dobrot, Pot v Zalo, Gozdna učna pot Visoko, Čebelarska pot mimo sv. Urbana, Urekova pot
Škofja Loka	Pot v Puštal, Pot v Crngrob, Pot treh gradov, Godeška učna sprehajalna pot, Loška učna pot
Železniki	Gozdna učna pot Kres, Fužinarsko – kovaška pot, Oglarska pot sv. Mohorja, Pot dražgoških spominov, Pot po Sorici, Pot v Sušo, Lovska pot na Miklavško goro, Pešpot po Zgornji Davči, Pohodniška pot pod obronki Ratitovca, Po sledih Rupnikove linije, Pot po Rapalski meji, Pot preko Martinj Vrha, Pot v Geblarje
Žiri	Pot ob rapalski meji (Žiri – Mrzli vrh), Emina romarska pot

Vir: Strategija turizma za Škofjeloško območje 2020+, julij 2014

Preko območja je speljana in označena nad 300 km dolga in na 12 etap razdeljena **kolesarska transverzala**, ki poteka po celotnem škofjeloškem območju. Pot je predstavljena na karti in opremljena na terenu. Letno jo obiše precej obiskovalcev, med katerimi so tako domačini kot tudi turisti. Ob poti je precej turističnih ponudnikov in omogoča tudi večdnevno kolesarjenje.

Tabela 7: Etape kolesarske transverzale na območju LAS

Občina	Etape kolesarske transverzale
Gorenja vas - Poljane	V Vinharje; Na Cerkljanski vrh, Ermanovec in Slajko; Blegoš vabi
Škofja Loka	K sv. Ožboltu nad Škofjo Loko; Po stari Blegoški cesti, Čepulje, Križna Gora
Železniki	V Davčo k Davčarjem; Po sončnih pobočjih Ratitovca; Skok v Dražgoše; Golica, Lenart, Luša
Žiri	Žirovski krog – vzhodni del; Žirovski krog – zahodni del

Vir: Strategija turizma za Škofjeloško območje 2020+, julij 2014

V občini Gorenja vas – Poljane je bil vzpostavljen tudi Kolesarski krog občine Gorenja vas, v občini Škofja Loka pa nižinska kolesarska pot Loški kolesarski krog.

Dobro izkoriščena in dostopna športna infrastruktura

V zimskem času lahko obiskovalci (in domačini) uživajo v smuki na Starem Vrhu, Soriški planini, na smučišču Rudno in na smučišču Cerčno, ob ugodnih snežnih pogojih pa je organizirano tudi sankanje na progi Mišouh. Območje razpolaga tudi z Nordijskim centrom v Žireh, Plezalnim centrom Bricalp, s športnimi dvoranami Poden, Trata in Železniki, nogometnimi igrišči Železniki, Žiri in Gorajte, športnima parkoma Rovn in Dašnica. Za potrebe domačih gostov in lokalnih šol pa je organizirano plavanje v Bazenu Železniki in Bazenu Stara Loka.

Kapacitete zdravstvenega doma na meji

V skladu z zakonom o zdravstvenem varstvu občine določajo in zagotavljajo mrežo javne zdravstvene službe na primarni ravni. Za območje občin na območju LAS zdravstveno službo zagotavlja Osnovno zdravstvo Gorenjske s svojo območno enoto, Zdravstvenim domom v Škofji Loki in koncesionariji. Problem predstavlja predvsem dostopnost do zdravstvene oskrbe za občane občin Gorenja vas - Poljane, Železniki in Žiri. Z rastjo in staranjem prebivalstva pa se bo v naslednjih letih povečala potreba po dodatnih zdravstvenih storitvah, kakor tudi potreba po dodatnih prostorih, saj je obstoječi zdravstveni dom povsem poln.

Osnovnošolsko izobraževanje se izvaja v 8 osnovnih šolah (OŠ Ivana Tavčarja Gorenja vas, OŠ Poljane nad Škofjo Loko, OŠ Cvetka Golarja, OŠ Ivana Groharja, OŠ Jela Janežiča, OŠ Škofja Loka – Mesto, OŠ Železniki, OŠ Žiri). Po podatkih šol je v šolskem letu 2015/2016 v vseh osmih OŠ in njihovih podružnicah vpisanih 4.346 učencev.

Glasbena šola Škofja Loka ima za šolsko leto 2015/2016 vpisanih 353 učencev, ki so vključeni v 24 različnih programov. Glasbena šola deluje v najetih prostorih Puštalskega gradu, kjer pa se srečuje s pomanjkanjem prostora, zato se pouk odvija na različnih lokacijah po mestu ter dislociranih enotah v Gorenji vasi, Železnikih in Žireh (Glasbena šola Škofja Loka, Program 2015/16).

Čipkarska šola

Na območju delujeta dve čipkarski šoli, Čipkarska šola Železniki in Čipkarska šola Žiri, ki imata že več kot 100 letno tradicijo delovanja. Čipkarsko šolo obiskuje več kot 200 učencev v jutranjem in popoldanskemu času.

Škofja Loka ima razvito srednješolsko mrežo, ki jo sestavljajo 3 srednje šole s 15 programi (Srednja šola za strojništvo – 8 programov, Srednja šola za lesarstvo – 5 programov, Gimnazija Škofja Loka – 2 programa), v katere je v šolskem letu 2015/2016 vpisanih skupaj 1.372 dijakov. V okviru Šolskega centra Škofja Loka deluje tudi Višja strokovna šola za strojništvo in lesarstvo, v katero imajo v šolskem letu 2015/2016 vpisanih 200 rednih in 111 izrednih študentov ter nov sodobno opremljen Medpodjetniški izobraževalni center, ki je namenjen dijakom, študentom in odraslim, predvsem na področju praktičnega izobraževanja v podjetjih. Ljudska univerza Škofja Loka izvaja program Fakultete za management.

Pestra kulturna dejavnost

Skrb za kulturno ustvarjalnost in kulturno dediščino poteka v okviru organizacij profesionalne in ljubiteljske kulture. Na območju LAS na področju kulture delujejo 5 javnih zavodov (Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka z enotami po celotnem območju LAS, Loški muzej in Zavod za kulturo¹ v Škofji Loki, Javni zavod Ratitovec v Železnikih ter Muzej Žiri v Žireh), nekaj zasebnih zavodov in 74² društev. Za kulturno dogajanje v občini Gorenja vas - Poljane skrbi Kulturni center slikarjev Šubic, z zunanjim upravljavcem, sicer v lasti občine. Poleg sredstev za delovanje javnih zavodov, občine prek javnih razpisov namenjajo skoraj 200.000 EUR letno za sofinanciranje javnih kulturnih programov in kulturnih projektov društev in zasebnih organizatorjev.

Relativno zdravo socialno okolje, čeprav število prejemnikov socialne pomoči narašča

Naloga socialnega varstva otrok, mladostnikov, družine, odraslih ter posrednika socialnih transferjev za območje LAS opravlja Center za socialno delo Škofja Loka. Na območju je dostopna večina

¹ Zavod je formalno registriran, vendar dejavnosti ne opravlja in je trenutno v mirovanju.

² Lastna analiza na podlagi seznama vseh registriranih društev v juliju 2015.

programov pomoči ranljivim skupinam (npr. LAS za preprečevanje zasvojenosti, varna hiša, programi za pomoč osebam s težavami v duševnem zdravju, prostori za brezdomce, dnevni center za mlade, PUM, skupine za samopomoč starejšim, zaposlitveni center za invalide,...). Programe poleg Centra za socialno delo, Varstveno delovnega centra in Centra slepih, slabovidnih in starejših ponujajo tudi številne nevladne organizacije. Po podatkih iz julija 2015 je na območju občine registriranih 7 humanitarnih društev³. Na območju narašča število prejemnikov socialne pomoči. Po podatkih SURS-a je leta 2008 vsaj eno denarno socialno pomoč prejelo 522 oseb (vsaka 79 oseba), leta 2011 pa 711 oseb (vsaka 59 oseba). V letu 2012 se je spremenil sistem dodeljevanja socialnih pomoči, zato po tem letu podatki niso več primerljivi.

Oskrba starejših

Institucionalno varstvo starejših opravlja Center slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka (CSS) s kapaciteto 220 postelj, od tega je ena namenjena začasnim namestitvam. V okviru institucionalnega varstva izvajajo tudi dnevno varstvo, namenjeno osebam, starejšim od 65 let, ki živijo doma, nimajo pa potrebnega varstva oziroma oskrbe s strani svojcev. S tem starejšim omogočajo aktivno preživljanje prostega časa v tretjem življenjskem obdobju, izboljšujejo kvaliteto življenja starejših ljudi in pomembno dopolnjujejo in razbremenjujejo družinsko oskrbo ter podaljšujejo bivanje občanov v domačem okolju. Po podatkih CSS je bilo v septembru 2015 v domu 187 občanov iz UE Škofja Loka. CSS po stanju september 2015 vodi evidenco 20 vlog občanov občin Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri, nastanjenih v drugih domovih po Sloveniji, ki bi želeli namestitev pri njih. V letu 2014 je bilo 7 občanov z območja UE Škofja Loka premeščenih iz drugih domov v CSS. Število vlog v zadnjem letu upada. Čakalna doba za namestitev se posledično krajša in trenutno znaša od 1 meseca do 1 leta, odvisno od zdravstvenega stanja in potreb po negi in oskrbi vlagatelja ter razpoložljivega prostega mesta na oddelku. S 1. 7. 2015 se je dejavnost pomoči na domu prenesla iz Centra za socialno delo na CSS. Navedeno storitev je koristilo 88 občanov v mesecu septembru pa 91 občanov (Poročilo Izvajanja pomoči na domu do septembra 2015). Z namenom zagotavljanja informacij, storitev in blaga za starejše in druge osebe, ki so dolgotrajno odvisne od tuje nege in pomoči, pa je bila vzpostavljena mreža Matija, ki predstavlja mrežo aktivnosti, trženja, informacij in asistence.

5.1.6. Opis stanja okolja

75,3 % prebivalcev priključenih na javni vodovod; v zadnjih letih velika vlaganja v izboljšavo javnih vodovodov

Na območju LAS loškega pogorja je oskrba s pitno vodo zagotovljena s storitvami javne službe preko javnih vodovodov in tudi z lastno oskrbo s pitno vodo, preko t.i. zasebnih vodovodnih sistemov. Zasebni vodovodi so predvsem v razpršenih naseljih na gorsko višinskem območju. Oskrba s pitno vodo večinoma ni motena (problem vodovod Kališe v poletnih mesecih ter posamezne domačije). Na zasebnih vodovodih bi lahko bila problematična predvsem kakovost vode ter stanje in tehnična primernost cevovodov in zajetij. Na javni vodovod je na območju LAS priključenega 75,3 % prebivalstva. Ostalo prebivalstvo se oskrbuje iz zasebnih vodovodov.

Tabela 8: Delež prebivalstva, priključen na javni vodovod in javno kanalizacijo po občinah na območju LAS

Občina	% prebivalstva, priključen na javni vodovod	% prebivalstva priključen na javno kanalizacijo
Gorenja vas - Poljane	47,2	46,7
Škofja Loka	83,5	69,0
Železniki	81,1	69,2
Žiri	69,8	73,0

Vir: Občine, oktober 2015

Na splošno so vodni viri z vidika kakovosti oz. neoporečnosti pitne vode sorazmerno ustrezni. Zaradi občasne bakteriološke oporečnosti so nekateri vodni viri opremljeni z UV dezinfekcijskimi napravami oz. s klorinatorji. Na posameznih vodnih virih predpriprave pitne vode niso potrebne.

Zaradi potrebe po boljši in varnejši oskrbi s pitno vodo, povečanja števila oseb, oskrbovanih iz javnih vodovodnih sistemov in zmanjšanja števila prebivalcev, ki so občasno izpostavljeni kemijskemu in

³ Lastna analiza na podlagi seznama vseh registriranih društev v juliju 2015.

mikrobiološkemu onesnaženju pitne vode, občine v zadnjih letih intenzivno vlagajo prav v izboljšave vodooskrbnih sistemov.

V primeru, da bodo občine želele izpolniti vse zahteve iz Uredbe o oskrbi s pitno vodo, pa bodo še naprej potrebna večja vlaganja in prilagajanja na področju javnih vodovodov (rezervni vodni viri, upravljanje z javnim vodovodom). Poskrbeti pa bo potrebno tudi za oskrbo prebivalcev, ki se oskrbujejo iz zasebnih vodovodov, s kakovostnimi vodnimi viri ter prilagoditvijo kmetovanja na vodovarstvenih območjih.

65,6 % prebivalcev priključenih na kanalizacijski sistem in čistilno napravo; potrebna ureditev čiščenja komunalnih odpadnih voda na območjih, kjer ne bo javne kanalizacije

Z letom 2015 se v vseh štirih občinah območja LAS zaključuje obsežen projekt »Odvajanje in čiščenje odpadnih voda v porečju Sore«, ki je sofinanciran s strani Kohezijskega sklada EU in Republike Slovenije. Projekt zajema nadgradnjo kanalizacijskega sistema in pripadajočih objektov ter čistilnih naprav. Po zaključku projektov izgradnje primarne in sekundarne kanalizacijske infrastrukture konec leta 2015 pa se predvideva priključevanje objektov na novozgrajen sistem. Po izvedbi vseh priključkov se predvideva, da bo na območju na javni kanalizacijski sistem priključenih 65,6 % prebivalstva.

Na območjih, kjer ni javne kanalizacije, imajo objekti urejene greznice, gnojnične jame in male komunalne čistilne naprave. Po podatkih občin na območjih, kjer ne bo možnega priključka na javno kanalizacijo, živi okoli 10.500 prebivalcev (GVP- 4.000, ŠKL – 4.000, Že – 1.300, Žiri – 1.218). Pred leti so občine začele s sofinanciranjem izgradnje malih komunalnih čistilnih naprav in s tem spodbujati opremo obstoječih (in novozgrajenih) objektov z malimi komunalnimi čistilnimi napravami na območjih, ki ne bodo imela možnosti priklopa na javno kanalizacijo. Na območju v okviru Razvojne agencije Sora deluje tudi svetovalna pisarna, ki občanom nudi brezplačno strokovno pomoč o zahtevah zakonodaje, vrstah čistilnih naprav, pridobivanju finančnih sredstev in drugih vprašanih s področja malih komunalnih čistilnih naprav. Trenutno je na območju obratujočih 179 malih komunalnih čistilnih naprav.

Tabela 9: Število malih komunalnih čistilnih naprav na območju LAS

Občina	Število MKČN (od tega RČN)
Gorenja vas - Poljane	50 (2 RČN)
Škofja Loka	63 (2 RČN)
Železniki	53 (1 RČN)
Žiri	13 (2 RČN)
Skupaj	179 (7 RČN)

Vir: Občine, oktober 2015

Naglo in nenadzorovano širjenje invazivnih tujerodnih rastlin

V občinah na območju LAS postajajo invazivne tujerodne rastlinske vrste (v nadaljevanju ITV) vedno večji problem. Zelo so se razširile po letu 2007, ko so bila obvodna in druga zemljišča degradirana zaradi vodnih ujmov in plazov ter po letu 2014, zaradi razgaljenega terena po žledolomu in ponovnih vodnih ujmov v Poljanski dolini.

Po sanaciji so se pojavile ITV in se zaradi razgaljenega terena in prenosa delov in semen z mehanizacijo in potovanjem vzdolž reke Sore in njenih pritokov hitro razširile in prevzele prostor domačim rastlinskim vrstam. ITV povzročajo škodo v gospodarstvu (npr. preraščanje asfaltnih in betonskih površin) in kmetijstvu (npr. zmanjšujejo travniške in njivske površine, kakovost krme in pridelke gojenih rastlin). Trenutno prisotna ambrozija pa je zelo nevarna za zdravje ljudi (alergen).

ITV zaradi svojih lastnosti, kot so predvsem velik razmnoževalni potencial, nezahtevnost glede rastišča in močna konkurenčnost, izpodrivajo domorodne vrste in s tem ogrozijo ali celo porušijo stabilnost ekosistema. V Poljanski in Selški dolini so se razrasle predvsem invazivne tujerodne rastline, kot so žlezava nedotika (*Impatiens grandulifera*), japonski dresnik (*Fallopia japonica*), topinambur (*Helianthus tuberosus*), deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*), ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*), kanadska in orjaška zlata rozga (*Solidago canadensis*, *S. gigantea*). Posledično se zmanjšuje biodiverziteteta in ruši stanje ekosistemov v naravovarstveno pomembnih območjih (Natura 2000, naravne vrednote, ekološko pomembna območja).

Degradirana območja potrebna revitalizacije

Degradirana urbana območja pogosto predstavljajo problem iz estetskega, socialnega, kulturnega in ekološkega vidika. Revitalizacija teh površin v vedno večji meri nadomešča posege v naravna ter kmetijska okolja ter predstavlja potencial za bodoči razvoj posameznega območja. Med degradirana območja sodijo že pozidana, a iz takšnih ali drugačnih razlogov opuščena in neizkoriščena zemljišča,

kot so degradirana industrijska območja (npr. območje stare industrijske cone na Trati) ter degradirana urbana območja (npr. območje nekdanje vojašnice v Škofji Loki). Problem predstavljajo tudi objekti, ki so v privatni, državni ali cerkveni lasti in predstavljajo izjemno kulturno dediščino ter ležijo v samih mestnih središčih, vendar so zaradi neustreznega lastništva neizkoriščeni (hotel Krona, hotel Transturist, Starološki grad,...). Poleg tega imamo na območju tudi bivša divja odlagališča (npr. Pustotnik v Žireh), kamnolome, neurejena parkirišča, vrtove ipd.

Manj nastalih, manj zbranih z javnim odvozom in manj odloženih komunalnih odpadkov v primerjavi s Slovenskim povprečjem

Za zbiranje komunalnih odpadkov na območju občin Škofja Loka in Železniki skrbi javna služba Loška komunala, občini Gorenja vas – Poljane in Žiri pa imata zbiranje komunalnih odpadkov urejeno preko režijskega obrata. V letu 2014 je bilo po podatkih SURS-a na območju LAS 317 kg/prebivalca nastalih komunalnih odpadkov (v Sloveniji 433 kg/prebivalca), 207 kg/prebivalca je bilo komunalnih odpadkov, zbranih z javnim odvozom (v Sloveniji 323 kg/prebivalca) in 41 kg/prebivalca je bilo odloženih komunalnih odpadkov (v Sloveniji 101 kg/prebivalca).

5.2. Gospodarski položaj območja LAS

5.2.1. Opis glavnih gospodarskih dejavnosti

Gospodarstvo

Tradicija obrtništva in industrije

Na območju LAS ima obrtništvo že dolgoletno tradicijo, še iz sredine 15. stoletja, ko so se ustanavljali prvi cehi na področju krojaštva, čevljarstva, krznarstva, kovaštva, lončarstva,... V obdobju industrializacije na prehodu iz 19. v 20. stoletje so se posamezne obrti razvile v manjša industrijska podjetja. Med obema vojnama se je najbolj razvila tekstilna in lesna industrija in nekoliko manj kovinarska, po vojni pa so razvoj industrije usmerili v tekstilno industrijo na območju Škofje Loke, čevljarstva v Poljanski dolini in lesne v Selški dolini. Po letu 1975 pa se je povečal delež kovinske, elektro in lesne industrije, upadel pa delež tekstilne industrije. Z razpadom Jugoslavije in procesom privatizacije pa so bile potrebne nove prilagoditve. Nekatera podjetja so se uspešno prilagodila, nekatera tudi s prodajo tujim lastnikom, nekatera pa so bila prisiljena iti v stečaj.

Ustvarjanje pogojev za razvoj gospodarstva z izgradnjo poslovnih con

Ugodne pogoje za razvoj podjetij in delovnih mest občine zagotavljajo skozi izgradnjo poslovnih con. Te so razpršene v vseh štirih občinah. V občini Škofja Loka sta prisotni Obrtna cona Trata in Industrijska cona Trata, v občini Gorenja vas – Poljane Poslovna cona Dobje in Gospodarska cona Todraž, v občini Železniki Poslovna cona Alples in Proizvodno poslovna cona Podzavrnik ter v občini Žiri Industrijska cona Žiri in Poslovna cona Račeva.

Na območju 28 podjetij z več kot 50 zaposlenimi, ti nudijo 6.378 delovnih mest

Največjih 28 podjetij na območju po številu zaposlenih (več kot 50 zaposlenih) je po podatkih AJPEŠ-a konec leta 2014 zaposlovalo 6.378 oseb.

Tabela 10: Podjetja z več kot 50 zaposlenimi na območju LAS

Občina	Podjetja z več kot 50 zaposlenimi	število zaposlenih 2014
Gorenja vas - Poljane	Polycom predelava plastičnih mas in orodjarstvo Škofja Loka d.o.o.	171
	Marmor Hotavlje, družba za obdelavo kamna, d.o.o.	110
Škofja Loka	LTH Castings, ulitki d.o.o.	1.406
	KNAUF INSULATION, D.O.O. industrija termičnih izolacij Škofja Loka	436
	INDRAMAT ELEKTROMOTORJI, proizvodnja električnih motorjev, d.o.o., Škofja Loka	267
	FILC tovarna filca d.d.	226
	ŠIBO GROUP Razvoj in proizvodnja embalaže, d.o.o.	196

	EGP Embalažno grafično podjetje d.d.	146
	DIFA tlačna livarna in obdelava ulitkov d.o.o.	132
	JELOVICA OKNA, proizvodnja in trženje, d.o.o.	120
	Kmetijsko gozdarska zadruga z.o.o. Škofja Loka	108
	ODEJA tovarna prešitih odej d.o.o.	104
	Loške Mesnine d.o.o.	86
	Lokateks, podjetje za zaposlovanje invalidov, d.o.o. Škofja Loka	82
	CSS - IP d.o.o., družba za usposabljanje in zaposlovanje invalidov d.o.o.	62
Železniki	DOMEL, Elektromotorji in gospodinjski aparati, d.o.o.	720
	NIKO, kovinarsko podjetje, d.o.o., Železniki	238
	ALPLES, industrija pohištva, d.d., Železniki	186
	DOMEL Holding, d.d.	180
	ALPMETAL & CO, proizvodnja in trgovina, d.o.o., Selca	64
	RC 31, razvojni center kreativne pohištvene industrije d.o.o.	62
	NELA, razvojni center za elektroindustrijo in elektroniko, d.o.o.	50
Žiri	ALPINA, tovarna obutve, d.o.o.	355
	Poclain Hydraulics, razvoj, proizvodnja in prodaja hidravličnih sestavin in sistemov, d.o.o.	275
	ETIKETA, tiskarna, d.d.	206
	M SORA, trgovina in proizvodnja, d.d.	165
	A- PRODAJA, družba za trgovino, d.o.o.	130
	TERMOPOL, Predelava plastičnih mas d.o.o., Sovodenj	95
Skupaj		6.378

Vir: FI – PO, JOLP, AJPAS, 2014

Kmetijstvo

Na območju 1.600 kmetijskih gospodarstev; povprečna velikost kmetijskega gospodarstva 6,3 ha, kar je blizu slovenskega povprečja (6,8 ha)

Po končnih podatkih iz Popisa kmetijstva 2010 smo na območju LAS imeli 1.600 kmetijskih gospodarstev, kar je 4 % manj kot ob popisu pred desetimi leti (1.666). To pa je še vedno ugodno v primerjavi s Slovenijo, kjer se je število kmetijskih gospodarstev znižalo za 13,7 %. Kmetijska gospodarstva so imela leta 2010 skupaj v uporabi 10.057 ha kmetijskih zemljišč. V strukturi kmetijskih gospodarstev je bilo več kot polovica (52 %) takšnih, ki so uporabljala manj kot 5 hektarjev kmetijskih zemljišč. Ta so obdelovala približno petino (21 %) kmetijskih zemljišč v uporabi. Skoraj petina (20 %) kmetij pa je kmetij, ki obdeluje več kot 10 ha kmetijskih zemljišč. Te obdelujejo skoraj polovico (46 %) kmetijskih zemljišč. Na 86 % kmetijskih gospodarstev na območju LAS so v letu 2010 redili živino. Ta kmetijska gospodarstva so redila 10.920 GVŽ (glav velike živine).

Povprečno kmetijsko gospodarstvo na območju LAS je tako v letu 2010 imelo v uporabi 6,3 ha kmetijskih zemljišč, redilo 7,9 GVŽ (glav velike živine) in je bilo za 0,4 ha kmetijskih zemljišč v uporabi manjše ter za 0,8 GVŽ večje kot pred desetimi leti.

Tabela 11: Kmetijska gospodarstva - število, površine, glave velike živine

	2000	2010
Število kmetijskih gospodarstev	1.666	1.600
Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	11.130	10.057
Število kmetijskih gospodarstev – pod 5 ha	783	828
Površina, ki jo obdelujejo kmetijska gospodarstva, ki imajo v lasti pod 5 ha KZU (ha)	2.069	2.126
Število kmetijskih gospodarstev – 10 ha ali več	331	306
Površina, ki jo obdelujejo kmetijska gospodarstva, ki imajo v lasti 10 ha ali več KZU (ha)	5.016	4.649

Število kmetijskih gospodarstev, ki redijo živino	1.624	1.376
Število glav velike živine (GVŽ)	11.494	10.920

Vir: SURS, 2010

Upad živinoreje, vendar povečanje GVŽ na kmetijskih gospodarstvih, ki redijo živali in 59 % porast čebeljih družin

V letu 2010 so na območju LAS redili živino na 1.376 kmetijskih gospodarstvih. Govedo so redili na 1.218, perutnino na 636, drobnico na 226, prašiče na 189, konje na 136 in kunce na 79 kmetijskih gospodarstvih. S čebelarstvom so se ukvarjali na 89 kmetijskih gospodarstvih. V primerjavi z letom 2000 se je število GVŽ zmanjšalo. Najbolj se je zmanjšalo število prašičev, kokoši nesnic, kuncev in krav molznic, povečalo pa število drobnice, pitovnih piščancev, krav dojilj in čebeljih družin. Z rejo živine se je od leta 2000 prenehalo ukvarjati kar 248 kmetijskih gospodarstev. Se je pa povprečno število GVŽ na kmetijskih gospodarstvih z živino dvignilo od leta 2000 do leta 2010 s 7,1 na 7,9 GVŽ/kmetijsko gospodarstvo.

Vložek dela na kmetijskih gospodarstvih se je v zadnjem desetletju zmanjšal za 25 %

Obseg dela na kmetijskih gospodarstvih se izraža v polnovredni delovni moči (PDM) in temelji na razmerju med številom ur, letno porabljenih za delo v kmetijski dejavnosti (skupno z najeto delovno silo) in enoletnim obsegom dela polno zaposlene osebe (1.800 ur). Vložek dela delovno aktivnih oseb na kmetijskih gospodarstvih (v kmetijskih podjetjih in na družinskih kmetijah) je v letu 2010 na območju LAS znašal 1.694 polnovrednih delovnih moči (1 PDM = 1800 ur na leto). V primerjavi z letom 2000 se je skupno število PDM zmanjšalo za 25 %. Povprečna vrednost PDM na kmetijsko gospodarstvo je v letu 2010 znašala 1,06 PDM, v letu 2000 pa 1,34 PDM. Povprečna vrednost PDM na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi je bila v letu 2000 0,20 PDM, v letu 2010 pa 0,17 PDM. Obe vrednosti, tako vrednost PDM na kmetijsko gospodarstvo kot vrednost PDM na ha, pa sta bili v letu 2010 višji kot na nivoju Slovenije, kjer sta znašali 1,03 PDM/kmetijsko gospodarstvo oz. 0,16 PDM/ha.

51 % kmetijskih gospodarstev prideluje izključno oz. pretežno za lastno porabo

Na več kot polovici kmetijskih gospodarstev (51 %) je kmetijska pridelava namenjena izključno oz. pretežno za lastne porabo. Ostalih 49 % kmetijskih gospodarstev pa prodaja neposredno potrošnikom (7 %) ali preko posrednikov (42 %). Ti razpolagajo s 75 % KZU in 85 % GVŽ.

Tabela 12: Namen kmetijske pridelave

	Število kmetijskih gospodarstev	%	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi KZU (ha)	%	Število glav velike živine (GVŽ)	%
Pretežno za lastno porabo	813	50,8	2557	25,4	1594	14,6
Prodaja neposredno potrošnikom	109	6,8	1006	10,0	1265	11,6
Prodaja preko posrednika	678	42,4	6495	64,6	8060	73,8

Vir: SURS, 2010

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev

Kmetijska gospodarstva na območju LAS so v letu 2010 dosegla skupni standardni prihodek več kot 16,4 milijonov evrov, to je povprečno 10.200 EUR na kmetijsko gospodarstvo ali nekaj manj kot 10.000 evrov na eno PDM. Standardni prihodek (SO) je vrednost, izražena kot bruto proizvodnja pridelka, vrednotena po cenah na pragu kmetije. Vključuje prodajo, porabo na kmetiji in v gospodinjstvu ter razliko v zalogah, tako glavnega kot morebitnih stranskih proizvodov. Subvencije niso vključene.

4,8 % kmetij ima ekološko pridelavo

Po podatkih Kmetijske svetovalne službe Škofja Loka je imelo v juniju 2015 na območju LAS 77 kmetij ekološko pridelavo.

210 % več registriranih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, 40 % več kmetij z registrirano dopolnilno dejavnostjo

V zadnjih letih je bilo veliko aktivnosti, namenjenih razvoju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Po podatkih UE Škofja Loka je bilo do konca leta 2014 na območju LAS registriranih že 584 dopolnilnih dejavnosti na 188 kmetijah. V primerjavi z letom 2008, ko je bilo na območju LAS registriranih 277 dopolnilnih dejavnosti na 134 kmetijah, to pomeni 210 % povečanje števila dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, ki jih je izvajalo za 40 % več kmetij.

Tabela 13: Število registriranih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah

	2008	2014
Število kmetij z registrirano dopolnilno dejavnostjo	134	188
Število registriranih dopolnilnih dejavnosti	277	584

Vir: UE Škofja Loka, december 2014

Ponudba izdelkov visoke kakovosti na mesečnih tržnicah in eko tržnici

Razvojna agencija Sora po vseh štirih občinah organizira prireditve Tržnica kmetijskih pridelkov in izdelkov, na kateri kmetje, ki imajo registrirano dopolnilno dejavnost na kmetiji (npr. peka kruha in peciva, predelava sadja ali mleka, čebelarstvo, izdelava lesenih predmetov), prodajajo svoje pridelke. Poleg tega vsako sredo organizira tudi ekološko tržnico v Škofji Loki.

Dobre osnove za nadgradnjo kulinarične ponudbe območja

S ciljem izboljšanja kakovosti gostinske ponudbe in vključevanja lokalnih proizvodov v lokalno kulinariko je bila oblikovana znamka Okusi loškega podeželja, katere namen je spodbuditev sodelovanja med ponudniki gostinskih storitev in lokalnimi pridelovalci. Jedi gostje lahko okusijo v okviru obogatene gostinske ponudbe gostinskih lokalov s celotnega škofjeloškega območja. Na območju je več turističnih kmetij in kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi, ki nudijo kakovostne, doma pridelane pridelke in izdelke in jih tržijo tudi kot turistični proizvod. Na območju pa je razvita tudi blagovna znamka Babica Jerca in Dedek Jaka – Naravni izdelki iz škofjeloških hribov. V njej se povezujejo lokalni ponudniki visoko kakovostnih domačih pridelkov in izdelkov (kot so pekovski izdelki, sadni izdelki, žganja in likerji, mlečni izdelki, mesni izdelki, med, medeni kruhek, zelenjava, sadje ipd.).

Dve (2) kmetijsko gozdarski zadrugi

Na območju LAS loškega pogorja delujeta Kmetijsko gozdarska zadruga z.o.o. Škofja Loka in Kmetijsko gozdarska zadruga M Sora, z.o.o.

Tri (3) večja živilsko predelovalna podjetja

Loške mesnine d.o.o. so na območju LAS ključni obrat, ki s svojimi storitvami pokriva zakol za skoraj celotno gorenjsko regijo. Z letom 2011 so dejavnost klanja začeli nadgrajevati. Najprej so dodali ponudbo celotne palete svežega mesa, nadaljevali s ponudbo žar programa, v letu 2013 pa vse skupaj nadgradili še s ponudbo lastnih mesnih izdelkov. Predelava mesnih izdelkov poteka v obratu Mesnin Bohinja v Bohinjski Bistrici, ki so ga leta 2013 tudi kupili. Poleg tega so v letu 2012 pričeli tudi z vzpostavljanjem lastne maloprodajne mreže. Imajo šest lastnih maloprodajnih enot po Gorenjskem in v Ljubljani. V letu 2015 so izvedli kar 13.393 zakolov glav živine (biki, krave, telice, teleta) ter prodali 4.112.320 kg svežega mesa, pakiranega mesa in izdelkov (opomba: popravljano ob pozivu na dopolnitev, marec 2016).

Loška mlekarna deluje v okviru Kmetijsko gozdarske zadruge z.o.o. Škofja Loka. V mlekarni predelujejo mleko izključno slovenskega izvora. Odkupno območje zajema Poljansko dolino do Sovodnja, Selško dolino s Sorico in Davčo ter ravninski del do Žabnice. Proizvajajo konzumno mleko, skuto, sir edamec, trapist, smetano, kajmak, maskarpone, topljene sire za mazanje, topljene sire za rezanje, albuminsko skuto in mladi sir. V letu 2008 so pričeli s polnjenjem ekološkega mleka, nato pa še z izdelavo ekološke skute in sira, s polnjenjem ekološke sirotke ter izdelavo ekoloških jogurtov.

Nimrod d.o.o. je podjetje, ki se ukvarja z razsekom in konfekcioniranjem divjačine. Je lastnik zaščitene blagovne znamke »Slovenska divjačina«. Cilj jim je postati eden vodilnih evropskih proizvajalcev divjačinskega mesa, z neposrednim nastopom tako na nabavnih kot na prodajnih trgih Evrope. Z odkupom uplenjene divjadi pa želijo omogočiti razvoj lovske dejavnosti v Sloveniji, valorizacijo slovenske divjadi in kupcem zagotavljati kvalitetno divjačinsko meso in mesne izdelke iz divjačine.

Turizem

Turizem organiziran pod krovno turistično organizacijo; turistične informacijske točke po občinah

Kljub temu, da občine na območju LAS turizmu pripisujejo različno pomembnost, se ponudba le-tega združuje v okviru Turizma Škofja Loka, ki deluje v okviru Razvojne agencije Sora. Le-ta je zadolžena za razvoj, trženje in promocijo turizma na območju vseh štirih občin Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri. Poleg tega ima Občina Gorenja vas - Poljane za področje turizma v občinski upravi zaposleno tudi eno osebo, Občina Železniki pa je pred leti ustanovila Javni zavod Ratitovec, ki skrbi za izvajanje dejavnosti, ki so v javnem interesu na področju športa, kulture, muzealskih in mladinskih dejavnosti ter tudi turizma. V občinah delujejo tudi informacijske točke.

Tabela 14: Turistično - informacijske točke po občinah

Občina	Informacijske točke
Gorenja vas - Poljane	v okviru Kulturnega centra slikarjev Šubic
Škofja Loka	v okviru Turističnega društva Škofja Loka
Železniki	v okviru Javnega zavoda Ratitovec
Žiri	v okviru lokala Ambasada

Vir: Občine, 2015

Izdelana strategija turizma za Škofjeloško območje do leta 2020+

V letu 2014 so občine Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri (območje LAS) skupno pristopile k izdelavi Strategije razvoja in trženja turizma na škofjeloškem območju za obdobje 2014 do 2020, ki območje prepozna kot enotno turistično destinacijo. Uresničevanje strategije vidijo skozi ključne prioritete, kot so razvoj infrastrukture in podpornega okolja ter turističnih proizvodov in programov, izboljšanje kakovosti ponudbe in izkušnje obiskovalcev, povečanje prepoznavnosti in okrepitev trženja ter povezovanje in sodelovanje.

Smo del turistične regije Slovenske Alpe – Gorenjska

LAS loškega pogorja leži v turistični regiji Slovenske Alpe – Gorenjska, ki predstavlja v Sloveniji več kot petino vseh ležišč. Hkrati pa je Gorenjska po številu ležišč na 1000 prebivalcev tudi druga regija v Sloveniji, takoj za Obalno - kraško regijo.

Na razpolago 800 ležišč

Po podatkih SURS-a iz leta 2014 ima območje LAS v strukturi vseh ležišč na Gorenjskem le 3,04 % vseh ležišč in zato v regiji tudi ni prepoznano kot stacionarno območje. Po številu nastanitvenih zmogljivosti to pomeni, da območje razpolaga s skupno 800 ležišči. Od tega jih je bilo v hotelih in podobnih nastanitvenih objektih na voljo 122 oz. 15 % ležišč, 678 oz. 85 % ležišč pa je bilo v ostalih nastanitvenih objektih. Z največ ležišči razpolaga občina Gorenja vas - Poljane, sledijo pa ji občine Škofja Loka, Železniki in Žiri.

Tabela 15: Prenočitvene zmogljivosti, število prihodov in prenočitev turistov ter povprečna doba bivanja po občinah na območju LAS

Občina	Število ležišč	%	Št. prihodov	Št. prenočitev	Povprečna doba bivanja
Gorenja vas - Poljane	376	47,00	1.768	5.891	3,33
Škofja Loka	266	33,25	3.829	9.278	2,44
Železniki	148	18,50	804	1.901	2,36
Žiri	10	1,25	z	z	/
Skupaj	800	100,00	6.401	17.070	2,67

Vir: SURS, 2014

Območje nima večjega hotela in nima kampa

Območje nima kampa. Poleg tega je ena ključnih pomanjkljivosti območja kot turistične destinacije tudi ta, da območje nima večjega hotela. Ta se je zaprl pred 10 leti in tako območje nima možnosti nastanitve večjih skupin gostov. Zato skupine gostov, ki si želijo obiskati destinacijo usmerjamo v večje hotele izven območja (Kranj, Medno) in tako nemalokrat za turiste tudi nismo zanimivi.

6.401 prihodov turistov v letu 2014

Po podatkih SURS-a je bilo na območju v letu 2014 zabeleženih 6.401 prihodov turistov, s tem da je bilo od tega dobra četrtina oz. 27,2 % prihodov domačih turistov, 72,8 % pa je bilo tujih turistov. Število prihodov turistov se je na nivoju LAS od leta 2008 do 2014 povečalo za skoraj 40 % (iz 4.578 na 6.401).

Tabela 16: Število prihodov turistov

	2014
Število prihodov turistov	6.401 prihodov turistov: -1.741 domačih turistov ali 27,2 % vseh prihodov -4.660 tujih turistov ali 72,8 % vseh prihodov

Vir: SURS, 2014

17.070 ustvarjenih nočitev v letu 2014

V letu 2014 je po podatkih SURS-a območje zabeležilo 17.070 nočitev, kar predstavlja 0,98 % vseh nočitev na Gorenjskem. Od tega so kar 76,3 % oz. 13.030 vseh nočitev predstavljale nočitve tujih gostov. Število nočitev na območju se je v obdobju od leta 2008 do 2014 povečalo za dobrih 50 % (oziroma z 11.329 na 17.070).

Tabela 17: Število nočitev turistov

	2014
Število nočitev	17.070 nočitev: -4.040 domačih nočitev ali 23,7 % vseh nočitev -13.030 tujih nočitev ali 76,3 % vseh nočitev

Vir: SURS, 2014

Velika razpršenost tujih trgov

Za tuje trge pa je značilna izredno velika razpršenost. Prva po številu nočitev po podatkih SURS-a za leto 2014 izstopa Nemčija, sledi ji Italija, zaradi Škofje Loke sledi Francija, nato pa še Združeno kraljestvo, Avstrija, Izrael in ZDA.

Povprečna doba bivanja je 2,67 dni, kar je več kot na ravni gorenjske regije

Povprečna doba bivanja turistov na območju LAS je v letu 2014 po podatkih SURS-a znašala 2,67 dni. Od tega so tuji gostje na območju bivali v povprečju 2,80 dni, domači pa malo manj oziroma v povprečju 2,32 dni. S tem je bila povprečna doba bivanja na območju LAS nad slovenskim (2,72 dni) in gorenjskim povprečjem (2,46 dni).

Tabela 18: Povprečna doba bivanja

	2014
Povprečna doba bivanja	2,67 dni: -2,32 dni domači gostje -2,80 dni tuji gostje

Vir: SURS, 2014

470.000 enodnevnih obiskovalcev

Po oceni krovne organizacije za področje turizma na območju, Turizma Škofja Loka, območje letno obišče okvirno 470.000 enodnevnih obiskovalcev.

Aktivna turistična društva

Na območju aktivno deluje 18 turističnih društev, ki organizirajo različne prireditve, ponekod opravljajo turistična vodenja, skrbijo za čim lepšo podobo krajev ter za informiranost obiskovalcev.

Tabela 19: Turistična društva po občinah na območju LAS

Občina	Turistična društva
Gorenja vas - Poljane	TD Gorenja vas, TD Žirovski Vrh, TD Slajka Hotavljje, TD Sovodenj, TD Stari Vrh, TD Javorje, TD Dr. Ivan Tavčar Poljane, Turistično, kulturno in športno društvo podeželja Kladje

Škofja Loka	TD Škofja Loka, TD Visoko
Železniki	TD Železniki, TD Davča, TD Sorica, TD Selca, KTD Zali Log, KTD Vigenjc, KTD Dražgoše, Rovn Selca – društvo za turizem in šport
Žiri	TD Žiri

Vir: MNZ, Centralni register društev, september 2015

Druge organizacije na področju turizma

Turistično ponudbo na območju dopolnjujejo tudi druge ustanove in društva kot so:

- Rokodelski center DUO**, ki pomembno pripomore k utripu Mestnega trga v Škofji Loki, ter hkrati združuje rokodelce in ljubitelje domače umetnostne obrti s celotnega škofjeloškega območja. Center DUO s številnimi dejavnostmi in razstavami skrbi za oživiljanje rokodelske tradicije.
- Kulturni center slikarjev Šubic** v Štefanovi hiši v Poljanah, v katerem danes deluje kulturni center z bogato razvejano razstavno, ustvarjalno in pedagoško dejavnostjo.
- muzeji in galerije**: Loški muzej, Fotomuzej Vlastja, Galerija Krvina, Muzej Žiri, Muzej Železniki, Galerija Muzeja Železniki, Groharjeva hiša v Sorici, Atelje in galerija Urša, Etnografski muzej v Davči, Dom Cankarjevega bataljona v Dražgošah (spominska soba in muzej stare kmečke opreme).
- številna društva**, kot so športna društva z organizacijo športnih prireditev, ki privabljajo športnike in rekreativce, planinska društva, ki skrbijo za urejenost poti, planinske kočice in domove ter organizirajo prireditve in pohode, muzejska društva, klekljarska društva, društvo za razvoj podeželja, društva kmečkih žena, prosvetna društva, kulturno-umetniška društva itd., ki so organizatorji številnih prireditev in dogodkov v lokalnem prostoru.

Številne kakovostne turistične prireditve

Na območju se odvijajo številne kakovostne turistične prireditve, ki privabijo različne goste, tako domače kot iz tujine.

Tabela 20: Turistične prireditve po občinah na območju LAS

Občina	Prireditve
Gorenja vas - Poljane	Pohod skozi Zalo, salamijada in tržni dan; Visoški tek; Lunin festival – Luna na deželi; Lepo je res na deželi in praznik žetve; Dan oglarjev; Festival karikature
Škofja Loka	Škofjeloški pasijon; Historial Škofja Loka; Pisana Loka; Smučanje po starem; Pokal Loka; Kolesarjenje po starem; Sejem starin; Glasbena Loka; Tek 4 mostov; Teden podeželja na Loškem; Teden obrti in podjetništva; Dnevi turizma
Železniki	Luč v vodo, Čipkarski dnevi, Dan teric, Sadovi jeseni, Andrejev sejem, Groharjev teden
Žiri	Slovenski klekljarski dnevi, Moto zbor, Pohod ob rapalski meji

Vir: Strategija turizma za Škofjeloško območje 2020+, julij 2014

Druga turistična ponudba

Območje razpolaga še z drugo turistično ponudbo, kot so **lovski turizem in ribolov, Visoko - Dvorec pisatelja Ivana Tavčarja, Sirnica Pustotnik ter poslovni turizem, ki ga izvaja Alpina Žiri**. Na mnogih kmetijah pripravljajo tudi različne poučne delavnice, tako za otroke kot za odrasle, tako da lahko obiskovalci pomagajo pri peki kruha, izdelavi sira, predelavi sadja itd.

5.2.2. Stanje na področju gospodarstva

12 % več poslovnih subjektov, število zaposlenih se je približalo ravni v letu 2009

V obdobju od leta 2009 do leta 2014 se je po podatkih AJPEŠ-a na območju LAS loškega pogorja povečalo število podjetij, za 12 %. Število podjetij se je povečalo v vseh štirih občinah, najbolj v občini Gorenja vas - Poljane, najmanj pa v občini Železniki. Število zaposlenih pa je v letu 2014 že skoraj doseglo raven zaposlenih v letu 2009. Najbolj se je število zaposlenih v tem času povečalo v občini Gorenja vas - Poljane, za dobrih 14%. Po številu podjetij in zaposlenih prednjači občina Škofja Loka, kjer je lociranih 59 % podjetij, ki zaposlujejo 56 % vseh zaposlenih.

Tabela 21: Število poslovnih objektov in zaposlenih znotraj poslovnih subjektov glede na tip poslovnega subjekta

			Gorenja vas - Poljane	Škofja Loka	Železniki	Žiri	Skupaj
Gospodarske družbe	št. poslovnih subjektov	2009	97	542	86	94	819
		2014	115	653	109	108	985
	št. zaposlenih	2009	506	5.077	1.806	1.505	8.894
		2014	588	5.099	1.793	1.560	9.040
Samostojni podjetniki	št. poslovnih subjektov	2009	231	757	199	158	1.345
		2014	275	777	194	188	1.434
	št. zaposlenih	2009	139	555	105	154	953
		2014	149	342	96	134	721
Zadruga	št. poslovnih subjektov	2009	/	1	1	1	3
		2014	/	2	2	0	4
	št. zaposlenih	2009	/	81	0	1	82
		2014	/	96	1	0	97
Skupaj	št. poslovnih subjektov	2009	328	1.300	286	253	2.167
		2014	390	1.432	305	296	2.423
	št. zaposlenih	2009	645	5.713	1.911	1.660	9.929
		2014	737	5.537	1.890	1.694	9.858

Vir: AJPES, FI-PO, Informacija o poslovanju gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov na Gorenjskem, v letu 2009 in v letu 2014

12 % več podjetij ustvari skoraj 25 % več prihodkov

Prihodki, ustvarjeni s strani gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov, so se po podatkih AJPES-a iz leta 2009 na leto 2014 povečali za skoraj 25 %. Povečali so se v vseh občini, najbolj pa v občini Gorenja vas – Poljane, za skoraj 50 %, sledi ji občina Železniki, nato Žiri, najmanj pa so se prihodki povečali v občini Škofja Loka (za 19 %).

Tabela 22: Prihodki (v 1000 €) glede na oblike poslovnih subjektov po občinah na območju LAS

Občina			Gorenja vas - Poljane	Škofja Loka	Železniki	Žiri	Skupaj
Prihodki skupaj (v 1000 €)	Gospodarske družbe	2009	48.267	618.222	133.951	146.301	946.741
		2014	72.791	749.753	190.307	186.131	1.198.982
	Samostojni podjetniki	2009	14.908	55.102	11.329	15.505	96.844
		2014	20.964	48.366	14.080	16.528	99.938
	Skupaj	2009	63.175	673.324	145.280	161.806	1.043.585
		2014	93.755	798.119	204.387	202.659	1.298.920

Vir: AJPES, Informacija o poslovanju gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov na Gorenjskem, v letu 2009 in v letu 2014

Podporno okolje

V okviru različnih inštitucij (občin, Razvojne agencije Sora, Območne obrtno-podjetniške zbornice, Kmetijske svetovalne službe, Šolskega centra, Ljudske univerze ipd.) se izvajajo razne podporne storitve namenjene razvoju gospodarstva, turizma in kmetijstva. V okolju obstajajo potrebe po nadgradnji podpornega okolja, inovativnih pristopih, povezovanju podpornih inštitucij ter približanju dostopnosti oz. prenos na celotno območje LAS.

Ključni razvojni finančni ukrepi na lokalnem nivoju

Kot nadgradnjo evropskim oz. nacionalnim ukrepom je na lokalnem nivoju za lokalne upravičence možno pridobiti sredstva tudi na podlagi:

-kreditne shema za pospeševanje razvoja malega gospodarstva, turizma in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah

Sredstva za delovanje kreditne sheme zagotavljajo vse štiri občine na območju in Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka. Kratkoročne in dolgoročne kredite za pospeševanje razvoja malega gospodarstva, turizma in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah v občinah Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri pa razpisuje Razvojnica Sora.

-razpisov občin za spodbujanje malega gospodarstva

Občini Gorenja vas - Poljane in Železniki izvajata ukrepe s področja pospeševanja razvoja malega gospodarstva kjer subvencionirata odpiranja novih delovnih mest, promocijo izdelkov in storitev, izdelavo poslovnih načrtov.

-razpisov občin za spodbujanje ohranjanje in razvoja kmetijstva in podeželja

Načrtna vlaganja v kmetijsko proizvodnjo s strani vseh štirih občin potekajo že skoraj štirideset let. Programi med občinami so dokaj enotni, dolgoročno usmerjeni in dopolnjujejo nacionalni program. Največji del sredstev je namenjen sofinanciranju investicij v kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo ter dopolnilne dejavnosti ter izobraževanju kmetovalcev.

5.2.3. Stopnja brezposelnosti na območju LAS

Zvišanje števila registriranih brezposelnih oseb za 130 %; zvišanje stopnje registrirane brezposelnosti, vendar je ta še vedno precej pod slovenskim povprečjem

Po podatkih SURS-a je število delovno aktivnega prebivalstva, ki ima prebivališče na območju LAS loškega pogorja, v primerjavi z letom 2008 nekoliko upadlo (iz 18.101 na 17.569 oseb). V enakem obdobju pa se je število registriranih brezposelnih oseb zvišalo iz 520 na 1.200 oseb. Vendar je kljub temu stopnja registrirane brezposelnosti, tj. oseb, ki so brez zaposlitve in iščejo zaposlitev ter so prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje, v vseh štirih občinah na območju LAS loškega pogorja precej nižja od slovenskega povprečja, ki je v letu 2015 znašalo 12,0. Na območju LAS je bila stopnja registrirane brezposelnosti najvišja v občini Škofja Loka, sledile pa so ji občina Železniki, občina Gorenja vas - Poljane in občini Žiri z najnižjo stopnjo brezposelnosti.

Stopnja registrirane brezposelnosti je odstotni delež registriranih brezposelnih oseb med aktivnim prebivalstvom. Stopnja registrirane brezposelnosti po občinah in statističnih regijah je prikazana glede na stalno prebivališče delovno aktivnih prebivalcev in registriranih brezposelnih oseb.

Tabela 23: Delovno aktivno prebivalstvo, registrirano brezposelne osebe in stopnje registrirane brezposelnosti po občinah na območju LAS

Občina		Gorenja vas - Poljane	Škofja Loka	Železniki	Žiri	Skupaj
Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču	2008	3.009	9.887	3.076	2.129	18.101
	2015	3.126	9.348	2.964	2.131	17.569
Registrirane brezposelne osebe	2008	82	315	64	59	520
	2015	163	773	164	100	1.200
Stopnja registrirane brezposelnosti	2008	2,7	3,1	2,0	2,7	2,8
	2015	5,0	7,6	5,2	4,5	6,4

Vir: SURS, julij, 2008, julij, 2015

Med brezposelnimi prevladujejo mladi in starejši

Tudi na območju LAS je po podatkih SURS-a stopnja in število registriranih brezposelnih najvišje med mladino do 30. leta in starejšimi po 55. letu.

Tabela 24: Registrirano brezposelne osebe in stopnje registrirane brezposelnosti po starostnih skupinah po občinah na območju LAS

Občina	Registrirane brezposelne osebe								
	15-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
Gorenja vas - Poljane	22	29	28	9	9	16	21	26	3
Škofja Loka	72	129	108	70	59	64	102	134	35
Železniki	19	26	22	19	8	13	13	38	6
Žiri	11	22	14	4	7	7	12	19	4
Skupaj	124	206	172	102	83	100	148	217	48
Občina	Stopnja registrirane brezposelnosti								
	15-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
Gorenja vas - Poljane	11,6	6,8	5,5	1,9	2	3,4	4,5	10,2	10,3
Škofja Loka	18	11,2	7,2	4,5	4,1	4,3	6,8	14,6	18,2
Železniki	11,4	7	4,8	4,1	2	2,8	2,9	12,3	13,3
Žiri	9,8	9,1	4,2	1,2	2	2,1	3,9	9,3	17,4
Skupaj	14,3	9,4	6,2	3,6	3,2	3,6	5,5	12,9	16,6

Vir: SURS, julij, 2015

45,6 % delovno aktivnega prebivalstva ima delovno mesto v svoji občini

Delež delovnih migrantov po občinah je zelo različen. Največ delovno aktivnega prebivalstva, ki se na delo vozi izven območja občine prebivališča, je v občini Gorenja vas – Poljane (69,1 %), najmanj delovno aktivnega prebivalstva, ki je zaposleno izven občine prebivališča, pa je v občini Žiri (38,2 %). Prebivalstvo se vozi na delo zlasti v bližnja večja mesta, kot sta Kranj in Ljubljana, precej delovnih migrantov pa ima zaposlitev tudi znotraj občin, vključenih v LAS, predvsem v Škofji Loki in Železnikih.

Tabela 25: Delovno aktivno prebivalstvo po občini prebivališča, delovno aktivno prebivalstvo, katerih delovno mesto je v občini prebivališča, delež delovno aktivnega prebivalstva, katerih delovno mesto je v občini prebivališča (brez kmetov) po občinah na območju LAS

Občina	Delovno aktivno prebivalstvo (brez kmetov) po občini prebivališča	Delovno aktivno prebivalstvo (brez kmetov), katerih delovno mesto je v občini prebivališča	Delež delovno aktivnega prebivalstva (brez kmetov), katerih delovno mesto je v občini prebivališča
Gorenja vas - Poljane	2.862	883	30,9
Škofja Loka	9.076	3.982	43,9
Železniki	2.803	1.525	54,4
Žiri	2.018	1.248	61,8
Skupaj	16.759	7.638	45,6

Vir: SURS, 2014

25 % povečanje števila samozaposlenih, v občini Gorenja vas – Poljane kar 78 % več samozaposlenih izven kmetijstva

Število delovno aktivnih prebivalcev po občini delovnega mesta nam pove, koliko je bilo v posamezni občini delovno aktivnih prebivalcev, ne glede na njihovo prebivališče. V letu 2015 je število delovno aktivnih prebivalcev preseгло stanje iz leta 2008. Največji napredek je dosežen na področju samozaposlovanja, kjer se je delež samozaposlenih oseb povečal za 25 % (v Sloveniji za slabe 3 %), od tega med samozaposlenimi izven kmetijstva za 44 %, največ v občini Gorenja vas – Poljane, kjer je bilo teh več za 78 %.

Tabela 26: Delovno aktivno po občinah delovnega mesta na območju LAS

Občina		Gorenja vas - Poljane	Škofja Loka	Železniki	Žiri	Skupaj
Delovno aktivno prebivalstvo - skupaj	2008	1.333	8.846	2.600	2.046	14.825
	2015	1.545	8.711	2.519	2.208	14.983
Zaposlene osebe - skupaj	2008	977	8.039	2.330	1.861	13.207
	2015	1.062	7.710	2.221	1.971	12.964
Samozaposlene osebe - skupaj	2008	356	807	270	185	1.618
	2015	483	1.001	298	237	2.019
Samozaposlene osebe brez kmetov	2008	148	585	141	111	985
	2015	263	824	175	159	1.421
Samozaposlene osebe - kmetje	2008	208	222	129	74	633
	2015	220	177	123	78	598

Vir: SURS, 2008M07, 2015M07

5.3. Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS

5.3.1. Število in gostota prebivalcev na obravnavanem območju

Na območju živi 41.871 prebivalcev, od tega 11.808 v naselju Škofja Loka

Na območju LAS živi po podatkih SURS-a (1. 7. 2014) 41.871 prebivalcev, kar predstavlja dobrih 20 % prebivalcev gorenjske regije in dobra 2 % prebivalcev Slovenije. Na območju imamo tudi naselje Škofja Loka, v katerem je 1. 7. 2014 živelo 11.808 prebivalcev, zaradi česar je naselje Škofja Loka izvzeto iz sofinanciranja iz sredstev EKSRP (naselje z več kot 10.000 prebivalci).

Tabela 27. Število prebivalcev, gostota naseljenosti in število prebivalcev, ki živijo v občinskih središčih

Občina	Število prebivalcev		Gostota naseljenosti (prebivalcev/km ²) (1.1.2015)	Št. prebivalcev, ki živijo v obč. središču (1.1.2015)
	(1.7.2014)	(1.1.2015)		
Gorenj vas – Poljane	7.361	7.380	48,1	1.137
Škofja Loka	22.920	22.912	156,9	11.739
Železniki	6.745	6.742	41,2	3.008
Žiri	4.845	4.827	98,1	3.557
Skupaj	41.871	41.861	81,7	19.441

Vir: SURS, 1.7.2014, 1.1.2015

Gostota naseljenosti med občinami zelo različna, skoraj polovica ljudi živi v občinskih središčih

Na območju LAS je gostota naseljenosti v letu 2015 znašala 81,7 prebivalcev/km², kar je pod slovenskim povprečjem (101,8 prebivalcev/km²). So pa razlike med občinami zelo velike. Najnižjo gostoto prebivalstva imata in sta močno pod slovenskim povprečjem občini Železniki in Gorenja vas – Poljane, občina Škofja Loka pa je po gostoti prebivalstva precej nad slovenskim povprečjem. Tudi poselitve znotraj občin so neenakomerne. Skoraj polovica prebivalstva živi v štirih občinskih središčih. Najbolj je to izraženo v občini Žiri, kjer v občinskem središču živi skoraj tri četrtine ljudi. V občinah Škofja Loka in Železniki v občinskih središčih živi približno polovica ljudi, medtem ko v občini Gorenja vas – Poljane v občinskem središču živi le dobrih 15 % prebivalstva občine.

5.3.2. Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih

Število prebivalcev na območju LAS se večja, vendar so razlike med občinami

Število prebivalcev se po podatkih SURS-a na območju LAS skozi leta počasi zvišuje. V obdobju 10 let se je zvišalo za 1,8 %. Rahel upad je bilo zaznati le v letu 2014, vendar pa so pomembne razlike znotraj občin. Najbolj se število prebivalcev večja v občini Gorenja vas - Poljane, kjer je skupni prirast

(to je naravni in selitveni prirast skupaj) najvišji. Prebivalstvo se veča tudi v občini Škofja Loka. Upad prebivalstva pa je zaznati v občinah Železniki in Žiri, kjer je negativen prirast zaznati že zadnjih 6 let.

Tabela 28: Število prebivalcev in skupni prirast na 1000 prebivalcev po občinah na območju LAS

Leto	Občina								
	Gorenja vas - Poljane		Škofja Loka		Železniki		Žiri		Skupaj
	Št. prebi.	Skupni prirast na 1000 prebi.	Št. prebi.	Skupni prirast na 1000 prebi.	Št. prebi.	Skupni prirast na 1000 prebiv.	Št. prebiv.	Skupni prirast na 1000 prebiv.	Št. prebiv.
2006	7.046	9,5	22.317	1,4	6.847	5,7	4.924	-1,0	41.134
2007	7.111	6,2	22.333	6,0	6.884	-2,3	4.919	7,5	41.247
2008	7.146	9,8	22.507	10,4	6.871	-0,7	4.959	7,1	41.483
2009	7.147	8,9	22.667	2,9	6.773	-5,8	4.904	-0,4	41.491
2010	7.233	6,9	22.693	1,1	6.763	1,0	4.918	-2,8	41.607
2011	7.287	-1,2	22.713	6,7	6.770	2,9	4.902	-0,6	41.672
2012	7.283	3,3	22.857	1,8	6.793	-0,6	4.894	-0,6	41.827
2013	7.307	3,1	22.901	1,7	6.789	-4,4	4.890	-11,3	41.887
2014	7.330	6,8	22.934	-1,0	6.760	-3,0	4.834	-1,2	41.858
2015	7.380	/	22.912	/	6.742	/	4.827	/	41.861

Vir: SURS, število prebivalstva (1. 1. zz), (31. 12. zz)

Povprečna starost prebivalstva narašča, vendar je pod slovenskim povprečjem

Povprečna starost občanov vseh štirih občin na območju LAS loškega pogorja se zvišuje. Najvišja je v občini Žiri, sledita ji občina Škofja Loka in Železniki, najnižja pa je v občini Gorenja vas – Poljane. Kljub povečevanju povprečne starosti prebivalcev na območju LAS pa je ta še vedno v vseh štirih občinah pod slovenskim povprečjem. V obdobju zadnjih 10 let se je povprečna starost občanov najmanj zvišala v občini Gorenja vas – Poljane, najbolj pa v občini Železniki.

Tabela 29: Povprečna starost in indeks staranja prebivalcev po občinah na območju LAS

Občina	Povprečna starost (leta)		Indeks staranja	
	2006	2015	2006	2015
Gorenja vas - Poljane	36,5	37,7	70,1	65,7
Škofja Loka	38,7	41,1	86,5	103,8
Železniki	37,6	40,3	78,9	92,1
Žiri	39,1	41,3	96,8	104,2

Vir: SURS, januar, 2006, januar, 2015

V občinah Gorenja vas - Poljane in Železniki indeks staranja pod 100

Indeks staranja predstavlja razmerje med številom oseb, starih 65 let ali več, in številom oseb, mlajših od 15 let, pomnoženo s 100. V kolikor je indeks 100, pomeni, da je število oseb obeh generacij izenačeno. Kljub temu, da povprečna starost prebivalstva na območju LAS narašča, pa so indeksi staranja v občinah na območju LAS še vedno ugodni in pod slovenskim povprečjem, ki je 121,4. V občinah Gorenja vas – Poljane in Železniki je indeks staranja celo nižji od 100.

5.3.3. Izobrazbena struktura prebivalstva

Izobrazbena struktura prebivalstva se viša

Na splošno se je izobrazbena struktura prebivalstva na območju LAS od leta 2002 pa do leta 2015 precej zvišala. Znižal se je delež prebivalcev brez izobrazbe, z nepopolno osnovno šolo ali osnovnošolsko izobrazbo (iz 34,1 % na 26,3 %). Delež prebivalcev s srednješolsko izobrazbo ostaja na ravni, kot je bil leta 2002 (okoli 52 oz. 53 %), zvišal pa se je delež prebivalcev z visokošolsko izobrazbo (iz 12,5 % na 21,5 %). Razlike pa se pojavljajo med občinami, kjer višji delež prebivalcev z nižjo izobrazbo ostaja v občinah Gorenja vas – Poljane ter Železniki (30 %).

Tabela 30: Izobrazbena struktura prebivalstva na območju LAS

	2002		2014	
	Število prebiv.	%	Število prebiv.	%
Osnovnošolska izobrazba ali manj	11.254	34,1	9.076	26,3
Srednješolska izobrazba (nižja in srednja poklicna, strokovna in splošna)	17.627	53,4	17.987	52,2
Višješolska, visokošolska izobrazba	4.127	12,5	7.418	21,5

Vir: SURS, 2002, 2014

5.3.4. Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju LAS

Število vključenih v vseživljenjsko izobraževanje narašča

K dvigu izobrazbene ravni aktivnega prebivalstva prispeva tudi Ljudska univerza Škofja Loka, ki se odziva na izobraževalne potrebe v okolju. Z izvajanjem programov vseživljenjskega izobraževanja prispeva k dvigu splošne izobraženosti odraslih, obnavljanju in posodabljanju znanja ter prekvalifikacijam in pridobitvi nove izobrazbe. V šolskem letu 2015/16 je predvideno, da bo v izobraževanje odraslih vključenih 541 (v šolskem letu 2013/2014 432) občanov Škofje Loke, od tega 58 (37) v srednješolske, 233 (219) v dodiplomske in podiplomske študijske programe, 15 (10) v programe strokovnega izobraževanja, 15 (13) v programe začetne integracije priseljencev in 220 (153) v programe splošnega izobraževanja. V informiranje in podporo izobraževanju pa se predvideva še dodatnih 534 vključenih občanov. Programi se prvenstveno izvajajo v Škofji Loki, se pa na terenu vidi potreba po večjemu približanju teh programov ostalim prebivalcem na območju LAS (Ljudska univerza Škofja Loka).

Več kot 1.200 prireditev letno

Iz posredovanih podatkov iz Koledarja prireditev, ki ga vodi Razvojna agencija Sora, ugotavljamo, da je bilo v zadnjem letu na območju vseh štirih občin v Koledarju prireditev registriranih 1212 prireditev (november 2014 – oktober 2015), ki jih lahko uvrščamo med kulturne, športne, zabavne, izobraževalne, etnološke, prireditev vezane na tržnice. Povprečno je bilo objavljenih 120 prireditev mesečno. Največ prireditev je skoncentriranih v mesecu maju, najmanj pa v mesecih januar, junij in avgust. Nekatere od prireditev imajo potencial, da postanejo dober turistični produkt, druge imajo bolj socialno noto in so pomembne zlasti s stališča druženja lokalnega prebivalstva. Vsekakor pa je potrebno pri vseh graditi na kakovosti. V preteklosti so bila že izvedena določena izobraževanja za organizatorje prireditev, delno je bila kupljena skupna infrastruktura, še več pa je potrebno narediti na nadgradnji, kakovosti in povezovanju prireditev tudi za potrebe promocije in trženja.

5.3.5. Opis ranljivih skupin

Potrebe po novih programih za osebe z motnjami v duševnem razvoju

Osebe z motnjami v duševnem razvoju so do dopolnjenega 26. leta starosti lahko vključene v redni šolski program. Po dopolnjenem 26. letu pa se lahko vključijo v varstveno delovni center. Ker pa se tudi na področju oseb z motnjami v duševnem razvoju srečujemo s staranjem prebivalstva, so čakalne vrste na VDC zelo dolge in tako osebe z motnjami v duševnem razvoju ostajajo doma. Na področju oseb z motnjami v duševnem razvoju na območju LAS deluje Društvo Sožitje, ki trenutno šteje 307 članov, od tega 138 oseb z motnjami v duševnem razvoju. Društvo si prizadeva, da bi otrokom in odraslim osebam z motnjami v duševnem razvoju zagotovilo kakovostno, smiselno in polno življenje, ki temelji na enakopravnosti in neodvisnosti. Zelo pomembna dejavnost društva so prevozi oseb po sistemu »od vrat, do vrat«, kjer dnevno 5 voznikov prepelje 90 oseb s posebnimi potrebami v različne ustanove (VDC, šolo, razvojni oddelek vrtca...).

16 % povečanje števila prebivalstva, starejšega od 65 let

Ob rasti števila prebivalcev na območju LAS (1,8 % v 10ih letih) pa se je v tem času v strukturi prebivalstva zelo povečalo število oseb, starejših od 65 let, za 16 %. V skladu s tem trendom je potrebno v okolju oblikovati tudi programe oz. storitve, namenjene starejšim. Poleg domov za starostnike, ki so skrajni ukrep na poti staranja, je potrebno več pozornosti dati novim programom in storitvam, ki izboljšujejo kvaliteto življenja starejših ter podaljšujejo njihovo bivanje v domačem okolju.

Tabela 31: Število prebivalcev, starejših od 65 let

Občina	65 + let	
	2006	2015
Gorenja vas - Poljane	1.010	1.019
Škofja Loka	3.169	3.968
Železniki	983	1.095
Žiri	811	852
Vsota	5.973	6.934

Vir: SURS, 2006H1, 2015H1

Med mladimi je eden večjih problemov brezposelnost

Eden večjih problemov, ki zadeva mlade, je brezposelnost. V populaciji registriranega brezposelnega prebivalstva je 42 % mlajših od 34 let.

Ženske

V preteklosti je bilo zlasti na podeželju zaznati velik problem podzaposlenosti žensk. To so bile ženske, ki so ostajale doma na kmetijah, z velikimi družinami in brez dohodka. To področje se je začelo reševati že v preteklosti, predvsem skozi ustvarjanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, ki so ženskam v domačem okolju prinesle dohodek in s tem tudi večjo samostojnost. Vsekakor je razvoj dopolnilnih dejavnosti področje, ki ga bo potrebno še naprej krepiti in s tem ustvarjati pogoje za dodaten dohodek podzaposlenih.

5.4. Izkušnje z izvajanjem programa LEADER v programskem obdobju 2007 – 2013

5.4.1. Izkušnje s pripravo SLR v obdobju 2007 - 2013

Prve razvojne aktivnosti na območju obstoječega LAS segajo že v leto 1991, ko je takratna Občina Škofja Loka sprejela Program razvoja gorsko višinskega območja. S programom so bile v ospredje postavljene možnosti gospodarskega razvoja na osnovi spoznanih in utemeljenih lokalno razvojnih potencialov, kvalitete in zmožnosti prostora, znanja ter sposobnosti prebivalcev, ki tam prebivajo. Kot perspektivne dejavnosti so bile že takrat prepoznane predelava osnovnih kmetijskih pridelkov, lesa, turizem ter proizvodne in storitvene dejavnosti.

Tudi po delitvi takratne občine Škofja Loka leta 1995 na občine Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane, Železniki in Žiri pa je razvoj podeželja novo nastalih občin potekal usklajeno še naprej. Občine so tako sprejele skupne Programe razvoja podeželja za obdobje 2001 - 2006 in 2007 - 2013, kar je omogočilo črpanje različnih razvojnih sredstev. V tem času so bili izpeljani številni projekti CRPOV, projekti SAPARD in projekti čezmejnega sodelovanja.

Za izvajanje programov je bila imenovana Koordinacijska skupina za razvoj podeželja, sestavljena iz predstavnikov različnih institucij v prostoru, ki je skrbela za usklajen razvoj podeželja. Z vstopom Slovenije v EU je Koordinacijska skupina pričela s pripravami na ustanovitev LAS. Razvojni program podeželja za območje občin Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri za obdobje 2007 - 2013, ki so ga občine potrdile v letu 2006, se je glede na usmeritve Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano nadgradil v Lokalno razvojno strategijo LAS loškega pogorja za obdobje 2007 - 2013. S pridružitvijo novih partnerjev in partnersko pogodbo je bil ustanovljen LAS loškega pogorja. Ustanovljen je bil med prvimi v Sloveniji, že v letu 2007, v letu 2008 pa je bila potrjena strategija lokalnega razvoja in LAS ter prvi LEADER projekti.

Tudi izkušnje, ki smo jih pridobili že v predpreteklem obdobju, so nam pomagale, da smo uspešno izvedli vse zastavljene projekte programskega obdobja 2007 - 2013. S tem smo si pridobili številne nove izkušnje in znanja, še bolj smo utrdili sodelovanje in medsebojno zaupanje ter si pridobili nova partnerstva, s katerimi vemo, da bomo v naprej še uspešnejši.

Prav na izkušnjah preteklega programskega obdobja 2007 – 2013 smo začeli graditi tudi SLR za novo programsko obdobje 2014 – 2020. SLR smo zastavili tako, da zagotavlja nadaljnje uresničevanje zastavljenih ciljev preteklega obdobja, hkrati pa zastavili nove aktivnosti, ki bodo pripomogle k še boljšemu izkoriščanju lokalnih potencialov.

5.4.2. Opis in možnosti izrabe obstoječih razvojnih struktur na opredeljenem območju

V LAS loškega pogorja je bila že v prejšnjem programskem obdobju vključena večina strokovnih služb, ki so hkrati tudi glavni nosilci razvoja na obravnavanem območju. Ti so ostali vključeni v LAS tudi vnaprej, nekaj novih strokovnih služb pa se je v LAS vključilo tekom priprave strategije za novo programsko obdobje 2014 - 2020. Partnerstvo v LAS je vseskozi odprto. Javno povabilo k partnerstvu bo javno objavljeno tekom celotnega programskega obdobja in tako bodo v LAS imeli možnost vstopa tudi novi partnerji, tudi druge strokovne službe, ki ob vzpostavitvi LAS še niso bile vključene. V LAS loškega pogorja so bili ob oddaji SLR vključeni naslednji strokovni partnerji:

-Razvojna agencija Sora d.o.o.

Razvojna agencija Sora Škofja Loka d.o.o. je neprofitna razvojna organizacija, ki ima status lokalnega pospeševalnega centra in je tretirana kot družba, ki uresničuje občinski (javni) interes in je bila ustanovljena leta 1999. Ustanovitelji so občine na Škofjeloškem (Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri), Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka in Gospodarska zbornica Slovenije, OZ Gorenjska. Trenutno ima zaposlenih 8 oseb za polni delovni čas. Deluje na področju razvoja podjetništva, razvoja podeželja ter turizma. Znotraj Razvojne agencije Sora deluje tudi Rokodelski center domače in umetnostne obrti.

-KGZS, KGZ Kranj, Enota Škofja Loka

V enoti Kmetijsko gozdarskega zavoda Kranj v Škofji Loki je zaposlenih pet kmetijskih svetovalcev, od tega štiri lokalni svetovalci in svetovalka za kmečke žene, mladino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Deluje na območju občin Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri. Svetovalci poleg rednih dejavnosti sodelujejo tudi na projektih razvoja podeželja. Pri razvoju kmetijstva in podeželja sodelujejo tudi svetovalci specialisti, zaposleni v Kranju. Poleg vodje oddelka za kmetijsko svetovanje so to svetovalci za živinorejo, svetovalka za poljedelstvo, svetovalka za razvoj podeželja in svetovalka za ekonomiko na kmetijah in sadjarstvo.

-Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka

Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka, ki deluje na območju občin Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri, ima zaposleni 2 osebi, poslovno sekretarko in strokovno sodelavko. Njena naloga je predvsem povezovanje in zastopanje skupnih interesov obrtnikov in podjetnikov ter strokovna podpora članom pri njihovem vsakdanjem poslovanju.

-Javni zavod Ratitovec

Javni zavod Ratitovec je ustanovila Občina Železniki. Skrbi za izvajanje dejavnosti, ki so v javnem interesu Občine Železniki na področju športa, kulture, muzealskih in mladinskih dejavnosti ter turizma.

-Kmetijsko gozdarska zadruga z.o.o. Škofja Loka

Kmetijsko gozdarska zadruga z.o.o. Škofja Loka deluje v občinah Škofja Loka, Gorenja vas - Poljane in Železniki. Šteje okoli 500 članov. V zadrugi je zaposlenih okoli 95 delavcev. Poleg odkupa kmetijskih pridelkov in lesa, kot tudi proizvodov iz dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, se ukvarja še s trgovino in mlekarnstvom. Imajo 10 prodajal, ki kupcem nudijo prehranske izdelke ter vse za kmetijstvo in gradbeništvo. Živilske prodajalne so opremljene z domačimi kotički, v okviru katerih se prodajajo pridelki in izdelki okoliških kmetij. V zadnjih letih je zadruga veliko vlagala v obnovo in posodobitev trgovin ter mlekarne. Proizvodnja v mlekarni se je preusmerila tudi v proizvodnjo ekoloških izdelkov, katerih prodaja se je močno povečala. Zadruga je večinski lastnik Loških mesnin in solastnica Deželne banke Slovenije.

-M Sora z.o.o.

Kmetijsko gozdarska zadruga M Sora z.o.o. ima okoli 75 članov z območja LAS loškega pogorja in še enkrat toliko članov z območja sosednjih občin, ki gravitirajo na Žiri. Leta 2006 je bilo ustanovljeno novo podjetje M Sora d.d., z namenom uspešnega razvoja dejavnosti, katere niso vezane na zadružno kmetijstvo, to je lesna in trgovska dejavnost. M Sora d.d. ima razvito proizvodnjo in prodajo oken, veleprodajo materialov za stavbno pohištvo, prodajo gradbenega materiala in repromateriala za kmetijstvo, prodajo tehničnega blaga, blaga za dom, diskontno prodajo in maloprodajo živil in gospodinjskih potrebščin. Proizvodnja oken je bila v preteklih letih posodobljena, zato lahko tekmuje s svetovno konkurenco. Kmetijsko gozdarska zadruga M Sora z.o.o. pa je ohranila nemoteno poslovanje še naprej in želi ohrani sodelovanje z zadružniki, predvsem pri odkupu kmetijskih pridelkov in izdelkov.

-Ljudska univerza Škofja Loka

Ljudska univerza Škofja Loka v prostoru deluje že več kot 55 let in deluje na območju občin Škofja Loka, Gorenja vas - Poljane, Železniki in Žiri. Občanom omogoča vsebinsko prilagojeno ter časovno in finančno dostopno izobraževanje skozi vse njihovo odraslo življenje. Izobraževalna ponudba obsega

izobraževanja za pridobitev izobrazbe ter strokovna in splošna izobraževanja. Letno se izobraževanj udeleži več kot 1900 udeležencev.

-Šolski center Škofja Loka

Šolski center Škofja Loka združuje Srednjo šolo za strojništvo, Srednjo šolo za Lesarstvo, Višjo strokovno šolo za strojništvo in lesarstvo, napredno opremljen MIC - medpodjetniški izobraževalni center, ki omogoča izvajanje kakovostnega poklicnega in strokovnega izobraževanja, usposabljanja ter povezovanja z gospodarstvom in dijaški dom.

-Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Območna služba Kranj

Območje LAS loškega pogorja pokriva Območna služba Kranj, zavoda RS za zaposlovanje, ki ima izpostavo tudi v Škofji Loki.

-Center slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka

CSS Škofja Loka je javni socialno varstveni zavod katerega naloga je skrb za odrasle slepe in slabovidne ter starejše. Izvajajo dejavnost institucionalnega varstva za starejše in kot edini zavod v državi zagotavljajo prilagojene prostore in okolico za življenje slepih in slabovidnih oseb.

-Zavod Novi Turizem

Zavod Novi turizem je zasebni zavod, ustanovljen z namenom spodbujanja nastajanja novih priložnosti za slovenski turizem. To dosega preko izobraževanj, svetovanj in sodelovanj pri razvojnih projektih. Ključni projekt, na katerem deluje, je Banka turističnih priložnosti Slovenije.

-Zavod Tri

Zavod Tri je zasebni zavod, ki spodbuja, organizira in izvaja trajnostne skupnostne prakse na Loškem, Gorenjskem ter širše. So nosilci projekta Grozd na Gorenjskem, ki je eno od dvanajstih regionalnih stičišč, ki povezujejo in krepijo nevladni sektor v Sloveniji.

-Občine Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri

Občine se aktivno vključujejo v pripravo in izvajanje razvojnih programov, sofinanciranje razvojnih projektov in skrbijo za izgradnjo komunalne in družbene infrastrukture na podeželju.

5.4.3. Opis uspešno zaključenih projektov

S pomočjo sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in nacionalnih sredstev, združenih v programu LEADER, so bile območju dane lepe možnosti za realizacijo številnih projektov. V programskem obdobju 2007 - 2013 je LAS loškega pogorja na podlagi javnih pozivov dodelila sredstva za 18 projektov, z izvedbo katerih so partnerji uresničevali sprejeto razvojno strategijo. Vsi projekti, ki so bili s strani LAS uvrščeni v izvedbene načrte, so bili s strani MKGP potrjeni in tekom izvajanja dosegli pričakovane rezultate.

5.4.3.1. Osveščanje mladih - Razvoj čebelarških središč za izobraževanje na Gorenjskem

Z namenom osveščanja otrok in mladih je Čebelarstvo društvo Škofja Loka razvilo učne delavnice, na katerih otroci in mladi spoznavajo čebelarstvo ter pomen čebelarstva za ohranjanje naravnega okolja. Pri tem se praktično seznanjajo z naravno in kulturno dediščino čebelarstva. V ta namen je bil pred Čebelarškim domom v Brodeh postavljen in opremljen učni čebeljak z dodatnim prostorom za izvajanje čebelarških opravil ter demonstrativnih učnih prikazov ter kupljena ustrezna oprema, ki omogoča širjenje znanj in vedenj o čebelarstvu.

5.4.3.2. Ko vem, kaj jem – Izboljšanje ponudbe lokalnih produktov višje kakovosti potrošnikom

Kmetijsko gozdarska zadruga Škofja Loka in Loške mesnine sta s projektom Ko vem, kaj jem lokalnim potrošnikom ponudila prvo stalno prodajno mesto s ponudbo kakovostnih izdelkov iz lokalnih kmetij. K sodelovanju sta povabila lokalne proizvajalce visoko kakovostnih živilskih proizvodov. Tako sta na police »Domačega koticčka« v trgovini Kmetijsko gozdarske zadruge Škofja Loka v Stari Loki uvrstila številne izdelke blagovnih znamk Dedek Jaka in Babica Jerca – Naravni izdelki iz škofjeloških hribov, Dobrote slovenskih kmetij, Slovenski med, ekološke pridelke in izdelke, ter izdelke Mlekarne Škofja Loka in Loških mesnin.

5.4.3.3. Mreža koticčkov – Razvoj nove lokalne ponudbe prehrabnih izdelkov in razširitev mreže prodajnih mest

Kmetijsko gozdarska zadruga Škofja Loka in Loške mesnine sta s projektom Mreža koticčkov spodbudila nove ponudnike in jim ponudila strokovno pomoč pri zagonu dejavnosti, njihove izdelke pa nato vključila v »Domače koticčke«. Kmetijsko gozdarska zadruga je s pomočjo projekta opremila dva nova »Domača koticčka«, in sicer v trgovskem centru zadruge v Poljanah in živilski trgovini zadruge v Železnikih, kjer danes prodaja že preko 40 lokalnih ponudnikov.

5.4.3.4. Okusi loškega podeželja - Vključevanje kakovostnih pridelkov in izdelkov loškega podeželja v dodatno kulinarčno ponudbo škofjeloškega območja

Da bi izboljšali in obogatili gostinsko ponudbo na območju LAS loškega pogorja, so se v projekt vključili gostinski obrati. Ti so z vključevanjem kakovostnih lokalnih pridelkov in izdelkov s podeželja v svojih obratih ponudili ponudbo kakovostnih jedi iz kakovostnih lokalnih surovin. Priprava palete okusov loškega podeželja je tako gostince s Škofjeloškega povezala z lokalnimi kmetovalci. Na podlagi razpoložljivih lokalnih surovin so tako nastale številne jedi, ki so pripravljene po starih receptih, ki so jih partnerji projekta prilagodili okusom sodobnega časa.

5.4.3.5. Moj eko vrt – Pridelovanje ekološke hrane na vrtovih in njivah

S projektom so partnerji projekta spodbujali vrtničarje in kmete k ekološki pridelavi sadja in zelenjave, potrošnike (kot npr. starše predšolskih in šolskih otrok, šole, vrtce) pa osveščali o pomenu uživanja ekološko pridelane hrane. V ta namen so bila izpeljana številna izobraževanja in ogledi dobrih praks. Izobraževanja so bila zelo dobro obiskana in so preseгла vsa pričakovanja. O aktivnostih projekta smo redno obveščali preko 1.300 vrtničarjev, kmetov in potrošnikov. Skupno je bilo v dveh letih na celotnem območju LAS izpeljanih preko 100 aktivnosti. Udeleženci izobraževanj in ogledov so se poleg osnovne ekološke pridelave seznanili tudi z biodinamično in permakulturno pridelavo sadja in zelenjave. Večina udeležencev tekom projekta pridobljena znanja že uporablja v praksi na svojih vrtovih in njivah. Vse kaže na to, da je interes za pridelavo zdrave hrane med prebivalci zelo velik.

Sočasno je Kmetijsko gozdarska zadruga Škofja Loka, skupaj z lastniki ekoloških kmetij, potrošnikom ponudila prvo ponudbo zaboječkov z ekološkim sadjem in zelenjavo. V prihodnosti je cilj zadruge zagotoviti še večjo ponudbo ekoloških pridelkov in izdelkov v Domačih kotičkih. Partnerji in udeleženci dogodkov pa bodo še naprej delali v smeri večje oskrbe lokalnega prebivalstva s kvalitetno ekološko hrano.

5.4.3.6. Živahna doživetja škofjeloškega podeželja

Namen projekta je bil povezati društva in številne dogodke, ki jih društva organizirajo na območju LAS, spodbuditi njihovo izmenjavo in dvigniti kakovost njihovega programa in organizacije. V ta namen so bila organizirana številna izobraževanja, na katerih so nosilci dogodkov pridobili nova znanja, si izmenjali izkušnje in se družili. Izdelan je bil Priročnik z navodili »Kako organizirati prireditve?«, v katerem organizatorji dobijo vse potrebne informacije glede organizacije prireditev. Obiskovalci dogodkov pa si lahko v Koledarju prireditev in na spletni strani, kjer organizatorji oglašujejo svoje dogodke, pogledajo mesečno ponudbo dogodkov. Za potrebe organizacije dogodkov sta bila kupljena 2 odra s strehama.

5.4.3.7. Duša tematskih poti

Partnerja projekta, Turistično društvo Žirovski Vrh in Čebelarsko društvo Blegoš, sta s projektom želela nadgraditi tradicionalna pohoda po Poti skozi Zalo in po Čebelarski poti. Vsebinsko sta navezala na poznane zgodbe, zgodovinska dejstva, ljudsko izročilo in tradicijo čebelarstva. Člani društev so tako oblikovali igrane animacije oz. prikaze na poti, izdelali potrebne kostume za igralce ter poti primerno označili.

5.4.3.8. V zgodbe odete poti – Tematske poti na Škofjeloškem

Več možnosti za aktivno, doživeto in vsebinsko bogato preživljanje prostega časa, tako domačinov kot turistov, je bilo vodilo partnerjev, ki so se povezali v skupni projekt V zgodbe odete poti. S projektom je bilo vsebinsko nadgrajenih šest tematskih poti (Pot v Puštal, Pot v Crngrob, Pot Poljanskih dobrot, Pot ob Rapalski meji, Pot po Sorici, Pot v Sušo). Tako obogatene turistične produkte se je vključilo v turistično ponudbo škofjeloškega območja. Obiskovalci tako lahko preko lokalnih zgodb, na prijeten način spoznavajo naravno in kulturno dediščino škofjeloškega območja.

Partnerji so pripravili tudi program za izobraževanje lokalnih turističnih vodnikov s poudarkom na tematskih poteh.

5.4.3.9. Preprečimo osamljenost – Preprečevanje socialne izključenosti nepokretnih starostnikov na škofjeloškem podeželju

Škofjeloško območje je pretežno hribovito, vasi so razdrobljene, hiše med seboj precej oddaljene. Od starejšega človeka, ki želi ohraniti osnovne socialne stike, to zahteva precejšnjo stopnjo mobilnosti. Mobilnost pa se z leti zmanjšuje, kar pri starejših občanih nemalokrat pripelje do osamljenosti. Tako so bile projektne aktivnosti usmerjene predvsem k pridobivanju prostovoljcev, ki so se ustrezno usposobili za obiskovanje slabše mobilnih ali nemobilnih starostnikov v njihovem domačem okolju. Starejši so na ta način dobili predvsem toplo besedo, družbo in stik z zunanjim svetom.

5.4.3.10. Gremo na igrišče

S postavijo štirih zunanjih otroških igrišč z igrali smo prispevali k dodatnim možnostim za preživljanje prostega časa za otroke na podeželju. S tem so otroci na podeželju pridobili dodaten prostor za varno in kvalitetno druženje ter skupno igro.

5.4.3.11. Sonce in sence – Izkoristimo obnovljive vire energije

Vodilo projekta je bilo seznaniti čim širši krog ljudi o priložnostih na področju obnovljivih virov energije (OVE) in učinkovite rabe energije (URE). Strokovnjaka s področja gozdarstva in energetike sta ljudem svetovala preko kontaktnih oddaj na lokalnem radiu. Vključno z izvedenimi anketami je uspelo vzpostaviti stik s prebivalci in preveriti njihov interes. Konkretne izkušnje investitorjev pa so bile ljudem predstavljene z ogledi primerov uspešno realiziranih energetskih rešitev na terenu. Na spletnih straneh Razvojnega agencije Sora je bil vzpostavljen okoljski forum, kjer je možno pridobiti informacije s področja OVE in URE.

5.4.3.12. Ujemimo sonce – Izkoriščanje sončne energije za namene ogrevanja sanitarne vode

Projekt Ujemimo sonce je bil namenjen interesantom, ki so v projektu Sonce in sence izrazili željo, da investirajo v izrabo sončne energije. Seznanili so se z možnostjo, da lahko sami izdelajo sončne sprejemnike. V projekt se je vključilo 24 gospodinjstev, ki so v skupinah, s stalno podporo mentorja iz Gradbenega inštituta ZRMK in vodje skupine, sami izdelali in vgradili sončne sprejemnike za namen ogrevanja sanitarne vode za lastno gospodinjstvo.

5.4.3.13. MKČN - Male komunalne čistilne naprave

Projekt je bil namenjen lastnikom objektov na območjih, kjer zaradi majhnega območja in redke gostote poselitve po letu 2017 ne bo zgrajena javna kanalizacija in zato ne bo možnosti priklopa objektov na javno kanalizacijsko omrežje. Skozi projekt so se usposobili svetovalci, ki so na različnih dogodkih prebivalce seznanjali z obveznostmi, ki jih nalaga zakonodaja glede čiščenja komunalnih odpadnih voda. Ob tem, da se je ljudi spodbujalo k pravočasni in ustrezni ureditvi čiščenja lastnih odpadnih komunalnih voda z MKČN, jim je bila na voljo neodvisna strokovna in brezplačna pomoč na tem področju. V ta namen je bila na Razvojni agenciji Sora d.o.o. za občane in občanke v projekt vključenih občin vzpostavljena svetovalna pisarna, ki zagotavlja brezplačno neodvisno strokovno pomoč na področju ustreznega reševanja čiščenja odpadnih komunalnih voda v skladu z okoljsko zakonodajo.

5.4.3.14. Očistimo vodo - Očistimo vodo z ustreznimi malimi komunalnimi čistilnimi napravami

Skozi projekt se je delovanje svetovalne pisarne za MKČN razširilo na območje vseh 4 občin. Svetovalna pisarna zagotavlja brezplačno neodvisno strokovno pomoč pri odločanju o nakupu MKČN, vgradnji MKČN in obratovanju MKČN krajanom in krajkankam občin Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri. Pri odločanju o nakupu MKČN krajanji potrebujejo predvsem pomoč v obliki pregleda dokumentacije MKČN, glede izbora optimalne tehnologije čiščenja oziroma MKČN in pridobivanja virov financiranja. V okviru projekta so bile vgrajene štiri male komunalne čistilne naprave različnih tipov na podružničnih osnovnih šolah v Bukovščici, Davči, Sv. Lenartu ter na Planinskem domu na Ermanovcu. Njihovo delovanje in delovanje nekaterih že vgrajenih čistilnih naprav v lasti občanov, ki so sodelovali v projektu, se je spremljalo tekom projekta. Rezultati spremljanja delovanja različnih tipov čistilnih naprav so objavljeni na spletnih straneh Razvojnega agencije Sora d.o.o. in v brošuri, ki je bila razdeljena gospodinjstvom na območjih, ki ne bodo imela možnosti priklopa na javno kanalizacijsko omrežje.

5.4.3.15. Oživimo uporabo tradicionalnih znanj in produktov na Škofjeloškem

Osnovni cilj projekta je bil spodbuditi prebivalce podeželja, da pridobijo oz. obnovijo znanja izdelave tradicionalnih produktov lokalnega okolja in njihovo uporabo. Izvedene so bile številne delavnice s področja ohranjanja tradicionalnih znanj in produktov na škofjeloškem podeželju ter oblikovani novi izdelki, ki so se vključili v blagovni znamki Dedek Jaka in Babica Jerca – Naravni izdelki iz škofjeloških hribov. Čebelarstvo društvo Škofja Loka si je skozi projekt v Domu čebelarjev v Brodeh uredilo sprejemno razstavni prostor, namenjen promociji čebelarstva ter druženju čebelarjev in drugih prebivalcev podeželja, v katerem sedaj potekajo številna srečanja različnih interesnih skupin in društev. Kupljene pa so bile tudi stojnice, ki služijo promociji tradicionalnih produktov v okviru različnih lokalnih prireditev in izvedbi delavnic za otroke.

5.4.3.16. Od ust do ust - Babica pripoveduje o zeliščih

Z namenom ohranitve in prenosa zeliščarskih znanj na širši krog ljudi so bila izvedena številna srečanja ljubiteljev zelišč in zeliščarstva. Na ta način so ljubitelji zelišč in zeliščarstva, ter učiteljice in vzgojiteljice šol in vrtcev na Škofjeloškem, pridobile številna znanja s področja zelišč, njihove vzgoje in uporabe v vsakdanjem življenju. Pri nekaterih šolah, vrtcih ter pred Domom čebelarjev v Brodeh, so bili postavljeni vzorčni zeliščni vrtovi. Učiteljice in vzgojiteljice pridobljena znanja preko ustvarjalno-poučnih delavnic prenašajo na mlajše generacije.

5.4.3.17. (O)živela kultura!

V okviru projekta so svoje cilje povezali trije nosilci muzejske dejavnosti v prostoru, Muzej Žiri, Muzej Železniki in Kulturni center slikarjev Šubic. Obstoječo muzejsko dejavnost so nadgradili v kulturne centre, ki pod svojo streho združujejo dejavnost muzeja, informacijsko-turističnega centra in kulturno-prireditvenega centra. V ta namen so opredelili nov skupni programski in promocijski koncept razvoja

kulturnih centrov ter dosedanjo ponudbo razširili z novimi programi. Postavili so nove razstave oziroma muzejske zbirke znotraj kulturnih centrov, pripravili interaktivne vsebine ter oblikovali programe ogledov in delavnic.

5.4.3.18. Bogastvo babičine skrinje - Raziskati, ohraniti ter širši javnosti predstaviti oblačilno dediščino ter z njo povezana rokodelska znanja iz sredine 19. stoletja na Škofjeloškem

Cilj, ki so si ga zadali partnerji projekta, je bil raziskati, ohraniti ter širši javnosti predstaviti oblačilno dediščino ter z njo povezana rokodelska znanja iz sredine 19. stoletja na Škofjeloškem. Partnerji projekta so rekonstruirali obstoječo materialno dediščino na področju kulture oblačenja iz sredine 19. stoletja na Škofjeloškem. Na podlagi tega so bili izdelani kostumi, s katerimi se na različnih prireditvah predstavljata partnerski društvi. Izvedene so bile številne rokodelske razvojne delavnice, preko katerih se je širša javnost učila obrtniških znanj, ki so potrebna za izdelavo oblek. Pomoč pri načrtovanju kostumov, tudi drugim društvom na Škofjeloškem, pa je zagotovljena skozi izdelan priročnik o kulturi oblačenja v sredini 19. stoletja na Škofjeloškem z dokumentiranim stanjem ter postopki izdelave kostumov.

6. Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

6.1. Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in ovir območja LAS loškega pogorja

Današnji položaj območja LAS loškega pogorja, ki zajema občine Gorenja vas – Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri, smo analizirali z vidika splošnih geografskih značilnosti, gospodarskega položaja, demografskih in socioloških značilnosti.

Izhajali smo iz predhodno opravljene analize stanja in ocen udeležencev delavnic in sestankov za pripravo SLR. Analiza prikazuje notranje potenciale in prednosti ter opredeljuje priložnosti, na katerih lahko temelji prihodnji razvoj območja. Po drugi strani so prepoznane ključne pomanjkljivosti in razvojne ovire, ki jih je potrebno preseči ali odpraviti.

	Prednosti	Slabosti	Priložnosti	Ovire
splošno	<ul style="list-style-type: none"> •Ugodna lega (LJ, Brnik, Severna Primorska) (U, R) •Razvejana prometna mreža in relativno dobra dostopnost do naselij (U, R) •Kakovosten življenjski prostor (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Neizkoriščene površine in prostori v urejenih vaških in trških jedrih (U) •Bele lise – območja nepokritosti s širokopasovnimi povezavami (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Povezovanje mesta in podeželja (U, R) •Sodelovanje z drugimi območji na področjih skupnega interesa in znotraj območja LAS (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Premalo osredotočenosti pri ukrepanju (U, R) •Počasen odziv na ponujene razvojne priložnosti (U, R)
Gospodarski razvoj in zaposlovanje	<ul style="list-style-type: none"> •Delujoče podporno okolje (DUO, lokalni razvoj, podjetništvo, dopolnilne dejavnosti, turizem) (U, R) •Nadpovprečno povečanje števila samozaposlenih (U, R) •Nadpovprečna rast št. novih podjetij, bogata obrtno-podjetniška tradicija (U, R) •Porast dopolnilnih dejavnosti, storitev in produktov na kmetiji (R) •Uspešni in povezani posamezniki (kmetije, DUO) – vzorniki (R, U) •Prvi skupni trženjski pristopi – kolektivne blagovne znamke, tržnice (U, R) •Mala turistična infrastruktura (poti, kolesarstvo), kakovostne turistične in kulturne prireditve (U, R) •Pestra arhitekturna in industrijska dediščina, ohranjena tradicionalna (obrnjska) znanja (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Podporno okolje za spodbujanje novih oblik podjetništva in povezovanja premalo razvito (U, R) •Nezadostna usposobljenost nosilcev podpornega okolja, ni kritične mase (U, R) •Zmanjšanje števila delovno aktivnih (U, R) •Neizkoriščeni potenciali sodelovanja malih proizvajalcev in ponudnikov (U, R) •Nazadostno razvite podjetniške veščine in kompetence (U, R) •Zmanjšanje kmetijskih površin in mali delež površin pod vrtninami in sadovnjaki (R) •Premalo povezani in prepoznavni turistični produkti (U, R) •Neprepoznane priložnosti na področju razvoja socialnega podjetništva, skupnostnih storitev, itd. (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Nadalje razvijati spodbudno podporno okolje za rast in krepitev poslovnih subjektov (U, R) •Ustvarjanje dohodka in zaposlovanje v perspektivnih dejavnostih (tradicionalna znanja, kmetijstvo, gozd-les, turizem, ...) (U, R) •Zanimanje za rokodelske izdelke, lokalno hrano in druge lokalne izdelke (U, R) •Povezovanje proizvajalcev za razvoj in trženje visokokakovostnih izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo (kmetijstvo, turizem, obrt, socialne in druge storitve) (U, R) •Krepiti lokalno potrošnjo in lokalno samooskrbo, izkoristiti bližino večjih trgov (LJ, KR, Bled) (R,U) •Povezovanje in kakovostna nadgradnja turističnih produktov (U, R) •Razvoj socialnega podjetništva (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Omejeni viri za realizacijo razvojnih pobud (U, R) •Lokalni vplivi in interesi pred skupnostnim (U, R) •Birokratske ovire na področju gospodarskega razvoja (U, R)

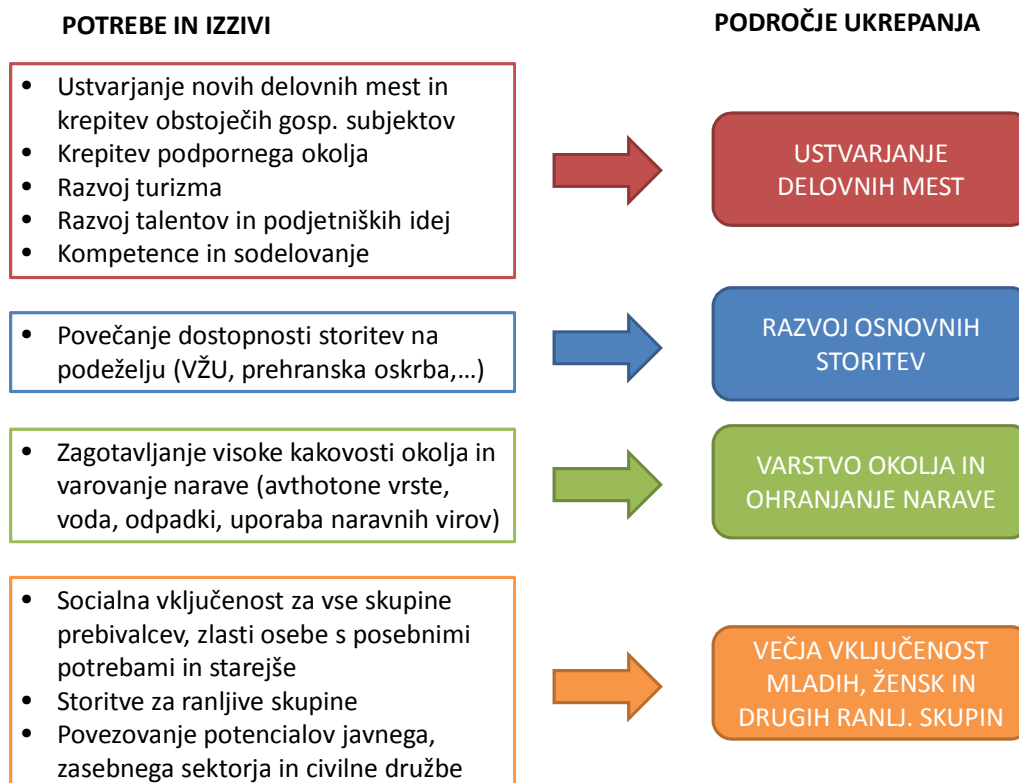
Družbeni razvoj	<ul style="list-style-type: none"> •Relativno ugoden indeks staranja in povprečna starost (U, R) •Dostopna OŠ mreža (U, R) •Kakovostna tehnološko napredni SŠ in VŠ programi (les, strojništvo) (U, R) •Raznoliko družbeno življenje (prireditve, dogodki) (U, R) •Pestro kulturno dogajanje (U, R) •Osnovni programi pomoči za ranljive skupine (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Pomanjkljiva dostopnost javnih storitev na podeželju (izobraževanje) (R) •Premalo vsebin in programov za delo z ljudmi s posebnimi potrebami (U, R) •Rast števila prejemnikov socialne pomoči (U, R) •Staranje prebivalstva (U, R) •Padec skupnega prirasta prebivalstva (razen Gorenja vas - Poljane) (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Nadgradnja programov in storitev za ranljive ciljne skupine (osebe s posebnimi potrebami, starostniki) (U, R) •Približevanje VŽU prebivalcem na podeželju (R) •Krepitev medgeneracijskega sodelovanja (U, R) •Razvoj skupnostnih storitev v podporo deinstitucionalizaciji (U) •Razvoj modelov sodelovanja javnega, zasebnega in civilnega sektorja (U, R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Omejena sredstva za razvojne projekte (U, R) •Nezmožnost zagotavljanja trajnosti razvitih programov in storitev (U, R)
Narava in okolje	<ul style="list-style-type: none"> •Visoka gozdnatost območja (R) •Vlaganja v izboljšavo oskrbe z vodo in čiščenje odpadnih voda (U, R) •Bogata naravna dediščina (R) •Rastoče zavedanje o pomenu ohranjanja narave in naravnih virov (U, R) •Delujoča svetovalna pisarna za MČN (R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Neustrezno urejanje odpadnih voda na območjih razpršene poselitve (R) •Nenadzorovano širjenje tujerodnih invazivnih vrst, slabo poznavanje pri prebivalstvu, degradacija ekosistemov (U, R) •Nepoznana kakovost vode na zasebnih vodovodih (R) 	<ul style="list-style-type: none"> •Krepitev ozaveščenosti in izvajanje ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti in varovanje okolja (R, U) •Vključevanje narave in dediščine v razvoj trajnostnega turizma (U, R) •Povečanje znanj za urejanje odpadnih voda na območjih razpršene poselitve (MKČN) (R) •Trajnostno upravljanje z naravnimi/obnovljivimi viri (R, U) •Spodbujanje ponovne uporabe odpadkov in uporabe razgradljivih materialov (R, U) 	<ul style="list-style-type: none"> •Odlaganje z urejanjem čiščenjem odpadnih voda zaradi sprememb zakonodaje v smeri omilitve zahtev in podaljšanja roka (R) •Izguba biodiverzitete zaradi neukrepanja (invazivke) (R, U)

6.2. Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS

Na podlagi predhodno opravljenih analiz, okvirnih finančnih sredstev SLR, kadrovskih kapacitet območja in komplementarnosti z drugimi razvojnimi ukrepi se območje LAS prednostno usmerja na naslednje **potrebe in izzive**:

- ustvarjanje novih delovnih mest in krepitev obstoječih gospodarskih subjektov z dodajanjem vrednosti produktom in storitvam, ki temeljijo na lokalnih potencialih in potrebah (turizem, lokalna samooskrba, les, domača obrt, kultura, tradicionalna znanja) (U, R)
- zagotavljanje usposobljenega in prilagojenega podpornega okolja za razvoj in krepitev podjetnosti, inovativnosti ter ustvarjalnosti (U, R)
- zagotavljanje bolj pestre in povezane ter privlačne in prepoznavne turistične ponudbe (U, R)
- spodbujati talente mladih in drugih nosilcev inovativnih podjetniških idej (kultura in kreativni sektor, razvoj produktov in storitev) (U, R)
- povečanje kompetenc obstoječih in bodočih podjetnikov za razvoj visokokakovostnih produktov, inoviranje, partnersko sodelovanje in rast (nadaljevanje dela na področju skupne promocije in razvoja novih trgov) (U,R)
- povečanje dostopnosti storitev na področju vseživljenjskega učenja in lokalne oskrbe z visokokakovostno lokalno pridelano hrano (R)
- zagotavljanje visoke kakovosti okolja in narave kot osnovnega elementa kakovosti bivanja in trajnostnega razvoja območja (gospodarska in kmetijska škoda, nevarnost za zdravje ter rušenje ekosistemov zaradi hitrega in nenadzorovanega širjenja ITV, reševanje odpadnih komunalnih voda na območjih razpršene poselitve, ravnanje z odpadki) (R)
- razvoj skupnostnih storitev, ki na inovativen način rešujejo potrebe starajoče se skupnosti ter ohranjanje in izboljševanje vključenosti v skupnost za vse skupine prebivalcev (U)
- zagotavljanje bolj prilagojenih storitev potrebam ranljivih skupin (U)
- povezovanje potencialov javnega in zasebnega sektorja ter civilne družbe na vseh področjih razvoja območja – zagotoviti povezano in prilagojeno podporno okolje (U, R)

Pri naslavljanju opredeljenih potreb se območje prednostno usmerja v krepitev prednosti in preseganje ključnih slabosti za izkoriščanje prepoznanih priložnosti.

Glavni **potenciali in možnosti območja**, na katerih gradimo rešitve za opredeljene razvojne potrebe:

1. Obstoječe podporno okolje za nova delovna mesta

Dosedanje izkušnje na področju razvojnega dela so pokazale, da je za razvoj novih delovnih mest in dejavnosti velikega pomena zagotavljanje ustreznega in spodbudnega podpornega okolja. Nekateri podporni instrumenti v okolju že obstajajo. Delujejo informacijske točke, kjer lahko podjetniki in potencialni podjetniki na enem mestu dobijo vse potrebne informacije ter uredijo registracijo in druge postopke potrebne za opravljanje dejavnosti.

Redno se povečuje število nosilcev dopolnilnih dejavnosti in osebnega dopolnilnega dela. Nadaljuje se delo z mladimi, z namenom spodbujanja in promocije podjetništva. Občine preko razpisov sofinancirajo investicije v dopolnilne dejavnosti in razvoj malega gospodarstva, izvaja se kreditna shema za podjetnike in nosilce dopolnilnih dejavnosti, zagotovljena je pomoč pri pripravi vlog za razpise, ipd.

Med prednostmi območja izpostavljamo tudi tehnična in proizvodna znanja ljudi ter prisotnost programsko naprednih srednjih in višjih šol.

Z načrtnim delom z ljudmi v smeri spodbujanja podjetnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti v vseh fazah razvoja, vzpostavitve in rasti dejavnosti pa bi lahko naredili še več za nastajanje novih in krepitev obstoječih malih in mikro podjetnikov, na področju obrtništva in storitvenih dejavnosti. Ključen izziv pri tem je zagotoviti dovolj spodbudno podporno okolje, ki bo omogočalo, da bodo tu podjetja ostala in rasla, da bodo tu podjetja nastajala in prihajala nova. Posebno mesto je potrebno nameniti tudi mladim.

2. Lokalni potenciali za razvoj dejavnosti in delovnih mest

Znanja domače in umetnostne obrti, kulturna dediščina in kulturna ustvarjalnost, pridelava in predelava lokalne hrane, turizem, les, so ključni lokalni potenciali. Usmeritev območja je v zagotavljanju novih kvalitetnih produktov in storitev predvsem v povezavi z razvojem trajnostnega turizma in lokalne samooskrbe. Priložnosti obstajajo v inovativni nadgradnji obstoječe ponudbe, kot tudi v povezovanju nosilcev znotraj sektorja in medsektorsko. Pogoj za nadaljnji ekonomski razvoj in nova delovna mesta na območju pa je zagotavljanje kvalitetne in raznovrstne ponudbe.

2.1 Širjenje turistične ponudbe

Na Škofjeloškem je razvoj turizma ena najbolj perspektivnih dejavnosti, z visokim multiplikativnim učinkom. Dobra osnova za razvoj turizma so bogata naravna in predvsem kulturna dediščina ter pestrost in raznolikost ohranjenega in negovanega naravnega okolja. Prednosti območja so tudi lahka dostopnost, bližina večjih urbanih centrov in turistično bolj razvitih turističnih destinacij ter bližina letališča. V preteklem programskem obdobju so na Škofjeloškem nastali novi turistični produkti, organizirane so bile odmevne prireditve, pričeli smo z bolj načrtno promocijo in trženjem ter spodbujanjem izgradnje nastanitvenih kapacitet, ki jih še primanjkuje.

Možnosti razvoja na območju LAS so prepoznane z nadgradnjo začetih prizadevanj za izboljšanje in povečanje turistične ponudbe, zlasti inovativnih zaokroženih turističnih produktov ter učinkovitejšo promocijo in trženjem ter povezovanjem mesta in podeželja. Pomembna vidik predstavlja tudi celostni pristop k prostorski in vsebinski prenovi starih/mestnih/vaških jeder s širšim vplivnim območjem, kar je pomembno tako z vidika kvalitete življenja in ohranjanja vitalnosti mestnih središč ter večje privlačnosti za investitorje v neizkoriščene objekte. Turizem vidimo kot pomembnega povezovalca in generatorja novih podjetniških priložnosti.

2.2 Povečanje lokalne samooskrbe s hrano

Spodbujanje predelave osnovnih kmetijskih pridelkov (hrane) je že dalj časa ena od razvojnih prioritet območja. Rezultat razvojnega dela so številne registrirane dopolnilne dejavnosti na kmetijah,

vzpostavljene blagovne znamke za kakovostne produkte in tržna mesta. Redno se povečuje število ponudnikov in ponudbe blagovnih znamk Babica Jerca in Dedek Jaka – Naravni izdelki iz škofjeloških hribov, v okviru katerih kmetije iz območja lahko tržijo svoje lastne izdelke. V okviru obstoječih služb in društev je potencialnim in obstoječim nosilcem predelave zagotovljena redna svetovalna podpora pri razvoju dejavnosti, občine pa del sredstev namenjajo tudi za sofinanciranje investicij v kmetijsko pridelavo in predelavo ter sofinancirajo izobraževanja. V preteklosti se je delalo tudi z vrtničkarji, pri katerih se je izkazal zelo velik interes in pripravljenost za samooskrbno ekološko pridelavo sadja in zelenjave.

Na območju imamo tudi tri večja živilsko predelovalna podjetja. Loške mesnine, ki so storitev služnostnega klanje dopolnile s predelavo mesa in v ta namen dogradile del proizvodnje na stari lokaciji v Škofji Loki in kupile obrat Bohinjske mesnine v Bohinju. Uvedle so tudi shemo Gorenjsko govedo. Mlekarno Škofja Loka, ki odkupuje mleko s kmetij na območju LAS, del proizvodnje pa je namenila predelavi ekološkega mleka. Imamo pa tudi Nimrod, ki se ukvarja z odkupom in predelavo divjačinskega mesa. Velik korak je bil narejen tudi na področju čebelarstva. S postavitvijo doma čebelarjev v Brodeh, učnega čebelnjaka in postavitvijo programov za mlade, so postavljeni temelji za boljše sodelovanje čebelarjev in čebelarskih društev, razvoj in promocijo čebelarstva in čebeljih pridelkov ter delo z mladimi.

Ne glede na večanje obsega lokalne ponudbe, interes po lokalnih izdelkih še vedno narašča. Potrebe pa se kažejo po širitvi obsega in števila artiklov. Tako na strani osnovnih kmetijskih pridelkov (zelenjava, sadje, poljščine, med, meso,...) kot tudi izdelkov (pekovski izdelki, mlečni izdelki, izdelki iz mesa, izdelki iz sadja, moka,...). Glede na nekoliko višje cene lokalnih izdelkov pa je izrednega pomena zagotavljanje kakovosti izdelkov. Vsekakor pa bi bilo potrebno skladno z večanjem obsega pridelave in predelave delati na vzpostavljanju novih tržnih poti. Poleg razvijanja lokalnega trga in s tem zagotovitev ponudbe kvalitetne lokalne hrane lokalnemu potrošniku, pa nam priložnost predstavljajo tudi bližnji trgi kot so Ljubljana, Kranj, Jesenice,... Zelo velik interes po lokalni in ekološko pridelani hrani je zaznati tudi na strani šol in vrtcev. Ne bi pa smeli spregledati priložnosti v specialnih/butičnih izdelkih, ki bi jih lahko na primeren način ponudili tudi tujim trgom.

3. Postavitev servisov za občane / Dostop do storitev (vseživljenjsko učenje)

V preteklosti je bilo območje LAS povezano v eno občino z občinskim središčem Škofjo Loko. Takratna občina se je v letu 1995 delila na štiri občine. Velik del storitev za lokalno prebivalstvo ostalih treh občin tako še vedno ostaja v Škofji Loki, kot bivšem občinskem središču. Potrebo tako vidimo v razvoju vsebin, ki bi prebivalcem podeželja omogočile enake možnosti za dostop do servisov/ storitev, kot ga ima mestno prebivalstvo. Možnosti za razvoj storitev vidimo v izobraževanju, ki bi različnim ciljnim skupinam prebivalcev podeželja, omogočil pridobivanje znanj, spretnosti in veščin v programih vseživljenjskega učenja ter kvalitetna svetovanja za izobraževanje odraslih v lokalnem okolju.

4. Varovanje okolja in narave / Ohranjanje avtohtonega rastlinstva ter varovanje voda

Prebivalci z območja LAS so zelo ponosni na kakovosten življenjski prostor, ki jim omogoča neposreden stik z naravo. Pomemben izziv nam predstavlja ohranjanje narave kot potenciala za razvoj gospodarstva in kmetijstva v smislu zagotavljanja ohranjanja naravnih virov in narave. Ohraniti naravno okolje za bivanje in delo ljudi je in ostaja eden izmed ciljev območja. Samo v zdravem, neokrnjenem okolju se bodo prebivalci in obiskovalci dobro počutili, hkrati pa nam bo to dajalo pomembno konkurenčno prednost pri razvoju gospodarstva in kmetijstva in s tem pogoje za ustvarjanje novih delovnih mest. Naš namen je, da se temu cilju čim bolj približamo.

Pomemben dejavnik pri ohranjanju naravnega okolja je ohranjanje avtohtonega rastlinstva, varstvo voda ter manjšanje odpadkov. Tako nam pomemben izziv predstavlja nenadzorovano širjenje invazivnih tujerodnih vrst, ki povzročajo gospodarsko in kmetijsko škodo, so nevarne za zdravje ljudi ter rušijo ekosisteme zaradi hitrega širjenja, dokaj neurejeno čiščenje odpadnih komunalnih voda na območjih razpršene poselitve ter večja uporaba naravnih materialov za bivanje.

5. Vključenost ranljivih skupin v družbeno okolje

Na področju ranljivih skupin bi prvenstveno izpostavili starostnike ter osebe z motnjami v duševnem razvoju.

Območje, tako kot celotna Slovenija in Evropa, beleži naglo rast starejših generacij, zato je pomemben izziv za prihodnost območja tudi iskanje ustreznega ravnotežja med generacijami. Poskrbeti bo potrebno za ukrepe, ki bodo starejši generaciji zagotavljali kakovostno, dostopno ter finančno vzdržno ponudbo storitev, zlasti socialno-varstvenih.

Za osebe z motnjami v duševnem razvoju je institucionalno zelo dobro poskrbljeno do njihovega dopolnjenega 26. leta, ko so lahko vključeni v redni šolski program. Po dopolnjenem 26 letu, pa jim edino možnost vključitve omogoča varstveno delovni center, s sorazmerno ozkim programom in premajhnimi kapacitetami. V primeru prepolnih kapacitet varstveno delovnega centra pa morajo te osebe ostati doma. Zato bi bilo potrebno zagotoviti nove programe, ki bi ponujali pestrost storitev in večjo možnost vključevanja oseb z motnjami v duševnem razvoju v družbeno okolje.

Tako mora okolje poskrbeti, da se ljudi iz ranljivih skupin ne umakne na rob družbe, temveč, da se jih nasprotno, aktivno vključi v družbeno okolje.

7. Podroben opis tematskih področij ukrepanja

Skozi proces razvojnega načrtovanja smo se osredotočili na bistvene dejavnike, ki bodo omogočili uresničevanje naših ambicij.

Uresničevanje zastavljenih razvojnih potreb bo potekalo skozi vsa štiri tematska področja ukrepanja:

- ustvarjanje delovnih mest,
- razvoj osnovnih storitev,
- varstvo okolja in ohranjanje narave in
- večja vključenost mladih, ženski in drugih ranljivih skupin.

Ustvarjanje delovnih mest (U, R)

Na območju je v preteklih letih zaznati opazen porast registriranih brezposelnih oseb. Kljub temu je ta še vedno pod slovenskim povprečjem. Poleg registrirane brezposelnosti pa imamo še številne brezposelne, ki niso prijavljeni na zavodu, podzaposlene na kmetijah ter potencialne brezposelne iz vrst mladih bodočih iskalcev zaposlitve. Zato nam je področje ustvarjanja delovnih mest eno prioritarnih. Zavedamo se, da je izrednega pomena, da območje stalno gradi na spodbujanju podjetniške klime, ustvarjanju pogojev za rast in nova delovna mesta ter iskanju novih priložnosti za različne ciljne skupine.

Znotraj tematskega področja ustvarjanje delovnih mest se bomo primarno usmerili v zagotavljanje močnega podpornega okolja za razvoj novih delovnih mest na podlagi lokalnih potencialov. Razvojno delo vidimo predvsem v smeri razvoja podjetništva in obrtništva, kulturne dediščine in kulturne ustvarjalnosti, turizma, razvoja socialnih in drugih storitev, dviga dodane vrednosti gozdarskim in živilskim proizvodom ter povečanja lokalne oskrbe, tudi skozi različne oblike sodelovanja za aktivacijo lokalnih akterjev, npr. kooperative, socialna podjetja, coworking centri, inkubatorji, start up itd. Znotraj tega vidimo tudi manjše naložbe v infrastrukturo, ki omogoča aktivacijo endogenih potencialov s ciljem ohranjanja in ustvarjanja novih delovnih mest. Potrebno bo na enem mestu združiti ljudi s poslovnimi idejami, jim nuditi pomoč pri zagonu podjetja, nastopu na trgu ter povezovanju.

Naslednji korak je potrebno nadaljevati v smeri inovativnosti, nadgradnje, povezovanja in trženja obstoječih produktov.

Razvoj rokodelstva in z rokodelstvom povezanih dejavnosti predstavlja enega od potencialov, ki bi ga bilo potrebno nadgraditi. Rokodelstvo ima na območju LAS bogato tradicijo. V preteklem programskem obdobju je bil velik poudarek dan prenosu in širjenju rokodelskih znanj. Ustanovljen je bil Center DUO Škofja Loka, Center domače in umetnostne obrti, v okviru katerega se združujejo rokodelci. Aktivnosti bo potrebno nadgraditi v smeri, ki bi rokodelcem nudila celovito podporo v znanju, razvoju izdelkov ter njihovi promociji in trženju.

Na področju turizma bomo sledili sprejeti razvojni strategiji turizma za območje vseh štirih v LAS vključenih občin, katere cilj je postaviti škofjeloško območje na zemljevid kot ustvarjalno in kulturno središče v neokrnjeni naravi in z dobro hrano. Nadaljnji razvoj vidimo v postavitvi kakovostnih turističnih programov oz. ponudbe, temelječe na zastavljenih trženjsko-komunikacijskih zgodbah. Potrebno bi bilo delati predvsem na povezovanju, prenovi in nadgradnji različnih produktov z namenom vključevanja v turistično ponudbo območja ter vključevanju privatnih nosilcev turistične dejavnosti. Priložnosti so v vključevanju tradicionalne kulinarike, aktivnem vključevanju kulturne dediščine in kulturnih programov ter nadgradnji in krepitvi izbranih kulturnih produktov in njihove prepoznavnosti v širšem slovenskem in evropskem prostoru.

Dodatno priložnost vidimo tudi v povezovanju in krepitvi kulturnih centrov. Dejavnosti Centra DUO Škofja Loka bi bilo potrebno razširiti, nadgraditi in dejavnosti povezati s kulturnimi centri na širšem škofjeloškem območju, Kulturnim centrom slikarjev Šubic in Visokim, Muzejem Žiri, Muzejem Železniki in Loškimi muzejem. Še neizkoriščen potencial, ki bi lahko povezal celotno območje, pa predstavlja tudi Rupnikova linija oz. Rapalska meja. Temeljni in predvsem velik izziv ter potrebo pa nam predstavlja povezovanje in sodelovanje turističnih ponudnikov z namenom oblikovanja in trženja celovitih turističnih produktov.

Območje je bogato z lesom. Podjetniško priložnost vidimo v povezovanju lastnikov gozdov, žag, lesarjev ter prisotnosti kreativnosti in znanja, ki ga v okolju predstavljajo programska napredna srednja in višja lesna šola ter številni oblikovalci in arhitekti. Lesu je potrebno dati večjo dodano vrednost.

Razvoj osnovnih storitev (R)

Decentralizacije storitev, tudi na lokalnem nivoju, je izrednega pomena za enakomeren, skladen razvoj celotnega območja. Potrebe po razvoju osnovnih storitev na podeželju so številne, prednostno pa smo določili dve ključni področji, ki v okolje prinašata tudi pozitivne učinke na razvoj novih delovnih mest. To sta spodbujanje samooskrbe lokalnega prebivalstva ter zagotavljanje dostopnosti do izobraževanja oz. vseživljenjskega učenja. Znotraj tega pa vidimo tudi manjše naložbe v infrastrukturo, ki omogoča hitrejši razvoj podeželskega območja preko inovacij, lokalnih osnovnih in novih storitev, novih proizvodov, nove ponudbe.

Lokalno prebivalstvo v čim večji meri oskrbeti s kvalitetno, lokalno pridelano hrano, je eden od ključnih ciljev, ki mu želimo slediti tekom programskega obdobja. Velik interes smo zaznali na strani šol in vrtcev, ki bi želeli na svoje jedilnike vključiti lokalno pridelano hrano. Poleg tega pa je potrebno tudi ostalemu prebivalstvu omogočiti čim lažji in čim bolj pester dostop do lokalno pridelane hrane. V ta namen bo potrebno vzpostaviti model oskrbovanja javnih inštitucij z lokalno hrano ter postaviti različna nova prodajna mesta v lokalnem okolju. Povečano povpraševanje po lokalnih izdelkih vedno narekuje potrebo po večanju ponudbe, tako pridelkov kot tudi izdelkov. V ta namen bo potrebno nadaljnje spodbujanje kmetov k tržni pridelavi sadja, zelenjave, poljščin ter prireji mesa in mleka ter večanju ponudbe in pestrosti visokokakovostnih prehranskih izdelkov. Priložnosti vidimo tudi v povezovanju kmetov, tako na ravni predelave, z namenom zagotavljanja skupne infrastrukture, kot tudi za namene promocije in trženja za skupen nastop na trgu, z namenom doseganja večjih količin ter bolj pestre in usklajene ponudbe. Vsekakor pa je potrebno tudi delo s potrošnikom v smeri osveščanja, izobraževanja ter krepitev zaupanja v lokalne izdelke in možnost lastne samooskrbe. Sočasno bo potrebno graditi na zaupanju potrošnikov v izdelke, pridelane na kmetiji ter na okolju prijaznem ekološkem načinu pridelave in predelave. Da bo potrošnik na trgu lažje prepoznal kvalitetne lokalne izdelke, pa je potreben nadaljnji razvoj kvalitetnih lokalnih blagovnih znamk Dedek Jaka in Babica Jerca, Ko vem, kaj jem ter ostalih privatnih znamk v smislu postavitve skupnega standarda za visokokvalitetna živila.

Dostopnost do znanja je eden od bistvenih pogojev za razvoj človeka, človekovih kompetenc, tako na osebni kot tudi družbeni in poklicni življenju. Večina izobraževalnih programov se izvaja v večjih mestnih središčih, ki pa so prebivalcem podeželja težje dostopna, zaradi slabih avtobusnih prevozov, izgube časa in previsokih potnih stroškov. V skladu s tem želimo omogočiti, da bo tudi prebivalstvo na podeželju deležno enakih možnosti dostopa do izobraževalnih programov kot prebivalstvo v večjih urbanih naseljih. Prebivalcem podeželja tako želimo približati dostopnost do pridobivanja znanj, spretnosti in veščin v programih vseživljenjskega učenja ter svetovanj na tem področju.

Varstvo okolja in ohranjanje narave (R)

Skrb za naravne vire ter zdravo in varno okolje je prioriteta območja tudi za sledeče programske obdobje. Osredotočili se bomo na varovanje voda in avtohtonega rastlinstva ter rabo naravnih materialov za bivanje in ponovno uporabo. Znotraj tega vidimo tudi manjše naložbe v infrastrukturo.

Čista pitna voda in vodotoki so ena od strateških prioritet pri ohranjanju zdravega okolja. Z ozaveščanjem prebivalcev o pomenu ohranjanja čistosti voda in strokovno pomočjo pri iskanju ustreznih rešitev za čiščenje, zlasti odpadnih voda na podeželju, bomo pripomogli k zmanjšanju onesnaženosti voda in višji kakovosti življenja.

Območje je še vedno bogato z rastlinjem, tako divjih kot že kultiviranih rastlin. Ohranitev avtohtonega rastlinja zagotavlja zdrav ekosistem in posledično tudi vpliv na zdravje ljudi. Cilj nam je ohraniti in še razširiti površine, zasajene z avtohtonimi divjimi rastlinami in povečati uporabo avtohtonih kulturnih rastlin v kmetijstvu in na vrtovih. Velik problem ob tem predstavlja uporaba ITV za okrasne in zunanje ureditve, od koder lahko »pobegnejo« v naravo, in nepravilno ravnanje z ostanki teh rastlin. Za

učinkovito reševanje problema hitrega in nenadzorovanega širjenja ITV je potrebno v čim krajšem času vzpostaviti aktivno sodelovanje in povezovanje strokovnih institucij s področja naravovarstva, gozdarstva, kmetijstva in vodarstva, občin in pristojnih občinskih služb, izobraževalnih ustanov, kot tudi organiziran pristop s strani civilne družbe ter lastnikov zemljišč z ITV in vrtov.

Uporaba velike količine nerazgradljivih materialov za bivanje predstavlja veliko ogroženost za okolje. Velik del teh materialov je možno zamenjati z naravnimi ali ponovno uporabiti za druge namene. Zato želimo prebivalce skozi predstavitev konkretnih primerov seznaniti z različnimi možnostmi pri uporabi naravnih razgradljivih materialov in ponovno uporabo že uporabljenih materialov in tako zmanjšati porabo nerazgradljivih materialov.

Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin (U)

Vključujoča družba in boj proti kakršnikoli diskriminaciji je vodilo tudi strategije na območju LAS loškega pogorja. Kot ključne ranljive skupina na območju smo opredelili osebe z motnjami v duševnem razvoju in starostnike. Znotraj tega vidimo tudi manjše naložbe v infrastrukturo, ki omogoča ali izboljšuje vključenost ranljivih skupin v socialne, izobraževalne, družbene in podjetniške aktivnosti.

Na področju oseb z motnjami v duševnem razvoju obstaja potreba po večji dezinstucionalizaciji. Vodilo je, da bi osebe z motnjami v duševnem razvoju aktivno vključili v vsakdanje življenje in opravila in da bi njihov dan naredili aktiven na vseh področjih. Potrebe se kažejo v smeri dnevnega varstva ter usposabljanja, ki bi temeljil na ohranjanju že pridobljenega znanja iz šole s prilagojenim programom in drugih oblik izobraževanja, zelenega programa s pozitivnim terapevtskim učinkom ter razvoja inkluzivnih delovnih mest in s tem posredno tudi ozaveščanja javnosti o problematiki oseb s posebnimi potrebami.

Kljub relativno ugodnem naravnem prirastu se prebivalstvo na obravnavanem območju stara in zato so in bodo vedno bolj potrebne storitve in programi, namenjene starejšemu oz. starajočemu se delu prebivalstva. S programi bi želeli starostnikom omogočiti kakovostno staranje ter medgeneracijsko sožitje, jih hkrati čim dlje zadržati v domačem okolju in s tem zmanjšati potrebe po institucionalnem varstvu. Poudarek bo dan medgeneracijskemu sodelovanju, dnevnemu varstvu starejših občanov ter pomoči na domu.

Dolgoročne spremembe v urbanih območjih se bodo izvajale na tematskih področjih:

- ustvarjanje delovnih mest in spodbujanje podjetniške aktivnosti ter
- socialno vključevanje ranljivih skupin.

8.Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije

Uresničevanje SLR, oblikovane v okviru lokalnega partnerstva LAS loškega pogorja, prispeva k uresničevanju vseh štirih horizontalnih ciljev:

- blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje
- skrb za varovanje okolja
- spodbujanje inovativnosti
- spodbujanje enakosti moških in žensk ter nediskriminacija

Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

V SLR bomo horizontalni cilj blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje dosegali z ukrepi lokalne samooskrbe, ki bodo spodbujali krepitev sonaravne in rastlinske pridelave, lokalne predelave, razvoj lokalnih trgov in kratkih prehranskih verig ter z ukrepi namenjenimi približevanju storitev lokalnemu prebivalstvu. Izvajali se bodo ukrepi, ki bodo vključevali ozaveščanje lokalnega prebivalstva o pomenu avtohtonega rastlinstva, o problematiki invazivnih tujerodnih rastlin, ki so velik problem na zaradi poplav degradiranih področjih, ravnanju z njimi ter revitalizaciji po invazivkah. Z ukrepi SLR se bo spodbujalo razvoj lokalnega gospodarstva temelječega na lokalnih potencialih in lokalno potrošnjo. V merilih za ocenjevanje operacij se horizontalni cilj blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje odraža v merilu Vpliv na okolje.

Skrb za varovanje okolja

Horizontalni cilj, skrb za varovanje okolja se bo neposredno uresničeval skozi tematsko področje varstvo okolja in ohranjanje narave, v okviru katerega želi lokalno partnerstvo LAS loškega pogorja izvajati projekte, ki bodo prispevali k varovanju okolja in ohranjanju narave. Zlasti pomemben segment pri tem je varovanje naravnih virov, kot so varovanje voda in ohranjanje kakovosti pitne vode, ohranjanje biotske raznovrstnosti predvsem avtohtonega rastlinstva, manjšanju odpadkov ter večji rabi naravnih materialov in v sklopu tega vsa ozaveščanja, obveščanja in promocije v okviru okoljsko naravnanih operacij. Vidik varovanja okolja pa se bo izvajal tudi z drugimi ukrepi kot so razvoj trajnostnih delovnih mest ter proizvodov in storitev, temelječih na lokalnih potencialih, spodbujanju okolju prijazne pridelave in predelave, lokalne samooskrbe, kratkih dobavnih verigah ter krepitvi lokalnih trgov in pa približevanju storitev lokalnemu prebivalstvu, s tem pa izboljšanju kakovosti življenja na podeželju in s tem ohranitvi mozaičnosti podeželskega prostora.

V merilih za ocenjevanje operacij se horizontalni cilj skrb za varovanje okolja odraža v merilu Vpliv na okolje.

Spodbujanje inovativnosti

Inovativnost, povezovanje in trajnost so temeljna načela, ko si jih je zadalo partnerstvo LAS loškega pogorja. Inovativnost je tudi eno od osnovnih načel lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. Že sam pristop »od spodaj navzgor« ima velik inovativni potencial, saj predstavlja orodje, ki odpira prostor za nove, inovativne razvojne pristope in rešitve. Tako horizontalni cilj spodbujanje inovativnosti posega v vsa tematska področja ukrepanja SLR. To je zaslediti na področju spodbujanja ustvarjanja novih delovnih mest temelječih na endogenih potencialih in razvoju tržno zanimivih produktov in storitev z novimi pristopi, novih pristopov na področju kratkih prehranskih verig oz. lokalne prehranske samooskrbe, približevanju storitev prebivalstvu na podeželju, kot tudi na področju okoljskih vsebin ter vsebin namenjenih ranljivim skupinam. Pri tem gre za različne vidike inovativnosti, od uvajanja novih proizvodov ali storitev kot tudi za prenose primerov dobrih praks v lokalno območje, nova partnerstva oz. krepitev sodelovanja med različnimi akterji in sektorji, nove načine uporabe obstoječih virov in sredstev ipd.

V merilih za ocenjevanje operacij se horizontalni cilj spodbujanje inovativnosti odraža v merilu Inovativnost.

Spodbujanje enakosti moških in žensk ter nediskriminacija

Enakost moških in žensk znotraj SLR bomo zagotavljali tako, da bosta znotraj izvedbenih projektov SLR oba spola enakovredno obravnavana in se nobenemu od spolov ne bo dajalo nikakršne prednosti. Prav tako pa se bo posameznike oz. družbene skupine enakovredno obravnavalo ne glede na njihovo narodnost, jezik, veroizpoved, politično prepričanje, starost, izobrazbo, zdravstveno stanje, invalidnost, družbeni položaj, gmotno stanje oz. katerokoli drugo okoliščino.

V merilih za ocenjevanje operacij se horizontalni cilj spodbujanje enakosti moških in žensk ter nediskriminacija odraža v merilu Vključevanje ranljivih skupin, enakost in nediskriminacija.

9.Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

9.1.Razvojná vizija območja LAS

Inovativnost, povezovanje in trajnost za gospodarsko in socialno vključenost lokalnega prebivalstva.

9.2.Strateški cilji razvoja območja LAS

Rdečo nit celotne strategije nam predstavljajo inovativnost, povezovanje in trajnost v smislu:

- spodbujanja podjetništva in povezovanja za razvoj novih, stabilnih delovnih mest na podlagi lokalnih potencialov,
- enakih možnosti za vso prebivalstvo ter
- družbene odgovornosti do ranljivih skupin, okolja in narave.

9.3.Specifični cilji po tematskih področjih

A.Ustvarjanje delovnih mest

Cilj A1: Ustvariti trajnostna delovna mesta z aktiviranjem lokalnih potencialov (U, R)

Območje razpolaga s številnimi lokalnimi potenciali, kot so znanja na področju domače in umetnostne obrti, les kot naravni vir in kot nekdanja ena glavnih gospodarskih panog območja, bogata kulturna dediščina in kulturna ustvarjalnost, bogata in dostopna narava in naravna dediščina ipd. Prav razvoj endogenih potencialov urbanega in ruralnega okolja, z namenom ustvarjanja novih trajnostnih delovnih mest, je eden ključnih ciljev strategije. Nova delovna mesta in zaposlitve vidimo tako v klasičnih oblikah zaposlovanja kot tudi v različnih oblikah sodelovanja za aktivacijo lokalnih potencialov kot so npr. kooperative, socialna podjetja, coworking centri, inkubatorji, start up-i ipd. Predvsem želimo nadgraditi in povezati produkte in/ali storitve, izhajajoče iz lokalnih potencialov, z namenom višje dodane vrednosti in krepitve tržnega potenciala. Pri tem je izrednega pomena nenehno graditi na kakovosti in prepoznavnosti. Zato bo potrebno dati večji poudarek tudi ustvarjanju podpornega okolja za razvoj novih kvalitetnih delovnih mest.

Pričakovani rezultati:

- Ustvarjena nova delovna mesta in zaposlitve (U, R)
- Nove storitve in produkti podpornega okolja za pospeševanje podjetništva
- Delovno in razvojno aktivirani posamezniki in skupine
- Več znanja za inoviranje in dodajanje vrednosti proizvodom in storitvam

Kazalnik rezultata:

- št. novo ustvarjenih delovnih mest (U, R)
- št. usposobljenih potencialnih podjetnikov (U)

Cilj A2: Na podlagi inovativnih pristopov razviti privlačne tržno zanimive proizvode in storitve, ponudbo povezovati ter okrepiti trženje (U, R)

V okolju se nenehno na različnih področjih pojavljajo številne iniciative s podjetniškim potencialom. Te iniciative bi bilo potrebno v okolju prepoznati in okrepiti ter z inovativnimi pristopi povezati in nadgraditi, s ciljem razvoja novih kakovostnih in tržno zanimivih izdelkov in storitev. Poleg razvoja samih izdelkov in storitev pa je izrednega pomena tudi ustrezen plama teh produktov na trg.

Pričakovani rezultati:

- Razviti novi in nadgrajeni kakovostni proizvodi in storitve, uvedeni na trg

Kazalnik rezultata:

- št. novih ali nadgrajenih tržno zanimivih produktov (produktov ali storitev) (U, R)

B.Osnovne storitve na podeželju

Cilj B1: Povečati oskrbo s kakovostnimi lokalnimi prehrabnimi produkti (R)

Povpraševanje po kakovostni lokalno pridelani hrani stalno narašča. Eden od razlogov je tudi zavedanje človeka o ugodnih vplivih kakovostne lokalno pridelane hrane na zdravje in počutje človeka. Nenehno se veča tudi krog lokalnih kmetovalcev, ki so v pridelavi in predelavi lokalne hrane prepoznali svojo podjetniško priložnost. Cilj nam je obstoječe in potencialne lokalne pridelovalce hrane spodbuditi k povečanju obsega in pestrosti pridelave in predelave hrane s poudarkom na kakovosti. Hkrati pa bi želeli s kakovostno ponudbo oskrbeti lokalno prebivalstvo.

Pričakovani rezultati:

- Več in bolj dostopni lokalni prehrabni produkti
- Večja oskrba javnih inštitucij z lokalnimi prehrabnimi produkti

Kazalnik rezultata:

- št. javnih inštitucij, ki v svoje jedilnike načrtno vključujejo lokalno pridelano hrano (R)

Cilj B2: Povečati dostopnost do storitev za lokalno prebivalstvo na podeželju (R)

Vodilo cilja je podeželskemu prebivalstvu povečati dostopnost do raznovrstnih storitev, zlasti na področju vseživljenjskega učenja. To ni pomembno zgolj zaradi aktivacije in družbenega udejstvovanja prebivalstva, temveč tudi zaradi večanja kompetenc na različnih področjih, ne nazadnje tudi na področju zaposlitvenih priložnosti. Skozi izkušnje na projektih s področja prenosa znanja se zavedamo, da s približevanjem storitev dosežemo boljše rezultate. Zato nam je cilj tudi v tem programskem obdobju storitve, pomembne za razvoj lokalnega prebivalstva - vseživljenjsko učenje lokalnemu prebivalstvu oz. prebivalstvu na podeželju tudi čim bolj približati.

Pričakovani rezultati:

- Dostopnejše storitve usposabljanja in izobraževanja na območju LAS

Kazalnik rezultata:

- št. vključenih v nove programe usposabljanja in izobraževanja (R)

C.Varstvo okolja in ohranjanje narave

Cilj C1: Varovati okolje in ohranjati naravo (R)

Ohranjena narava in zdrav življenjski prostor ni pomemben zgolj zaradi zagotavljanja kvalitete bivanjskega prostora, temveč je tudi pomemben razvojni potencial na področju gospodarstva oz. podjetništva. Obe ravni sta bistveni in zato nam je eden od ciljev tudi varovati okolje in ohranjati naravo. Zlasti pomemben se nam zdi segment varovanja naravnih virov, kot so voda, zemlja, avtohtono rastlinstvo ter večja raba naravnih materialov in manjšanje odpadkov.

Pričakovani rezultati:

- Večja ozaveščenost prebivalcev glede varovanja okolja in ohranjanja narave
- Izboljšano ravnanje s komunalnimi odpadnimi vodami na območjih razpršene poselitve
- Novi izvedeni ukrepi na področju varovanja okolja

Kazalnik rezultata:

- št. prebivalcev vključenih v aktivnosti ozaveščanja (R)

- št. izvedenih ukrepov varovanja okolja (R)

D.Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

Cilj D1: Povečati pestrost in izboljšati kakovost storitev za ranljive skupine (U)

Določene skupine prebivalstva okolica večkrat nevede umika na rob družbe. Te skupine prebivalstva običajno potrebujejo posebno obravnavo oz. programe, prilagojene njihovim potrebam in zmožnostim. Z namenom, da ne bi prihajalo do razlik v kvaliteti življenja med različnimi skupinami prebivalstva, želimo razviti programe in storitve, ki bi omogočali enakovredno polno življenje vseh skupin prebivalstva. Hkrati želimo s tem pridobiti tudi programe, katerih namen bi bila aktivacija in večja vključenost vseh, predvsem pa ranljivih skupin v družbeno okolje ter s tem okolici pokazali, da vsaka skupina lahko prispeva k razvoju skupnosti.

Pričakovani rezultati:

- Aktivirani potenciali ranljivih skupin in izboljšana vključenost ranljivih skupin v življenje skupnosti
- Večja kakovost življenja ranljivih skupin

Kazalnik rezultata:

- št. predstavnikov ranljivih skupin vključenih v programe (U)

9.4.Celovit SLR

Celovitost SLR se kaže v več vidikih. Kot prvo je oblikovana je na območju, ki je zaokrožena geografska in funkcionalna celota, ki jo določajo enake naravne značilnosti, skupna zgodovina in notranja družbena povezanost. Območje se sooča s skupnimi razvojnimi potrebami in tudi zato že desetletja razvojne aktivnosti območja vodi povezano. Poleg tega so bili pri samem načrtovanju SLR vključeni vsi trije sektorji: javni, ekonomski in zasebni sektor, vključevale so se različne ciljne skupine od javnih inštitucij do podjetnikov, društev, kmetov, posameznikov itd., ki vsebinsko pokrivajo različna področja. V pripravo so bile vključene tudi vse ključne strokovne organizacije, ki delujejo na območju. Zato smo na območju prepoznali potrebe in iniciative, ki jih bomo reševali skozi vsa štiri tematska področja ukrepanja: ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave, večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

9.5.Inovativnost SLR

Inovativnost je eno od osnovnih načel lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. Že sam pristop in način načrtovanja SLR z uporabo pristopa »od spodaj navzgor« ter samega uresničevanja lokalnega razvoja vodi k inovativnim razvojnim rešitvam in omogoča inovativne pristope. Inovativnost je tudi eno temeljnih načel, ki si jih je zadalo partnerstvo LAS loškega pogorja. Pri tem gre za različne vidike inovativnosti, od uvajanja novih proizvodov in storitev kot tudi za prenose primerov dobrih praks v lokalno območje, nova partnerstva oz. krepitev sodelovanja med različnimi akterji in sektorji, nove načine uporabe obstoječih virov in sredstev ipd. Inovativnosti operacij bomo sledili tudi skozi merila pri izboru projektov, kjer je kot obvezno merilo pri ocenjevanju kakovosti operacij merilo, da je operacija inovativna in da predstavlja novost v dosedanji praksi na območju LAS.

9.6.Hierarhija ciljev

Po hierarhiji si cilji od najpomembnejšega do manj pomembnega sledijo:

1. Cilj A1: Ustvariti trajnostna delovna mesta z aktiviranjem lokalnih potencialov
2. Cilj A2: Na podlagi inovativnih pristopov razviti privlačne tržno zanimive proizvode in storitve, ponudbo povezovati ter okrepiti trženje
3. Cilj B1: Povečati oskrbo s kakovostnimi lokalnimi prehrabnimi produkti
4. Cilj C1: Varovati okolje in ohranjati naravo
5. Cilj D1: Povečati pestrost in izboljšati kakovost storitev za ranljive skupine
6. Cilj B2: Povečati dostopnost do storitev za lokalno prebivalstvo na podeželju

9.7. Okoljski učinki

Strategija LAS loškega pogorja nima negativnih vplivov na okolje. Nekateri cilji pa celo prispevajo k izboljšanju stanja okolja.

9.8. Usklajenost z nacionalnimi programi, regionalnim programom ter lokalnimi strategijami

Strategija lokalnega razvoja LAS loškega pogorja za obdobje 2014 – 2020 je v celoti usklajena z nacionalnimi programi, regionalnim programom ter lokalnimi strategijami.

Usklajenost s PRP 2014-2020:

SLR je v celoti usklajena s cilji prednostnega področja 6B - Pospesevanje lokalnega razvoja podeželskih območij, pričakovati pa je, da bo vpliva tudi na prednostno področje 6A - Spodbujanje diverzifikacije, ustanavljanja in razvoja malih podjetij in ustvarjanje novih delavnih mest, prednostno področje 4A - Obnova, ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti vključno z območji Natura 2000 in območij z naravnimi in drugimi posebnimi omejitvami ter kmetovanje visoke vrednosti in stanja krajin v Evropi, prednostno področje 1C - Krepitev vseživljenjskega učenja in poklicnega usposabljanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, prednostno področje 2A - Izboljšanje ekonomske uspešnosti vseh kmetij ter zagotavljanje lažjega prestrukturiranja in posodabljanja kmetij, zlasti z namenom povečanja njihove udeležbe na trgu in trzne usmerjenosti ter kmetijske diverzifikacije ter prednostno področje 3A - Izboljšanje konkurenčnosti primarnih proizvajalcev z njihovo boljšo vključitvijo v agroživilsko verigo prek shem kakovosti, dodajanje vrednosti kmetijskim proizvodom, pa tudi promocija na lokalnih trgih in v kratkih dobavnih verigah, skupinah proizvajalcev in medpanožnih organizacijah

Usklajenost z OP EKP 2014-2020:

SLR je v celoti usklajena s ciljem boljša gospodarska in socialna vključenost skupnosti na območju LAS znotraj prednostne naložbe 9b Vlaganje v okviru strategij lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost in sicer se bo uresničevala skozi vsa tri opredeljena področja, ustvarjanje pogojev za nova delovna mesta, povečanje socialne vključenosti ranljivih skupin ter varovanje okolja in ohranjanje narave.

Usklajenost z Regionalnim razvojnim programom Gorenjske 2014 – 2020:

Cilji SLR so v celoti usklajeni z RRP Gorenjske, saj so enako usmerjeni k razvoju delovnih mest in kvalitetnih izdelkov, samooskrbi, izboljšanju kakovosti življenja za vse skupine prebivalstva od izobraževanja do socialne varnosti ter ohranjanju in varovanju okolja.

Usklajenost s Strategijo razvoja in trženja turizma za Škofjeloško območje za obdobje 2014 do 2020

Cilji SLR so v celoti usklajeni s Strategijo razvoja in trženja turizma za Škofjeloško območje za obdobje 2014 do 2020, saj sledijo prioritetam na področju razvoja turizma kot so razvoj podpornega okolja na področju turizma, razvoj turističnih proizvodov in programov, izboljšanju kakovosti ponudbe, povečanju prepoznavnosti ter povezovanju in sodelovanju.

Usklajenost s Strategijo razvoja Občine Škofja Loka 2025+:

Cilji SLR so v celoti usklajeni Strategijo razvoja Občine Škofja Loka 2025+, ki je usmerjena razvoj turizma, delovnih mest, okolja, samooskrbe ter kakovosti in pestrosti storitev za vse občane.

Tematsko področje	Cilj	Kazalnik	Sklad	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Ustvarjanje delovnih mest	Ustvariti trajnostna delovna mesta z aktiviranjem lokalnih potencialov	Št. novo ustvarjenih delovnih mest	EKSRP	1
			ESRR	1
			ESPR	
		Št. usposobljenih potencialnih podjetnikov	EKSRP	
			ESRR	50
			ESPR	
	Št. usposobljenih specializiranih svetovalcev	EKSRP	1	
		ESRR	1	
		ESPR		
Na podlagi inovativnih pristopov razviti privlačne tržno zanimive proizvode in storitve, ponudbo povezovati ter okrepiti trženje	Št. novih ali nadgrajenih tržno zanimivih produktov (produktov ali storitev)	EKSRP	5	
		ESRR	10	
		ESPR		
Razvoj osnovnih storitev	Povečati oskrbo s kakovostnimi lokalnimi prehrabnimi produkti	Št. javnih inštitucij, ki v svoje jedilnike načrtno vključujejo lokalno pridelano hrano	EKSRP	8
			ESPR	
	Povečati dostopnost do storitev za lokalno prebivalstvo na podeželju	Št. vključenih v nove programe usposabljanja in izobraževanja	EKSRP	100
			ESPR	
Varstvo okolja in ohranjanje narave	Varovati okolje in ohranjati naravo	Št. prebivalcev vključenih v aktivnosti ozaveščanja	EKSRP	150
			ESRR	
			ESPR	
		Št. izvedenih ukrepov varovanja okolja	EKSRP	2
			ESRR	
ESPR				
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	Povečati pestrost in izboljšati kakovost storitev za ranljive skupine	Št. predstavnikov ranljivih skupin vključenih v programe	EKSRP	
			ESRR	90
			ESPR	

EKSRP:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	1
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	3	12
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije v primerjavi z določenim finančnim okvirjem	60%	100%
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	20%	100%
Št. novih ali nadgrajenih tržno zanimivih produktov (produktov ali storitev)	0	5
Št. javnih inštitucij, ki v svoje jedilnike načrtno vključujejo lokalno pridelano hrano	2	8
Št. vključenih v nove programe usposabljanja in izobraževanja	60	100
Št. prebivalcev vključenih v aktivnosti ozaveščanja	100	150
Št. izvedenih ukrepov varovanja okolja	1	2

ESRR:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	1
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	4	8
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije v primerjavi z določenim finančnim okvirjem	65%	100%
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	45%	100%
Št. usposobljenih potencialnih podjetnikov	10	50
Št. usposobljenih specializiranih svetovalcev	0	1
Št. novih ali nadgrajenih tržno zanimivih produktov (produktov ali storitev)	3	10
Št. predstavnikov ranljivih skupin vključenih v programe	50	90

ESPR: /

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest		
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami		
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije v primerjavi z določenim finančnim okvirjem		
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije		

10. Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR

Aktivnosti za pripravo SLR so bile že od začetka vodene s strani članov LAS loškega pogorja. Člani so si bili enotni, da je potrebno izvajanje lokalnega razvoja nadaljevati na območju, na katerem se je ta izvajal že preteklo programsko obdobje, saj območje že zgodovinsko deluje kot zaokrožena subregija, ki številne razvojne probleme rešuje skupno.

Člani LAS loškega pogorja, so že v začetku leta 2013 na 19. seji Razvojnega sveta LAS sprejeli plan dela za leto 2013 v katerem so opredelili tudi priprave na SLR za prihajajoče programsko obdobje 2014 - 2020. Predvsem so si zadali nalogo, da bo v skladu z navodili na nacionalnem nivoju izvajali potrebne aktivnosti za pripravo SLR, da se bo začelo s sestanki na terenu ter se aktivno vključevalo v aktivnosti Komisije za izvajanje pristopa LEADER v okviru Društva za razvoj slovenskega podeželja. Tako je bilo na terenu izvedenih nekaj sestankov na temo lokalne samooskrbe, domače in umetnostne obrti ter sestankov z lokalnimi skupnostmi, kjer smo jih obveščali o aktualnih dogajanjih na temo CLLD na nacionalnem nivoju ter preverjali njihove nadaljnje razvojne usmeritve. O aktivnostih in aktualnih dogajanjih na temo CLLD se je redno seznanjalo tudi člane LAS, ter se jih pozivalo k podajanju usmeritev za novo SLR.

Tudi plan dela za leto 2014 je vključeval aktivnosti za pripravo SLR ter pridobitev statusa LAS za programsko obdobje 2014 – 2020. Tudi ta je opredeljeval, da se v skladu z navodili pristopi k izdelavi SLR. Ne glede na to, da z nacionalne strani še ni bilo opredeljenih smernic za pripravo SLR, se je pripravil osnutek analize stanja, ki jo je Razvojni svet LAS na svoji 22. seji, 24. 11. 2014 tudi obravnaval, na terenu pa se je izvedlo oz. sodelovalo na sestankih s predstavniki občin ter drugih strokovnih služb ter interesnih skupin.

Po potrditvi Partnerskega sporazuma in nato v letu 2015 s prvim osnutkom Uredbe CLLD, pa se je intenzivnost dela zelo pospešila. Izvajali so se številni sestanki in delavnice na terenu. Vmesno smo strategijo preverjali na 24. seji Razvojnega sveta LAS, 15. 6. 2015, kjer smo s člani LAS preverili SWOT analizo ter zbrane ideje z delavnic, to dopolnili in določili prioritete.

Delo se je nadaljevalo s sestanki in razgovori po terenu, ter preverjanjem skladnosti usmeritev SLR z usmeritvami lokalnih skupnosti ter regionalnimi in nacionalnimi dokumenti. Dne 12.10.2015 pa se je izvedla še zadnja javna predstavitev osnutka SLR, širša javnost je dobila osnutek tudi v branje in podala določene pripombe, s katerimi se je SLR dopolnila.

SLR je nato dne 27.10.2015 sprejel Upravni odbor LAS na svoji 1. seji, Skupščina LAS pa potrdila na svoji 2. seji.

Tekom priprave SLR smo organizirali tematske sestanke z lokalnimi akterji, ki so bili osnova za pripravo SWOT analize, oblikovanje razvojnih potreb in možnosti na območju LAS, določanju glavnih ciljev, ukrepov ter finančnih razporeditev sredstev med tematska področja ukrepanja.

Seznam sestankov z namenom priprave SLR:

- 10.1.2013 - sestanek z občinami, tema: možne usmeritve SLR
- 22.1.2013 - sestanek s KGZ Škofja Loka, tema: lokalna samooskrba
- 27.3.2013 - sestanek s centrom DUO in Zavodom O, tema: domača in umetnostna obrt
- 11.7.2013 – sestanek s KGZ Škofja Loka, tema: lokalna samooskrba
- 8.10.2013 – sestanek z občinami, tema: priprave na novo programsko obdobje
- 21.8.2014 – sestanek z občinami, tema: izvajanje CLLD, umeritve SLR
- 10.9.2014 – sestanek Turizem Škofja Loka in zavod Novi turizem, tema: turizem
- 25.9.2014 – sestanek s predstavnicami RA Sora, tema: razvojne potrebe v lokalnem okolju
- 15.10.2014 – delavnica z lokalnimi proizvajalci, tema: kratke verige
- 24.11.2014 – 22. seja Razvojnega sveta LAS – obravnava osnutka analize stanja**
- 10.12.2014 – delavnica z lokalnimi zeliščarji, tema: zeliščarstvo
- 19.1.2015 – sestanek z občinami, tema: možne vsebine SLR
- 21.1.2015 – delavnica z nosilci dopolnilnih dejavnosti, tema: dopolnilne dejavnosti na kmetijah
- 28.1.2015 – delavnica z nosilci dopolnilnih dejavnosti, tema: dopolnilne dejavnosti na kmetijah
- 13.2.2015 – delavnica z rokodelci, tema: domača in umetnostna obrt

- 23.2.2015 – sestanek z RA Sora in predstavnikom kmetov, tema: lokalna samooskrba
- 25.2.2015 – sestanek z Društvom Sožitje, tema: ranljive skupine
- 10.3.2015 – delavnica z nosilci turizma, tema: turizem
- 9.4.2015 – sestanek s svetovalko na področju MKČN, tema: okolje
- 10.4.2015 – sestanek z nosilci socialnih storitev, tema: potrebe na področju večje vključenosti ranljivih skupin
- 13.4.2015 – sestanek s vodjo sekcije za lesarstvo na OOOZ: tema: les
- 14.4.2015 – delavnica z lokalnimi pridelovalci, tema: povezovanje za skupni nastop na trgu
- 15.4.2015 – delavnica z lokalnimi pridelovalci, tema: povezovanje za skupni nastop na trgu
- 20.4.2015 – delavnica z lokalnimi pridelovalci, tema: povezovanje za skupni nastop na trgu
- 15.4.2015 – sestanek na temo projekta sodelovanja, tema: volna
- 21.5.2015 – sestanek z Društvom Resje, tema: možne vsebine projektov pri katerih bi sodelovalo društvo
- 21.5.2015 – sestanek s predstavniki občin, tema: usmeritve SLR
- 15.6.2015 – 24. seja Razvojnega sveta LAS – SWOT, predstavitev izbranih idej in določitev prioritete**
- 16.6.2015 – sestanek z Rokodelskim centrom DUO, tema domača in umetnostna obrt
- 18.6.2015 – sestanek s TD Žirovski Vrh, tema: turizem
- 22.6.2015 – predstavitev usmeritev SLR na Občini Gorenja vas – Poljane
- 22.6.2015 – predstavitev usmeritev SLR na Občini Žiri
- 23.6.2015 – predstavitev usmeritev SLR na Občini Železniki
- 24.6.2015 – sestanek z Zavodom Tri, tema: vključevanje nevladnih organizacij
- 24.6.2015 – sestanek z Turizmom Škofja Loka, tema: turizem
- 6.7.2015 – sestanek Ljudska univerza, tema: izobraževanje odraslih
- 7.7.2015 – sestanek z obrtniki, tema: deficitarni poklici
- 8.7.2015 – sestanek s KGZ Kranj, tema: vključevanje kmetijskih vsebin v SLR
- 8.7.2015 – sestanek z Društvom Sožitje, tema: osebe z motnjami v duševnem razvoju
- 8.7.2015 – sestanek s predstavnico RA Sora, tema: okolje in coworking
- 13.7.2015 – sestanek z Društvom LUFT, tema: možnosti nadgradnje lokalnih prireditev
- 17.7.2015 – sestanek s predstavniki OOOZ, tema: možne vsebine SLR na področju spodbujanja obrtništva
- 22.7.2015 – sestanek z rokodelci, tema: domača in umetnostna obrt
- 23.7.2015 – sestanek z rokodelci in Društvo Sožitje, tema: povezovanje rokodelstvo in osebe z motnjami v duševnem razvoju
- 2.7.2015 – predstavitev usmeritev SLR na Občini Škofja Loka
- 8.7.2015 – sestanek s predstavnico RA Sora, tema: socialno podjetništvo in coworking
- 11.9.2015 – sestanek s predstavnicami občin, tema: predstavitev zasnove strateškega dela SLR in ukrepov
- 15.9.2015 – sestanek z ZRSVN, tema: projekti iz naravovarstva
- 17.9.2015 – sestanek s predstavnicami občin, tema: predstavitev zasnove strateškega dela SLR in ukrepov
- 21.9.2015 – predstavitev usmeritev SLR županu občine Železniki
- 22.9.2015 – predstavitev usmeritev SLR županu občine Žiri
- 12.10.2015 – javna predstavitev SLR - SWOT analiza, tematska področja ukrepanja, cilji, kazalniki, rezultati, finančna razporeditev sredstev**
- 27.10.2015 – sprejem SLR s strani Upravnega odbora LAS in potrditev SLR s strani Skupščine LAS**

Preko sestankov, delavnic in predstavitev, so bile v pripravo SLR vpletene vse ključne razvojne inštitucije iz območja:

- Občine
- Razvojna agencija Sora
- Ljudska univerza Škofja Loka
- Kmetijsko gozdarska zbornica Kranj
- Zavod RS za zaposlovanje
- Zavod za varstvo narave
- Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka
- Center slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka
- Šolski center Škofja Loka

- Kmetijsko gozdarska zadruga Škofja Loka
- Kmetijsko M Sora Žiri

Ves čas pa smo se vključevali v aktivnosti Društva za razvoj Slovenskega podeželja na temo projektov sodelovanja in podajali različne pobude.

Tekom priprave SLR je Razvojni svet LAS loškega pogorja 15.6.2015 sprejel sklep, da se v imenu partnerstva LAS loškega pogorja javno objavi javni poziv za vstop v partnerstvo LAS za novo programsko obdobje 2014 – 2020. Javni poziv je bil nato 17.6.2015 objavljen na spletni strani LAS www.las-pogorje.si. Povabilo k sodelovanju v LAS v novem programskem obdobju ter informacijo o objavi javnega poziva LAS se je nato objavilo v vseh štirih lokalnih časopisih:

- Podblegaške novice, julij 2015
- Žirovske stopinje, junij 2015
- Loški utrip, julij 2015
- Ratitovška obzorja, julij 2015

Na lokalnem radiu Radio Sora, pa so bila v objavljena obvestila s povebilom k vključitvi v LAS, 28. 6. 2015 pe še oddaja na temo aktivnosti LAS-a, kjer se je poslušalce še posebej povabilo k vključitvi v LAS. V sodelovanju z GROZD-om nevladnih organizacij, pa je bil 8.9.2015 objavljen članek na temo priprave SLR tudi v Gorenjskem glasu. Informacijo o Objavi javnega poziva je bila objavljena tudi v LAS-novicah.

Glede na to, da smo potencialne člane v pozivu pozvali naj se vključijo do 31.7.2015 in kljub temu, da smo jih opozorili, da se lahko pristopno izjavo vloži tekom celotnega programskega obdobja, smo rok naknadno, glede na to, da v poletnem času ni bilo predvidene ustanovne skupščine LAS, podaljšali še do 10.9.2015.

Partnersko pogodbo se je podpisalo 19.10.2015. Podpisali so jo vsi člani, ki so do 19.10.2015 tudi vložili pristopno izjavo. Partnersko pogodbo je tako podpisalo 28 članov iz vrst javnega, gospodarskega in zasebnega sektorja.

11. Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti

U1: Zagotavljanje kakovostnega podpornega okolja za razvoj podjetnosti, kreativnosti in ustvarjalnosti, ki vodi k novim delovnim mestom

Na podlagi preteklih izkušenj ugotavljamo, da k razvoju novih proizvodov in storitev ter posledično delovnih mest izredno pripomore kvalitetno in stalno okolje, ki potencialnim ponudnikom nudi podporo na vseh segmentih podjetniške rasti. Na območju obstajajo številne iniciative podpornega okolja, kot so v Centru domače in umetnostne obrti Škofja Loka, blagovni znamki Dedek Jaka in Babica Jerca, coworking centru, mali šoli podjetništva, ..., vendar bi bilo potrebno te in nove potencialne iniciative okrepiti, jih razširiti ter jim dodati dodatne vsebine, ki bi načrtno pristopile k sistematičnem ciljno naravnem delu znotraj interesnih skupin, katerih cilj bi bil razvoj novih kakovostnih in tržno zanimivih produktov in storitev.

Cilj ukrepa:

Z obravnavanim ukrepom želimo podpreti vse oblike razvoja podjetniške kulture pri različnih ciljnih skupinah in na vseh področjih ukrepanja z namenom kreiranja novih delovnih mest.

Ukrep bo namenjen:

- zagotavljanju informacijske in svetovalne podpore vključenim potencialnim podjetnikom
- načrtnemu delu znotraj posameznih interesnih skupin v smeri razvoja novih podjetniških priložnosti
- načrtnemu delu z brezposelnimi v smeri realizacije njihove podjetniške ideje (od razvoja podjetniške ideje do prodaje)
- načrtnemu delu z mladimi v času zaključevanja oz. takoj po zaključku rednega izobraževanja
- zagotavljanju infrastrukturnih pogojev za razvoj skupnih, povezanih dejavnosti
- pridobivanju konkretnih znanj znotraj interesnih skupin za razvoj dejavnosti in večje konkurence
- spodbujanju sodelovanja med podjetniškim in izobraževalnim sektorjem
- spodbujanju podjetniške miselnosti/duha
- krepitve usposobljenosti strokovnjakov, ki zagotavljajo storitve podpornega okolja

U2: Razvoj in trženje skupnih produktov in storitev

Okolje razpolaga s številnimi lokalnimi potenciali, kot so domača in umetnostna obrt, kulturna dediščina in kulturna ustvarjalnost, les, narava, ...

Cilj ukrepa:

S povezovanjem nosilcev in produktov, mesta in podeželja ter trženjem povezanih produktov želimo podpreti razvoj lokalnih potencialov v smeri novih kreativnih industrij, turizma, podjetništva, socialnega podjetništva ipd.

Ukrep bo namenjen:

- združevanju ljudi s poslovnimi idejami
- povezovanju nosilcev z namenom zagotavljanja kvalitetne in celovite ponudbe
- prenovi in nadgradnji oz. razvoju izdelkov in storitev
- povezovanju nosilcev in produktov za skupen nastop na trgu
- pomoči pri pridobivanju virov financiranja za razvoj dejavnosti
- spodbujanju uporabe lokalnih produktov

U3: Lokalna prehranska samooskrba

Positivni vplivi lokalne samooskrbe so številni, od vidika podjetniške priložnosti pa vse do okoljevarstvenega vidika. Prehranska samooskrba pa je izrednega pomena tudi zaradi zdravstvenega vidika ter zagotavljanja prehranske varnosti.

Cilj ukrepa:

Okrepiti lokalno prehransko oskrbo tako na področju dostopnosti za lokalno prebivalstvo kot na področju pestrosti.

Ukrep bo namenjen:

- večanju obsega in pestrosti pridelave in predelave lokalnih izdelkov (animacija, motivacija, strokovna pomoč in izobraževanja, povezovanja,...)
- razvoju kakovosti lokalnih izdelkov
- spodbujanju rabe lokalnih pridelkov in izdelkov in osveščanju o pomenu lokalne pridelave
- oskrbi lokalnega prebivalstva s kvalitetnimi lokalnimi pridelki in izdelki skozi različne tržne kanale (oskrba javnih zavodov, tržnice, avtomatske tržnice,...)

U4: Širitev programov VŽU za občane na podeželju

Območje, ki ga pokriva obstoječa strategija, ima štiri občinska središča, kjer se nahaja večina potrebnih servisov za občane, še vedno pa jih je veliko samo v občinskem središču Škofje Loke. Potreba po dodatnih servisih je veliko, vendar smo se zaradi omejenosti sredstev prednostno orientirali predvsem na področje vseživljenjskega izobraževanja, ki ga želimo prenesti iz centra Škofje Loke na podeželje, tudi z namenom večanja kompetenc na področju zaposlovanja.

Cilj ukrepa:

Povečati dostop do programov vseživljenjskega učenja na celotnem območju LAS.

Ukrep bo namenjen:

- razvoju programov in storitev za lokalno prebivalstvo (svetovanje, učne delavnice, usposabljanje, izobraževanje,...)
- umestitvi programov in storitev v lokalno okolje
- trženju in promociji programov in storitev

U5: Ohranjanje naravnih virov in varovanje okolja

Na področju ohranjanja naravnih virov ter varovanja okolja želimo nadgraditi ukrepe, začete v preteklem programskem obdobju na področju varovanja voda ter se soočiti z ohranjanjem avtohtonega rastlinstva. Poseben izziv pa nam predstavlja tudi zmanjšanje odpadkov ter uporaba naravnih materialov.

Cilj ukrepa:

S konkretnimi akcijami na področju varovanja okolja okrepiti zavest lokalnega prebivalstva in ga spodbuditi k odgovornejšem ravnanju z okoljem.

Ukrep bo namenjen:

- osveščanju in spodbujanju lokalnega prebivalstva oz. strokovne in širše javnosti k odgovornemu odnosu do okolja (čiščenje odpadnih komunalnih voda, ohranjanje pitne vode, obstoj in ravnanje z ITV, avtohtono rastlinstvo, odpadki, uporaba naravnih materialov ipd.)
- preprečevanju negativnih vplivov na okolje
- spodbujanju k ureditvi čiščenja odpadnih komunalnih voda
- zagotavljanju stalne podpore ter strokovne in druge pomoči pri izvedbi investicij na področju izgradnje ustreznih MKČN
- stalnemu sledenju pojava in ukrepanju z namenom omejevanja in preprečevanja razraščanja ITV
- ponovnim zasaditvam z avtohtonim rastlinstvom
- ohranjanju avtohtone krajine (avtohtonega rastlinstva)
- spodbujanju uporabe naravnih virov
- zmanjševanju odpadkov

U6: Razvoj novi programov in storitev za enakovredno vključevanje ranljivih skupin v družbo

Ukrep je namenjen razvoju programov in storitev, ki izboljšujejo kvaliteto življenja posameznikov, predstavljajo alternativo institucionalizaciji ter spodbujajo večje vključevanje ranljivih skupin v družbo. Prednostno se bo obravnavalo osebe z motnjami v duševnem razvoju in starostnike.

Cilj ukrepa:

Povečati kakovost in razpoložljivost storitev za ranljive skupine.

Ukrep bo namenjen:

- razvoju programov in storitev, namenjenih različnim ranljivim skupinam
- spodbujanju večjega vključevanja ranljivih skupin v družbeno življenje
- umestitvi programov in storitev v lokalno okolje

Ukrep	Odgovornost za izvajanje	Sklad	Časovna opredelitev izvajanja (2016, 2017, 2018, 2019, 2020)	Načrtovana sredstva (EU + SLO) (v EUR)
U1: Zagotavljanje kakovostnega podpornega okolja za razvoj podjetnosti, kreativnost in ustvarjalnosti, ki vodi k novim delovnim mestom	Razvojna agencija Sora, Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka, Šolski center Škofja Loka, Zavod RS za zaposlovanje, Občine Gorenja vas-Poljane, Občina Škofja Loka, Občina Železniki in Občina Žiri	EKSRP	2016-2020	100.000
		ESRR	2016-2020	190.000
		ESPR		
U2: Razvoj in trženje skupnih produktov in storitev	Razvojna agencija Sora, Območna obrtno - podjetniška zbornica Škofja Loka	EKSRP	2016-2020	122.684,54
		ESRR	2016-2020	150.867,46
		ESPR		
U3: Lokalna prehranska samooskrba	Razvojna agencija Sora, KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Kranj, Kmetijsko gozdarska zadruga Škofja Loka, Kmetijsko gozdarska zadruga M Sora Žiri	EKSRP	2016-2020	250.000
		ESRR		
		ESPR		
U4: Postavitev programov za občane na podeželju	Ljudska univerza Škofja Loka Občina Gorenja vas-Poljane, Občina Železniki, Občina Žiri	EKSRP	2016-2020	80.000
		ESRR		
		ESPR		
U5: Ohranjanje naravnih virov in varovanje okolja	Razvojna agencija Sora, KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Kranj	EKSRP	2016-2020	240.000
		ESRR		
		ESPR		
U6: Razvoj novi programov in storitev za enakovredno vključevanje ranljivih skupin v družbo	Društvo Sožitje, Ljudska univerza Škofja Loka, Center slepih, slabovidnih in starostnikov Škofja Loka, Občina Škofja Loka	EKSRP		
		ESRR	2016-2020	180.000
		ESPR		

		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		

Dejavnosti sodelovanja:

Dejavnosti sodelovanja se bodo izvajale v okviru **EKSRP** sklada. Izražene so bile potrebe na področju vsebin:

- rokodelstvo (tematsko področje – nova delovna mesta)
- zeliščarstvo (tematsko področje – nova delovna mesta)
- kulinarika (tematsko področje – nova delovna mesta)
- mreža coworking centrov (tematsko področje – nova delovna mesta)
- Gozd – priložnost za podjetništvo (tematsko področje – nova delovna mesta)
- lokalna prehranska samooskrba (tematsko področje – razvoj osnovnih storitev)
- rastlinske čistilne naprave (tematsko področje – varstvo okolja in ohranjanje narave)

V času prijave SLR je bila izražena tudi pobuda za dejavnosti sodelovanja v okviru **ESRR** sklada na področju rokodelstva, vendar operacija v času oddaje še ni bila dovolj definirana za uvrstitev v samo SLR.

12. Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR

Vrednotenje v okviru CLLD poteka na dveh ravneh: na ravni programov zadevnih skladov (v okviru organov upravljanja) in na lokalni ravni (LAS). Uredba EU 1303/2013 v g točki tretjega odstavka 34. člena uvaja obveznost spremljanja izvajanja strategije lokalnega razvoja in operacij na lokalni ravni, ki prejmejo podporo ter izvajanje posebnih vrednotenj, povezanih z izvajanjem lokalne razvojne strategije.

LAS bo vzpostavil sistem spremljanja in vrednotenja ter koordiniral aktivnosti na lokalni ravni.

Načrt vrednotenja SLR na lokalni ravni vsebuje naslednje tematike:

- teme in aktivnosti vrednotenja,
- sistem zagotavljanja podatkov,
- terminski načrt vrednotenja,
- uporabljeni viri podatkov,
- načini obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenj in
- mehanizmi za spremljanje uporabe rezultatov vrednotenja.

12.1. Teme in aktivnosti vrednotenja

Na lokalni ravni se bo vrednotenje nanašalo prednostno na ustreznost in uspešnost izvajanja SLR. Vrednotenje učinkovitosti in vpliva pa bodo prevzeli organi upravljanja zadevnih skladov.

Pri spremljanju in vrednotenju izvajanja SLR bomo zasledovali kazalnike, ki so bili določeni z uredbo CLLD ter kazalnike, ki smo jih dodatno opredelili za sleditev izbranim ciljem znotraj posameznega tematskega področja ukrepanja. Ti nam bodo merilo uspešnosti doseganja s strategijo zadanih ciljev in s tem tudi same SLR.

Obvezni kazalniki predpisani z 49. členom Uredbe CLLD:

- število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami;
- delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije v primerjavi z določenim finančnim okvirjem;
- delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije;
- število novo ustvarjenih delovnih mest.

Dodatni kazalniki določeni na lokalnem nivoju za sledenje izbranim ciljem:

TP: Ustvarjanje delovnih mest

Cilj1: Ustvariti trajnostna delovna mesta z aktiviranjem lokalnih potencialov

Kazalnik:

- Št. novo ustvarjenih delovnih mest
- Št. usposobljenih potencialnih podjetnikov
- Št. usposobljenih specializiranih svetovalcev

Cilj2: Na podlagi inovativnih pristopov razviti privlačne tržno zanimive proizvode in storitve, ponudbo povezovati ter okrepiti trženje

Kazalnik:

- Št. novih ali nadgrajenih tržno zanimivih produktov (produktov ali storitev)

TP: Razvoj osnovnih storitev

Cilj1: Povečati oskrbo s kakovostnimi lokalnimi prehrabnimi produkti

Kazalnik:

- Št. javnih inštitucij, ki v svoje jedilnike načrtno vključujejo lokalno pridelano hrano

Cilj2: Povečati dostopnost do storitev za lokalno prebivalstvo na podeželju

Kazalnik:

- Št. vključenih v nove programe usposabljanja in izobraževanja

TP: Varstvo okolja in ohranjanje narave

Cilj1: Varovati okolje in ohranjati naravo

Kazalnik:

- Št. prebivalcev vključenih v aktivnosti ozaveščanja
- Št. izvedenih ukrepov varovanja okolja

TP: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

Cilj1: Povečati pestrost in izboljšati kakovost storitev za ranljive skupine

Kazalnik:

- Št. predstavnikov ranljivih skupin vključenih v programe

Poleg tega se bo spremljalo tudi trajnost zaključenih operacij, vmesno in ob koncu programskega obdobja pa se bo izdelalo integralni pregled napredka lokalnega območja, ki ga je omogočilo izvajanje SLR ter predlagalo usmeritve/ukrepe za naprej.

V ta namen bo potrebno izvesti sledeče aktivnosti: oblikovati predloge/podlage/obrazce za spremljanje in vrednotenje, zbrati podatke, obravnavati na organih LAS in po potrebi sprejeti določene ukrepe na nivoju izvajanja SLR ter v skladu z zahtevami posredovati pristojnim organom upravljanja.

LAS lahko pristopi tudi k specifičnim temam vrednotenja, kot so upravljanje, ciljne skupine, partnersko sodelovanje, inovativnost, ipd. Za morebitne specifične teme se LAS odloči sproti glede na ugotovljene potrebe.

12.2.Sistem zagotavljanja podatkov

Sistem zbiranja podatkov bo zagotovljen iz več virov.

Glavni vir podatkov nam bodo predstavljali rezultati izvedenih projektov. Osnovne podatke oz. informacije se bo črpalo že iz prijavnic operacij, glavni vir pa nam bodo predstavljala poročila oz. zahtevki o izvedenih operacijah, predvsem doseženih rezultatih znotraj posameznih operacij ter poročila namenjena sledenju trajnosti izvedenih operacij.

Podatki bodo zagotovljeni tudi iz naslednjih virov, ki omogočajo spremljanje stanja na območju LAS:

- SURS – podatki o stanju na območju LAS, ki so dostopni na ravni naselij in občin
- AJPES – letna poročila o poslovanju gospodarskih subjektov, podatki o gospodarskih subjektih, nosilcih registriranih dopolnilnih dejavnostih, idr.
- Kmetijsko gozdarski zavod: podatki o stanju kmetijstva na območju LAS,
- Območna obrtno-podjetniška zbornica: podatki o stanju obrtništva in podjetništva na območju LAS,
- Razvojna agencija: podatki na področju domače in umetnostne obrti, skupnih blagovnih znamk, podjetništva ipd.
- Občine: podatki na področju okolja,...
- Drugi viri: izvedene študije na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni, druga poročila javnih institucij s področij, ki zadevajo območje LAS ali področje tematik, ki jih naslavlja LAS, izvedeni popisi, monitoringi stanja okolja, idr.

Skladno s potrebami bomo podatke zagotavljali tudi na osnovi izvedbe lastnih anket, lastnih analiz ali drugih oblik zagotavljanja podatkov (npr. fokusnih skupin, delavnic z upravičenci ipd.)

12.3.Terminski načrt vrednotenja

•Poročanje organu upravljanja

Terminski načrt spremljanja in vrednotenja se časovno prilagodi obveznostim poročanja organu upravljanja, ki zahteva, da se poročilo posreduje vsako leto do 31. marca za obdobje do 31. decembra preteklega leta. Poročanje bo vključevalo standardno poročanje o spremljanju in razširjeno poročanje z vsebinami vrednotenja v letih 2017, 2019 in 2024.

LAS bo za doseganje pravočasnega poročanja dovolj zgodaj začel z aktivnostmi, ki so potrebne za pripravo letnih in razširjenih poročil. LAS bo ustrezne podatke pridobil do 20. februarja za obdobje do 31. decembra preteklega leta.

Terminski načrt poročanja organom upravljanja:

Leto	Vrsta poročanja	Rok za oddajo poročila	Obdobje, na katero se nanaša poročanje	Rok, ko do katerega bo LAS zbiral podatke na terenu
2017	Letno poročilo + vsebine vrednotenja	31.3.2017	do 31.12.2016 (za leti 2015 in 2016)	20.2.2017
2018	Letno poročilo	31.3.2018	do 31.12.2017	20.2.2018
2019	Letno poročilo + vsebine vrednotenja	31.3.2019	do 31.12.2018	20.2.2019
2020	Letno poročilo	31.3.2020	do 31.12.2019	20.2.2020
2021	Letno poročilo	31.3.2021	do 31.12.2020	20.2.2021
2022	Letno poročilo	31.3.2022	do 31.12.2021	20.2.2022
2023	Letno poročilo	31.3.2023	do 31.12.2022	20.2.2023
2024	Letno poročilo + vsebine vrednotenja v okviru naknadnega vrednotenja (za PRP)	31.3.2024	do 31.12.2023	20.2.2024

•Poročanje organom LAS

Poročila o spremljanju doseganja kazalnikov in s tem uresničevanja ciljev SLR se bodo vsakoletno obravnavala tudi na organih LAS.

Poročilo o integralnem napredku lokalnega območja, doseženega na podlagi izvajanja SLR, pa se bo izvedlo po potrebi v vmesnem obdobju ter na koncu programskega obdobja ter obravnavalo na organih LAS.

•Poročanje za evidence LAS

Poročila o spremljanju zagotavljanja trajnosti izvedenih operacij se bodo hranila v arhivu LAS in po potrebi obravnavala na organih LAS.

12.4. Uporabljeni viri podatkov

Potrebni finančni viri za izvajanje aktivnosti spremljanja in vrednotenja se bodo zagotavljali iz sredstev, ki so predvidena za podukrep Podpora za tekoče stroške in animacijo, kot jih predvideva 41. člen Uredbe CLLD.

Vodilni partner bo zagotovil osebo, ki bo odgovorna za izvajanje spremljanja in vrednotenja. Aktivnosti vezane na zagotavljanje podatkov za letno poročanje organu upravljanja se bodo izvajale s človeškimi viri, ki jih zagotavlja vodilni partner. Za aktivnosti vrednotenja se bodo po potrebi vključili zunanji strokovnjaki.

LAS je v preteklem programskem obdobju že izvajal vrednotenje SLR. Izvajal ga je sam, tako, da ima z vrednotenjem strategije že izkušnje. Ker pa je vrednotenje SLR za LAS nova obveznost delegirana za strani nacionalnega oz. UE nivoja, se pričakuje usmerjevalno vlogo s strani zadevnih organov upravljanja ter podporo Mreže za razvoj podeželja v smislu krepitve usposobljenosti LAS za izvajanje spremljanja in vrednotenja SLR.

V procesih spremljanja in vrednotenja bodo sodelovali tudi upravičenci, ki zagotavljajo informacije o podprtih operacijah.

12.5. Načini obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenj

LAS bo o rezultatih vrednotenja SLR poročal na različne načine in različnim ciljnim skupinam.

LAS bo javnost obveščal na sledeče načine:

- na sejah organov LAS (Skupščina, Upravni odbor, Nadzorni odbor)
- elektronsko posredovanje organom upravljanja
- preko spletnih strani LAS
- ob strokovnih dogodkih in srečanjih
- ob javnih predstavitev
- preko objav v medijih (lokalni časopisi, lokalni radio, e-novice Mreže za razvoj podeželja)

Na ta način bodo obveščene različne ciljne skupine:

- člani LAS (Skupščina, Upravni odbor, Nadzorni odbor)
- organi upravljanja
- potencialni upravičenci operacij
- LAS-i iz drugih območij
- mreža za podeželje
- strokovna in širša javnost

12.6. Mehanizmi za spremljanje uporabe rezultatov vrednotenja

Vrednotenje SLR nam bo omogočalo izboljšati izvajanje obstoječe SLR, hkrati pa nam bo lahko predstavljalo tudi izhodišče za naslednje programsko obdobje.

Uporaba rezultatov vrednotenja bo lahko podlaga za spremembe SLR, ki bi izhajale iz spremenjenih okoliščin na območju LAS in bi vplivale na doseganje ciljev LAS, zastavljenih v SLR. Lahko pa pomenijo zgolj kontrolo uravnoteženega izvajanja ukrepov SLR in pripomorejo k odločitvi v katere ukrepe je potrebno usmerjati več pozornosti, da bodo rezultati doprinesli k napredku celostne SLR. Mehanizem za uporabo rezultatov vrednotenja in morebitno potrebno ukrepanje bo zagotavljal Upravni odbor LAS, ki bo seznanjen z rezultati vrednotenja ter obravnaval potrebno ukrepanje.

Vodilni partner pa bo zagotavljal informacije Upravnemu odboru LAS, LAS pa poročal organom upravljanja glede izvajanja dogovorjenih ukrepov.

13.Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje

13.1.Postopek določitve vodilnega partnerja

V skladu z Uredbo CLLD mora lokalno partnerstvo izbrati vodilnega partnerja, ki zastopa LAS v upravnih in finančnih zadevah, upravlja s transakcijskim računom LAS ter opravlja vse druge naloge, ki izhajajo iz njune medsebojne pogodbe. Vodilnega partnerja lahko izbere izmed članov lokalnega partnerstva ali pa v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje. Lokalno partnerstvo LAS loškega pogorja se je odločilo, da se vodilnega partnerja izbere izmed članov LAS.

Vodilni partner LAS se je izbiral v okviru 6. točke dnevnega reda 1. ustanovne in konstitutivne seje Skupščine LAS loškega pogorja, ki je potekala dne 19.10.2015.

Na osnovi javnega povabila LAS loškega pogorja, ki je bil objavljen 17.6.2015 se je v LAS s pristopno izjavo vključilo in 19.10.2015 podpisalo partnersko pogodbo 28 članov iz vrst javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja. Ti so na ustanovni skupščini izbrali in potrdili vodilnega partnerja.

Postopek izbora vodilnega partnerja je bil sledeč. Člani LAS, ki so predložili pristopno izjavo so 12.10.2015 prejeli vabilo na ustanovno Skupščino LAS loškega pogorja z dnevnim redom in prilogo, Pogodbo o ustanovitvi lokalnega partnerstva LAS loškega pogorja. Dne 15. in 16.10.2015 smo prejeli še dve pristopni izjavi, Center slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka in Zavod RS za zaposlovanje, območna služba Kranj, katerim smo še isti dan poslali vabilo s Pogodbo o ustanovitvi lokalnega partnerstva LAS loškega pogorja. Vabljeni smo tudi pozvali, naj do konca tedna podajo še zadnje pripombe na pogodbo.

V okviru 6. točke dnevnega reda ustanovne seje Skupščine LAS loškega pogorja je bil predviden izbor vodilnega partnerja. V Pogodbo o ustanovitvi lokalnega partnerstva LAS loškega pogorja, ki so jo člani dobili kot gradivo na sejo, so bile opisane naloge in zahteve, ki jih mora izpolnjevati vodilni partner.

Na seji je predsednica LAS še enkrat predstavila zahteve, ki jih mora izpolnjevati vodilni partner, še enkrat pa so bile predstavljene naloge opredeljene v 16. členu ustanovne pogodbe, ki jih mora opravljati vodilni partner. Navzoči so bili pozvani, da oddajo predloge, koga izmed članov LAS, ki je kadrovske, finančne in upravo dovolj sposoben voditi LAS, predlagajo za Vodilnega partnerja. Podan je bil en predlog in sicer, da naloge vodilnega partnerja, tako kot v prejšnjem programskem obdobju izvaja Razvojna agencija Sora, ki je preteklo obdobje naloge zelo dobro opravljala. Predsednica je še predstavila, da je bilo na Skupščini Razvojne agencije Sora sprejet sklep, da Razvojna agencija Sora pristopa k Lokalni akcijski skupini loškega pogorja, ter da se poteguje za opravljanje nalog vodje lokalne akcijske skupine tudi v programskem obdobju 2014 - 2020. Kljub še enem pozivu članom LAS, če bi predlagali koga drugega izmed članov, da bi ta opravljal naloge vodilnega partnerja LAS, se nihče izmed navzočih ni javil oz. nihče od navzočih ni predlagal koga drugega. Ker ni bilo nobenega drugega kandidata je predsednica k glasovanju pozvala vse člane Skupščine in jih prosila, da se z dvigom rok opredelijo glede potrditve Razvojne agencije Sora d.o.o. za vodilnega partnerja LAS. Prisotni so glasovali z dvigom rok in z 25 glasovi za in 2 vzdržanima glasovoma (1 član ni bil prisoten na seji) izglasovali, da za Vodilnega partnerja LAS loškega pogorja za programsko obdobje 2014 – 2020 izbere in potrdi Razvojno agencijo Sora.

Osnovi podatki vodilnega partnerja:

Institucija: Razvojna agencija Sora d.o.o.

Naslov: Poljanska cesta 2, 4220 Škofja Loka

Zakoniti zastopnik: Andreja Križnar, v.d. direktorja (s 1.11.2015 Jure Bernik, direktor)

Matična številka: 1490460000

Davčna številka: SI 74303759

Telefon: 04 51 20 131

Elektronski naslov: info@ra-sora.si

Spletna stran: www.ra-sora.si

13.2. Opis kadrovskih kapacitet, finančnih virov, izkušenj in znanj vodilnega partnerja

Razvojna agencija Sora Škofja Loka d.o.o. je bila ustanovljena leta 1999. Ustanovitelji so občine na Škofjeloškem (Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri), Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka in Gospodarska zbornica Slovenije, OZ Gorenjska. Podjetje je neprofitna razvojna organizacija, ki ima status lokalnega pospeševalnega centra in je tretirana kot družba, ki uresničuje občinski (javni) interes. Deluje na področju razvoja podjetništva, kjer izvaja celovito podporno storitev v okviru vstopnih točk VEM, spodbuja razvoj podjetništva skozi različne podporne pristope ter izvaja kreditno shemo. Na področju razvoja podeželja upravlja podeželsko razvojno jedro, kjer pokriva razvoj skupne blagovne znamke za promocijo in trženje kmetijskih pridelkov in izdelkov iz lokalnega okolja ter pripravlja in izvaja druge projekte, povezane z razvojem podeželja in ohranjanjem okolja na ožjem in širšem območju Gorenjske in Slovenije. V okviru RRA Gorenjske za gorenjsko regijo koordinira področje razvoja podeželja, v preteklem programskem obdobju pa je tudi že opravljala naloge administrativnega in finančnega vodja LAS. Znotraj Razvojne agencije Sora deluje tudi Rokodelski center domače in umetnostne obrti, ki skrbi za razvoj rokodelstva in rokodelske dediščine območja. V letu 2010 pa je z ukinitvijo Zavoda LTO Blegoš pod svoje okrilje prevzela tudi področje turistično-informacijske dejavnosti, kjer skrbi zlasti za oblikovanje celovite turistične ponudbe območja, kreiranje novih inovativnih turističnih projektov, organizacijo in izvedbo odmevnih prireditev, promocijske akcije v Sloveniji in tujini in s tem dvig prepoznavnosti območja ter povezovanje turističnih ponudnikov na območju v skupno ponudbo in trženje le-te. Izvaja številne lokalne, regionalne in mednarodne projekte.

Razvojna agencija Sora deluje na treh lokacijah:

- lokacija Poljanska cesta 2, Škofja Loka, kjer je glavni sedež Razvojne agencije Sora d.o.o. in sedež LAS loškega pogorja (na tej lokaciji delujeta tudi direktor in tajništvo agencije),
- lokacija Mestni trg 34, Škofja Loka, kjer deluje Rokodelski center DUO Škofja Loka,
- lokacija Kidričeva cesta 1a, Škofja Loka, kjer deluje enota Turizem Škofja Loka.

Lokacijo na Poljanski cesti 2 v Škofji Loki, kjer ima sedež tudi LAS ima v najemu (najemodajalec: Občina Škofja Loka). Poslovni prostori imajo velikost 96,00 m² (6 pisarn), zajemajo pa še skupne sanitarije, kuhinjo in hodnik in so opremljenimi z vso potrebno opremo. Pisarna LAS v velikosti 18,90 m² je ločeno opremljena z ustrezno pisarniško opremo: pohištvo, namizni računalnik, prenosnik, projektor, fotoaparati, multifunkcijsko napravo (tiskalnik, kopirni stroj, faks, skener), telefonsko in internet omrežje, spletno stran, elektronski naslov,...).

Razvojna agencija Sora razpolaga z ustreznim kadrom. Na agenciji je trenutno zaposlenih 9 oseb, od tega je vseh 9 oseb zaposlenih za nedoločen čas: direktor, 3 svetovalke za regionalni razvoj in razvoj podeželja, 3 svetovalke za regionalni razvoj in razvoj turizma, 1 svetovalko za regionalni razvoj in razvoj malega gospodarstva ter 1 vodja projektov in poslovna sekretarka. Za leto 2016 je pridobila tudi 2 javna delavca, katerih izbor še ni dokončno zaključen (opomba: popravljeno ob pozivu na razjasnitev, marec 2016).

Vire za svoje delovanje si Razvojna agencija Sora pridobiva s strani lokalnih, nacionalnih in Evropskih sredstev za izvajanje projektov in razvojnih programov. Agencija vseskozi posluje pozitivno, kar dokazujejo vsakoletna letna poročila posredovana na AJPEŠ in ustanoviteljem.

Razvojna agencija Sora ima zunanje računovodstvo. Pogodbo ima sklenjeno z računovodskim servisom Sigma d.o.o. (Spodnji trg 40, Škofja Loka), ki opravlja računovodske in finančne storitve za potrebe agencije. Že v preteklem programskem obdobju, ko je Razvojna agencija Sora že opravljala vlogo upravljalca LAS, je računovodstvo v ta namen ustrezno vodilo ločen transakcijski račun. Takšen način dela, ki je zagotavljal preglednost delovanja in sledljivost, nadzor nad zakonito porabo javnih sredstev se predvideva tudi v prihodnje.

Razvojna agencija Sora bo dolžna spoštovati odločitve organov LAS in njihove interne in splošne akte ter zagotavljati vpogled v poslovanje LAS s čimer se bo zagotovil nadzor nad zakonito porabo javnih sredstev ter preprečeval konflikt interesov.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da je Razvojna agencija Sora kadrovsko, finančno in upravno sposobna voditi LAS tudi v obdobju 2014 - 2020, ima izkušnje z upravljanjem razvojnih programov in javnih sredstev in izpolnjuje druge zahtevane pogoje.

Razvojna agencija Sora, bo kot vodilni partner za LAS opravljala sledeče naloge:

V zvezi z delovanjem LAS:

- organizira delovanje LAS, skrbi za dokumentacijo in arhiv LAS,
- nudi organom LAS prostorsko, logistično, administrativno, strokovno in tehnično podporo, ki jo ti potrebujejo za svoje delovanje,
- na svojem poslovnem naslovu gostuje poslovni naslov LAS, tako da zagotavlja naslov za sprejem pošte za LAS in tudi sprejema pošto za LAS,
- informira člane LAS o svojem delu,
- pripravi letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS in ju posreduje Upravnemu odboru LAS v sprejem,
- pripravi letni načrt aktivnosti LAS s finančnim načrtom in ga posreduje Upravnemu odboru LAS v sprejem,
- sodeluje pri pripravi in izvedbi prijave na razpis za izbor in potrditev Lokalnih akcijskih skupin,
- zagotavlja in ažurno upravlja spletno stran LAS, na kateri objavlja splošne akte in dokumente LAS, javne pozive LAS, rezultate javnih pozivov z informacijami o sofinanciranih projektih in druge informacije, namenjene večji informiranosti subjektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS,
- zagotavlja javnosti delovanje LAS in opravlja dejavnosti stikov z javnostjo in
- zagotavlja ločen transakcijski račun LAS.

V zvezi s Strategijo lokalnega razvoja:

- sodeluje pri pripravi Strategije lokalnega razvoja in njenih spremembah in jo promovira,
- pripravlja in distribuira promocijsko gradivo, s katerim predstavlja Strategijo lokalnega razvoja,
- izvaja informiranje, animacijo in motivacijo prebivalcev ter drugih subjektov iz območja LAS, jih spodbuja k sodelovanju na javnih pozivih LAS in k drugim oblikam sodelovanja pri izvajanju Strategije lokalnega razvoja,
- zagotavlja informacije vsem zainteresiranim na območju LAS o delovanju LAS in o Strategiji lokalnega razvoja,
- zagotavlja vse potrebne informacije, potrebne za omogočanje spremljanja in vrednotenja Strategije lokalnega razvoja,
- predlaga Upravnemu odboru LAS spremembo Strategije lokalnega razvoja, če oceni, da je to potrebno,
- do 31. marca za preteklo leto pripravi letno poročilo o izvajanju Strategije lokalnega razvoja in ga posreduje pristojnemu organu in

V zvezi z javnimi pozivi LAS:

- upoštevajoč splošne akte LAS in druge predpise in navodila LAS pripravi osnutek javnega poziva LAS in razpisno dokumentacijo,
- objavlja javne pozive LAS in razpisno dokumentacijo na spletni strani LAS ter obvestilo o tem po potrebi tudi v medijih,
- izvaja delavnice za potrebe pravilnega izpolnjevanja prijavnih obrazcev,
- skrbi za izvedbo javnih pozivov LAS, za izdelavo s tem povezane dokumentacije in za nemoteno delovanje Ocenjevalne komisije in
- na javnih pozivih izbrane projekte posreduje v potrditev pristojnemu organu.

V zvezi z izvajanjem projektov na območju LAS:

- skrbi za krepitev subjektov na območju LAS za razvoj in izvajanje projektov, vključno s spodbujanjem zmogljivosti njihovega upravljanja projektov, tako da jim nudi strokovno svetovanje in podporo pri pripravi, upravljanju in vodenju projektov,
- zbira projektne ideje, ki jih predlagajo člani LAS in drugi subjekti iz območja LAS, ter jih pomaga razvijati,
- pripravlja in vodi projekte LAS povezane s sodelovanjem LAS z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
- spremlja izvajanje projektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS, kar zajema tudi spremljanje mejnikov in ciljev projektov, izvajanje nadzora nad njihovo izvedbo in financiranjem,
- informira izvajalce projektov o njihovih pravicah in obveznostih, vključno z obveznostmi po zadnjem izplačilu sredstev,
- izvaja nadzor nad izvajanjem projektov pred in po izplačilu sredstev,
- zagotavlja varen elektronski predal za prejem elektronske pošte za LAS in kvalificirano elektronsko potrdilo za oddajo vlog in zahtevkov,
- uredi dostop do informacijskih sistemov ustreznih skladov pred vlaganjem vlog in zahtevkov za izplačilo,
- zagotavlja posredovanje vlog in zahtevkov za izplačilo v skladu s pravili ustreznega sklada in

- pred posredovanjem zahtevkov ustreznemu skladu za povračilo stroškov preveri, če so upoštevana pravila označevanje, upravičenost stroškov in skladnost s Strategijo lokalnega razvoja ter operativnimi programi.

Druge naloge:

- sodeluje z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
- sodeluje z državnimi organi, revizijskimi in nadzornimi organi,
- opravlja druge naloge, določene v splošnih aktih LAS ali s sklepi organov LAS, ki so povezane z izvajanjem nalog po tej pogodbi ali z doseganjem namena LAS in
- opravlja druge naloge, ki se lahko naknadno določijo z dodatkom k tej pogodbi, ki postane njen sestavni del.

Zgoraj naštetе naloge se bodo pri vodilnem partnerju opravljali predvidoma v višini 2 polnovrednih delovnih moči.

14. Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS

V skladu s Pogodbo o ustanovitvi lokalnega partnerstva LAS loškega pogorja ima LAS naslednje organe: Skupščino, Upravni odbor, Predsednico oziroma Predsednika, Podpredsednico oziroma Podpredsednika, Nadzorni odbor in Ocenjevalno komisijo.

Splošno

Pri odločanju v LAS se zagotavlja, da javni sektor ali katera koli druga interesna skupina nima več kot 49 % glasovalnih pravic. V kolikor ni določeno drugače, kolektivni organi LAS lahko odločajo, če je prisotnih več kot polovica članov organa, odločitve pa sprejemajo z navadno večino prisotnih članov. Vsak član kolektivnega organa LAS ima pri glasovanju en glas. Glasovanje na kolektivnih organih LAS je javno, razen če organ sam ne določi drugače. Član kolektivnega organa LAS ne more glasovati, kadar se odloča o položaju, pravici ali obveznosti tega člana ali osebe, ki ga je pooblastila za zastopanje v tem organu, ali kadar bi z glasovanjem kako drugače prišlo do navzkrižja interesov. To se ne nanaša na glasovanje na volitvah. Seje kolektivnih organov LAS se lahko izvedejo s srečanjem članov v živo ali korespondenčno z uporabo komunikacijskih tehnologij ob smiselni uporabi pravil, ki veljajo za sejo s srečanjem v živo. Člana, ki je pravna oseba, na sejah organov LAS zastopa njegov zakoniti zastopnik ali druga od njega pooblaščen oseba. Mandat Predsednika, Podpredsednika, članov Upravnega odbora, Ocenjevalne komisije in Nadzornega odbora je za programsko obdobje oz. do vzpostavitve LAS za novo programsko obdobje. Mandat Predsednika, Podpredsednika, člana Upravnega odbora in Nadzornega odbora preneha, če ta oseba ali pravna oseba, ki jo je pooblastila za zastopanje v teh organih, preneha biti član LAS. Če predčasno preneha mandat članu Upravnega odbora ali Nadzornega odbora, Skupščina izvoli novega člana za preostanek mandatnega obdobja prejšnjega člana.

Skupščina

Skupščina je najvišji organ LAS in jo sestavljajo vsi člani. Skupščino skliče Upravni odbor glede na potrebe LAS, najmanj pa enkrat letno. Upravni odbor skliče Skupščino na pisno zahtevo ene tretjine članov, vodilnega partnerja ali Nadzornega odbora. Zahteva za sklic mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov. Če Upravni odbor na podlagi zahteve ne skliče Skupščine na način, da ta zaseda v 30 dneh od prejema zahteve, lahko Skupščino skličejo člani, vodilni partner ali Nadzorni odbor, ki so sklic zahtevali. Tako sklicana Skupščina lahko odloča samo o zadevah, za katere je bila sklicana. Vabilo na Skupščino se pošlje članom LAS najmanj sedem dni pred sejo na elektronski naslov, kot so ga ti sporočili LAS. Skupaj z vabilom se pošlje tudi dnevni red in gradiva, potrebna za odločanje. Izjemoma se gradivo lahko predstavi šele na Skupščini, če ga iz objektivnih razlogov ni mogoče pripraviti prej. Vabilo na skupščino in gradiva se lahko pošljejo tudi tri dni pred sejo, kadar mora Skupščina zaradi interesov LAS hitro odločiti. Tako sklicana Skupščina lahko odloča samo o zadevah, za katere je bila sklicana. Skupščino vodi Predsednik, ki lahko za potrebe vodenja seje določi dodatne osebe (npr. za štetje glasov, za pripravo zapisnika, itd.). Če Skupščina ne more odločati, ker ni prisotnih vsaj polovica članov, se seja odloži za 30 minut, po poteku katerih Skupščina lahko odloča ne glede na število prisotnih članov. Skupščina ima naslednje naloge in pristojnosti: na predlog Upravnega odbora potrdi letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS, na predlog Upravnega odbora potrdi letni načrt aktivnosti in finančni načrt LAS, sprejema splošne akte LAS, če za to ni pristojen drug organ, sodeluje pri pripravi SLR in jo potrdi na predlog Upravnega odbora, na predlog Upravnega odbora potrdi spremembe SLR, izmed članov LAS izvoli Predsednika, nato Podpredsednika ter člane Upravnega odbora in Nadzornega odbora, razreši Predsednika, Podpredsednika, člane Upravnega odbora in Nadzornega odbora, če ti delujejo v nasprotju s ustanovno pogodbo, splošnimi akti LAS, sklepi organov LAS ali v nasprotju z nameni in interesi LAS, razreši člana Upravnega odbora, če se ta v obdobju enega leta ne udeleži več kot polovice sej Upravnega odbora, odloča o izključitvi člana iz LAS, potrdi vodilnega partnerja, potrdi merila za izbor operacij, potrdi operacije, ki jih bo izvajal LAS sam, potrdi vsebino javnega poziva, daje Upravnemu odboru in Predsedniku navodila za delo, dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe drugih organov, ki jih prizadeti lahko vloži v 15 dneh, od kar je izvedel ali bi lahko izvedel za sklep organa, odloča o drugih zadevah, določenih z ustanovno pogodbo ter drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi in o najpomembnejših zadevah za LAS.

Upravni odbor

Upravni odbor je organ odločanja in upravljanja ter najvišji izvršilni organ LAS, ki ga sestavljajo: trije predstavniki javnega, trije predstavniki gospodarskega ter trije predstavniki zasebnega sektorja. Predsednik in podpredsednik sta člana Upravnega odbora po svoji funkciji, pri čemer velja pravilo, da če je predsednik Upravnega odbora LAS izvoljen izmed predstavnikov javnega sektorja, se podpredsednik izvoli izmed predstavnikov ekonomskega ali zasebnega sektorja in obratno. Upravni odbor skliče Predsednik glede na potrebe LAS. Predsednik skliče Upravni odbor na pisno zahtevo ene tretjine članov Upravnega odbora ali vodilnega partnerja. Zahteva mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov. Če predsednik na podlagi zahteve ne skliče Upravnega odbora na način, da ta zaseda v 15 dneh od prejema zahteve, lahko Upravni odbor skličejo člani Upravnega odbora ali vodilni partner, ki so sklic zahtevali. Tako sklican Upravni odbor lahko odloča samo o zadevah, za katere je sklican. Vabilo na sejo Upravnega odbora se pošlje članom Upravnega odbora najmanj sedem dni pred sejo na elektronski naslov, kot so ga ti sporočili LAS. Skupaj z vabilom se pošlje tudi dnevni red in gradiva, potrebna za odločanje. Izjemoma se gradivo lahko predstavi šele na seji Upravnega odbora, če ga iz objektivnih razlogov ni bilo mogoče pripraviti prej. Vabilo na sejo Upravnega odbora in gradiva pošljejo tudi tri dni pred sejo, kadar mora Upravni odbor zaradi interesov LAS hitro odločiti. Tako sklicana seja Upravnega odbora lahko odloča samo o zadevah, za katere je bila sklicana. Upravni odbor vodi Predsednik. Pri sprejemu vsake odločitve Upravnega odbora o financiranju operacij se zagotovi, da najmanj 50 % glasov prispevajo interesne skupine, ki niso javni sektor. Upravni odbor lahko za izvedbo svojih nalog oblikuje delovne skupine kot način dela. Za svoje delo je Upravni odbor odgovoren Skupščini. Upravni odbor ima naslednje naloge in pristojnosti: skrbi za učinkovito delovanje LAS, njegovo plačilno sposobnost in usklajenost postopkov LAS z veljavno zakonodajo, kar zajema tudi ugotavljanje in preprečevanje tveganj, ki ogrožajo delovanje LAS, daje Predsedniku navodila za delovanje, sklicuje Skupščino in skrbi za izvajanje njenih sklepov, se glede svojih odločitev posvetuje z zainteresiranimi člani LAS, sprejme predlog SLR ter njene spremembe in jih da v potrditev Skupščini, sprejme letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS, ki ju pripravi vodilni partner, in ju da v potrditev Skupščini, sprejme letni načrt aktivnosti LAS s finančnim načrtom in ga po prejemu soglasja Nadzornega odbora da v potrditev Skupščini, sprejme odločitve, potrebne za izvajanje SLR, kar zajema tudi vzpostavitev sistema njenega spremljanja in vrednotenja, sprejme splošni akt LAS, v katerem opredeli način izvedbe javnih pozivov LAS, pregleden, neodvisen in odprt način izbire predlogov operacij za financiranje in nepristranska merila za izbor operacij, in ga da v potrditev Skupščini, imenuje člane in nadomestne člane Ocenjevalne komisije, ki pregleduje in ocenjuje predloge operacij, oddane na javne pozive LAS in o njih pripravi poročilo, na podlagi poročila Ocenjevalne komisije za vsako operacijo odloči, ali se bo financirala in o tem poroča Skupščini, sprejme vsebino javnega poziva, izvaja evalvacijo rezultatov izbranih operacij za financiranje, predlaga operacije, ki jih lahko izvaja LAS sam, določi besedilo pogodbe z vodilnim partnerjem, opravlja druge naloge, določene s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi, in naloge, ki mu jih naloži Skupščina.

Predsednik

Predsednik je zastopnik LAS in po svoji funkciji predsednik Upravnega odbora. Predsednik svoje delo opravlja v skladu z navodili Skupščine in Upravnega odbora. Za svoje delo je Predsednik LAS odgovoren Skupščini in Upravnemu odboru. LAS v razmerjih do vodilnega partnerja zastopa Predsednik. Predsednik ima sledeče naloge in pristojnosti: samostojno in neomejeno predstavlja in zastopa LAS, podpisuje dokumente in listine v imenu LAS, sklicuje in vodi seje Upravnega odbora LAS, skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora, vodi seje Skupščine LAS, opravlja druge naloge, določene s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi, in naloge, ki mu jih naloži Upravni odbor ali Skupščina.

Podpredsednik

Podpredsednik opravlja naloge Predsednika in ima vse njegove pristojnosti v primeru, če je Predsednik odsoten, nedosegljiv, nezmožen za delo, če Predsedniku predčasno preneha mandat ali če ga Predsednik pooblasti za opravljanje svojih pristojnosti ali nalog. Za svoje delo je Podpredsednik odgovoren Skupščini, Upravnemu odboru in Predsedniku.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je nadzorni organ LAS, ki ga sestavljajo: en predstavnika javnega, en predstavnika gospodarskega in en predstavnika zasebnega sektorja. Član Nadzornega odbora ne more biti član Upravnega odbora ali Ocenjevalne komisije, oseba, ki opravlja finančno-računovodske posle za LAS, oseba, ki opravlja delo pri vodilnem partnerju ali druga oseba, če bi prišlo do navzkrižja interesov.

Nadzorni odbor skliče predsednik Nadzornega odbora glede na potrebe LAS. Predsednik Nadzornega odbora skliče Nadzorni odbor na pisno zahtevo ene tretjine članov Nadzornega odbora, Upravnega odbora, Predsednika LAS ali vodilnega partnerja. Zahteva mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov. Če predsednik Nadzornega odbora na podlagi zahteve ne skliče Nadzornega odbora na način, da ta zaseda v 15 dneh od prejema zahteve, lahko Nadzorni odbor skličejo člani Nadzornega odbora, Upravni odbor, Predsednik LAS ali vodilni partner, ki so sklic zahtevali. Tako sklican Nadzorni odbor lahko odloča samo o zadevah, za katere je sklican. Vabilo na sejo Nadzornega odbora se pošlje članom Nadzornega odbora najmanj sedem dni pred sejo na elektronski naslov, kot so ga ti sporočili LAS. Skupaj z vabilom se pošlje tudi dnevni red in gradiva, potrebna za odločanje. Izjemoma, se gradivo lahko predstavi na seji Nadzornega odbora, kadar ga iz objektivnih razlogov ni mogoče pripraviti prej. Nadzorni odbor vodi predsednik Nadzornega odbora. Člani Nadzornega odbora lahko sodelujejo na sejah Skupščine in Upravnega odbora brez pravice glasovanja. Nadzorni odbor ima pravico do vpogleda v vse listine in dokumentacijo LAS. Za svoje delo je Nadzorni odbor odgovoren Skupščini. Nadzorni odbor ima sledeče naloge in pristojnosti: nadzira finančno in materialno poslovanje LAS, nadzira delo Predsednika, Podpredsednika in Upravnega odbora, nadzira delo vodilnega partnerja, nadzira gospodarnost poslovanja LAS, na zahtevo Predsednika ali Upravnega odbora poda oceno o pravilnosti ali gospodarnosti posameznega posla LAS ali delovanja vodilnega partnerja, najmanj enkrat letno o svojem delu poroča Skupščini, pred sprejemom letnega poročila o delu in finančnega poročila LAS poda Skupščini svoje mnenje o obeh poročilih, daje Upravnemu odboru soglasje k letnemu načrtu aktivnosti LAS, izmed svojih članov izvoli predsednika Nadzornega odbora, opravlja druge naloge, določene s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi.

Ocenjevalna komisija

Ocenjevalna komisija pregleduje popolnost in ustreznost prijav na javne pozive LAS, jih ocenjuje ter preverja zmogljivosti predlagateljev operacij za njihovo izvedbo in o tem za Upravni odbor pripravi poročilo. Ocenjevalna komisija ima pet članov in dva nadomestna člana, ki jih imenuje Upravni odbor izmed neodvisnih strokovnjakov s področja razvoja podeželja, regionalnega razvoja, strateškega in načrtovanja operacij in podobno. Član Ocenjevalne komisije ne more biti član Upravnega odbora ali Nadzornega odbora. Upravni odbor lahko razreši člana Ocenjevalne komisije, če ta krši to pogodbo, druge splošne akte LAS, predpise ali sklepe organov LAS, če deluje nestrokovno, če ne deluje neodvisno ali če deluje v nasprotju z nameni in interesi LAS. Član ocenjevalne komisije se izloči iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javni poziv in ga nadomesti nadomestni član, kadar je zasebno ali poslovno povezan s prijaviteljem na javni poziv ali njegovim partnerjem v operaciji, ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo navzkrižje interesov. Seje Ocenjevalne komisije sklicuje vodilni partner, vodi pa jih predsednik Ocenjevalne komisije, ki ga člani Ocenjevalne komisije izvolijo izmed sebe sproti na vsaki seji. Za svoje delo je Ocenjevalna komisija odgovorna Upravnemu odboru.

(natančneje so naloge, odgovornosti in postopki sprejemanja odločitev organov LAS opredeljeni v partnerski pogodbi)

Upoštevanje pogoja iz 32. člena Uredbe 1303/2013 in tretjega odstavka, točka b, 34. člena uredbe 1030/2013/EU

V primeru, da bi z vstopanjem novih članov v LAS loškega pogorja prišlo do tega, da bi katerakoli od interesnih skupin preseгла 49 % oz. da bi pri odločanju o projektih prišlo do tega, da bi javni sektor imel 50 % glasov ali več, bi se poslužili drugega odstavka 1. člena Pogodbe o ustanovitvi lokalnega partnerstva LAS loškega pogorja in ne bi več upoštevali določila iz tretjega odstavka 8. člena Pogodbe o ustanovitvi lokalnega partnerstva LAS loškega pogorja, ki govori, da ima vsak član pri glasovanju en glas.

V takem primeru bi vsakemu sektorju, ne glede na število članov, podelili 100 točk (100 točk javnemu, 100 točk gospodarskemu in 100 točk zasebnemu sektorju). Skupaj 300 točk.

Postopek glasovanja bi bil sledeč: Pri glasovanju bi glasoval vsak sektor posebej. Posebej javni, posebej gospodarski in posebej zasebni sektor. Glasove tistih, ki bi se glasovanja »VZDRŽALI« ne bi upoštevali. Potem bi za vsak sektor posebej izračunali kolikšen delež članov, ki so glasovali, je glasoval »ZA« in kolikšen delež članov, ki so glasovali, je glasovali »PROTI«. Izračunan delež glasov »ZA« in izračunan delež glasov »PROTI« bi nam predstavljal število točk »ZA« in število točk »PROTI« znotraj posameznega sektorja. Tako bi vsak sektor dobil 100 točk, skupaj 300 točk. Potem bi sešteli vse točke »ZA« in vse točke »PROTI«, kar bi nam predstavljalo izid glasovanja.

15. Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij

Na podlagi 9. člena Pogodbe o ustanovitvi lokalnega partnerstva Lokalne akcijske skupine loškega pogorja, je Skupščina Lokalne akcijske skupine loškega pogorja na svoji 2. seji, dne 27.10.2015, potrdila Pravilnik o merilih in postopku za izbor operacij LAS loškega pogorja.

Javni poziv

Izbora operacij, ki bodo za svojo izvedbo pridobile sredstva iz finančnega okvirja za uresničevanje potrjene Strategije lokalnega razvoja LAS loškega pogorja, se opravi na podlagi javnega poziva LAS. To ne velja za operacije, ki jih bo izvajal LAS. Operacije, ki jih bo izvajal LAS neposredno na predlog Upravnega odbora LAS, potrdi Skupščina LAS. Vrednost operacij, ki jih bo izvajal LAS in jih bo na predlog Upravnega odbora LAS potrdila skupščina, bo manjša kot 10% finančnega okvirja LAS.

Na predlog Skupščine LAS Vodilni partner pripravi osnutek javnega poziva in ga po potrditvi Upravnega odbora LAS objavi na spletnih straneh LAS. Javni poziv se izvede praviloma ena do dvakrat letno.

Javni poziv za izbor operacij mora biti odprt najmanj en mesec.

Ocenjevalna komisija

V skladu z 10. in 14. členom Pogodbe o ustanovitvi lokalnega partnerstva Lokalne akcijske skupine loškega pogorja Upravni odbor LAS imenuje pet članov in dva nadomestna člana Ocenjevalne komisije. Ocenjevalna komisija pregleda in oceni predloge operacij, oddane na javni poziv LAS in o njih pripravi poročilo. Upravni odbor LAS na podlagi poročila Ocenjevalne komisije odloči, ali se bo operacija financirala in o tem poroča Skupščini LAS.

V kolikor se obravnava operacije, s katerimi so člani Ocenjevalne komisije zasebno ali poslovno povezani, se morajo le-ti izločiti in jih nadomestiti nadomestni člani.

Delovne skupine

Upravni odbor LAS lahko imenuje delovne skupine, ki bodo zadolžene za pripravo operacij v skladu s sprejeto Strategijo lokalnega razvoja LAS loškega pogorja za obdobje 2014 - 2020.

Imenovane skupine iz prejšnjega odstavka tega pravilnika v pripravo operacij vključijo čim širši krog zainteresiranih. Pri tem se poslužujejo delavnic, obvestil, anket in drugih oblik komuniciranja s širšo javnostjo.

Merila in postopek za izbor operacij

Seje Ocenjevalne komisije sklicuje Vodilni partner LAS, vodi pa jih predsednik Ocenjevalne komisije, ki ga člani Ocenjevalne komisije izvolijo izmed sebe sproti na vsaki seji. Obravnava vlog ni odprta za javnost. Ocenjevalna komisija prispelim operacijam preveri administrativno ustreznost (popolnost in ustreznost), upravičenost ter kakovost predloga operacije.

Pri izbiri operacij mora biti v skladu z določbo 34. člena Uredbe 1303/2013/EU, ki določa oblikovanje nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka ter nepristranskih meril za izbiro operacij, ki preprečujejo navzkrižje interesov, zagotovljeno, da pri odločitvi najmanj 50 % glasov prispevajo interesne skupine, ki niso javni sektor. Kar pomeni, da je potrebno tudi v času glasovanja zagotoviti sklepčnost, ki še vedno zagotavlja izpolnjevanje pogoja iz prejšnjega stavka. Iz dokumentacije o izboru oz. potrditvi operacije mora biti razviden rezultat glasovanja po interesnih skupinah.

Ocenjevanje administrativne ustreznosti predloga operacije

Administrativno ustreznost prejetih vlog na sedež LAS Ocenjevalna komisija preveri v roku osmih (8) delovnih dni od zaključka javnega poziva. Ocenjevalna komisija dobi v obravnavo zaprte ovojnice in vlogam preveri administrativno ustreznost.

Merila za ocenjevanje administrativne ustreznosti predloga operacije

1. Ovojnica je pravilno označena.
2. Vloga je pravočasna.
3. Vloga je izpolnjena v slovenskem jeziku.
4. Vloga je predložena na obrazcu, objavljenem v javnem pozivu.
5. Operacija se bo izvajala znotraj območja LAS loškega pogorja.
6. Operacija se bo izvajala v času, kot ga določa javni poziv.
7. Prijavnica in priloge so izpolnjene v celoti, izpolnjene so vse rubrike.
8. Vloga je priložena v tiskanem izvodu in elektronski obliki (CD, Word).
9. V kolikor so za izvedbo operacije potrebna soglasja, dovoljenja oz. druge zahtevane priloge, so te priložene prijavnici.
10. Zaprošeni znesek za sofinanciranje upravičenih stroškov operacije je v mejah, kot jih določa javni poziv.
11. Zaprošeni znesek za sofinanciranje upravičenih stroškov operacije je nižji ali enak maksimalnemu znesku sofinanciranja, določenega v javnem pozivu.
12. Prispevek v naravi predstavlja največ 10 % skupnih upravičenih stroškov operacije.
13. Strošek nakupa zemljišča predstavlja največ 10 % skupnih upravičenih stroškov operacije.
14. Vloga je podpisana in žigosana s strani partnerjev operacije.
15. Vloga je podpisana in žigosana s strani prijavitelja operacije.

V primeru, da predlog operacije ne izpolnjuje meril od 1 - 6, se ga zavrže. V primeru, da predlog operacije ne izpolnjuje merila od 7 - 15, se prijavitelja v roku osmih (8) delovnih dni od odpiranja vlog pozove po e-pošti na dopolnitev. Prijavitelj je dolžan dopolniti vlogo v roku osmih (8) delovnih dni od prejema poziva na dopolnitev. V primeru, da prijavitelj vloge ne dopolni v roku ali je ne dopolni skladno s pozivom na dopolnitev, se jo s sklepom zavrže.

Ocenjevanje upravičenosti in kakovosti predloga operacije

Vlogam, ki so bile ob oddaji administrativno ustrezne oz. so bile v skladu s pozivom ustrezno in pravočasno dopolnjene, Ocenjevalna komisija praviloma v roku 30 dni od zaključka javnega poziva preveri upravičenost in kakovost predloga operacije.

Ocenjevanje upravičenosti predloga operacije

Na vsako od spodaj navedenih meril pri ocenjevanju upravičenosti se lahko odgovori z DA ali NE. V primeru, da katerokoli od meril za ocenjevanje upravičenosti predloga operacije dobi odgovor NE, je predlog operacije zavrnjen in se ne uvrsti v nadaljnje ocenjevanje.

Merila za ocenjevanje upravičenosti predloga operacije

1. Operacija je skladna s cilji Programa razvoja podeželja RS 2014 – 2020 (le pri operaciji, ki kandidira na sredstva EKSRP).
2. Operacija je skladna s cilji Operativnega programa za kohezijo 2014 – 2020 (le pri operaciji, ki kandidirajo na sredstva ESRR).
3. Operacija je skladna s cilji Regionalnega razvojnega programa Gorenjske 2014 - 2020.
4. Operacija je skladna s cilji Strategije lokalnega razvoja LAS loškega pogorja 2014 – 2020, razpisanimi z javnim pozivom.
5. Operacija se bo izvajala za prebivalce z območja LAS loškega pogorja.
6. V operaciji so poglavja medsebojno usklajena in skladna.
7. V operacijo sta vključena najmanj dva partnerja.
8. Operacija se bo izvajala na območju vsaj dveh občin LAS loškega pogorja.
9. Operacija je inovativna, predstavlja novost v dosedanji praksi.
10. Operacija se še ni pričela izvajati.
11. Operacija izkazuje trajnost.
12. Operacija se nanaša na razvoj lokalnih potencialov.
13. Za izvedbo operacije je v celoti zagotovljena pokritost finančne konstrukcije.
14. Prijavitelj operacije in njegovi partnerji za isti namen niso pridobili oz. niso v postopku pridobivanja drugih javnih sredstev iz EU skladov, državnega ali lokalnega proračuna.
15. V primeru investicije je investicija del širše operacije.
16. Operacija je skladna z drugimi določbami javnega poziva.

Ocenjevanje kakovosti predloga operacije

Vsako vlogo po spodaj določenih merilih za ocenjevanje kakovosti predloga operacije najprej samostojno oceni vsak član Ocenjevalne komisije. Vsako merilo ima določeno število možnih točk. Nato člani komisije izračunajo povprečje vseh točk za posamezno merilo za ocenjevanje kakovosti predloga operacije. Končno oceno posamezne operacije sestavlja seštevek povprečja točk meril za ocenjevanje kakovosti.

Merila za ocenjevanje kakovosti predloga operacije

MERILA		Možno število točk
Inovativnost	Operacija je inovativna in ustvarja novo dodano vrednost v okolju (uporaba novih metod, pristopov in programov, uvajanje novih storitev in proizvodov, uvajanje novih znanj,...)	10
	Operacija je delno inovativna (vsebina operacije je delno nova, izvaja se na drugačen način, vključuje nove ciljne skupine, nova območja,...)	5
Trajnost operacije	Rezultati operacije zagotavljajo nadaljnje izvajanje in razvoj vsebin (zagotovljeno upravljanje skupnih kapacitet, zagotovljeno trženje novih produktov in storitev,...)	8
	Rezultati operacije zagotavljajo nadaljnje izvajanje vsebin (oblikovane metode in orodja, promocijski material,...)	5
Ustvarjanje delovnih mest	Operacija jasno zagotavlja vsaj eno novo delovno mesto (kakršnakoli oblika, ki zagotavlja plačevanje prispevkov pokojninskega in invalidskega zavarovanja za polni delovni čas)	15
	Operacija ponuja možnost ustvarjanja delovnega mesta ali samozaposlitve (odprtje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, odprtje s.p.-ja ob redni zaposlitvi, doregistracija obstoječe dejavnosti)	6
	Operacija zagotavlja ohranjanje obstoječega delovnega mesta	3
	Operacija ne vpliva na delovna mesta	0
Krepitev znanja in kadrovskega potenciala	Operacija zagotavlja krepitev znanja in kadrovskega potenciala	5
	Operacija zagotavlja krepitev znanja ali kadrovskega potenciala	3
	Operacija ne zagotavlja krepitev znanja	0
Razvoj novih programov, produktov in storitev	V okviru operacije bosta nastala vsaj 2 nova programa, produkta oz. produktna sklopa ali storitvi	10
	V okviru operacije bo nastal 1 nov program, produkt oz. produktni sklop ali storitev	5
	Operacija ne predvideva novih programov, produktov ali storitev	0
Teritorialna pokritost	Operacija se izvaja na območju štirih občin	10
	Operacija se izvaja na območju treh občin	5
	Operacija se izvaja na območju dveh občin	0
Vpliv na okolje	Načrtovane aktivnosti neposredno pozitivno vplivajo na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, varovanje okolja in ohranjanje narave	20
	Načrtovane aktivnosti posredno pozitivno vplivajo na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, varovanje okolja in ohranjanje narave	10
	Načrtovane aktivnosti ne vplivajo negativno na okolje	0

Vključevanje ranljivih skupin, enakost in nediskriminacija	Operacija je neposredno namenjena večjemu vključevanju ranljivih skupin v družbo (starostniki in osebe z motnjami v duševnem razvoju)	12
	Operacija je neposredno namenjena večjemu vključevanju ranljivih skupin v družbo (druge ranljive skupine)	9
	Operacija ima posredni vpliv na večje vključevanje ranljivih skupin v družno, enakost med spoloma in nediskriminacijo	5
	Operacija nima vpliva na večje vključevanje ranljivih skupin v družno, enakost med spoloma in nediskriminacijo	0
Partnerstvo	Pri operaciji sodelujejo vsaj 4 partnerji (prijavitelj in najmanj 3 partnerji iz istega sektorja) ali vsaj 2 partnerja iz različnih sektorjev, členov v vertikalni verigi ipd. (prijavitelj in 1 partner)	10
	Pri operaciji sodelujejo 3 partnerji (prijavitelj in 2 partnerja), lahko iz istega sektorja	5
	Pri operaciji sodelujeta 2 partnerja (prijavitelj in 1 partner)	0
SKUPAJ		100

V primeru nejasnosti, neuskkljenosti, manjkajočih podatkov ali nepravilnosti v prijavnih dokumentaciji se prijavitelja v roku osmih (8) delovnih dni po seji komisije pozove, da v osmih (8) delovnih dneh popravi oz. dopolni vlogo. V primeru, da prijavitelj vloge ne dopolni v roku oz. da je ne dopolni ustrezno, Ocenjevalna komisija vlogo obravnava na podlagi obstoječe dokumentacije.

Celoten postopek glasovanja je zaupen. Člani komisije se s podpisom posebne izjave zavežejo k molčečnosti, nepristranskosti in varovanju osebnih podatkov.

Maksimalno možno število točk, ki jih lahko operacija prejme je 100. Minimalni vstopni prag za odobritev operacije je 50 točk. Operacija, ki bo pridobila manj kot 50 točk, ne more biti izbrana za sofinanciranje. Med vlogami, ki dosežejo prag 50 točk, se izberejo tiste, ki dosežejo višje število točk, do porabe sredstev za posamezni javni poziv. Vloge, ki ne dosežajo minimalnega praga ali ne izpolnjujejo meril upravičenosti, se zavrnejo.

V primeru, da dva ali več predlogov operacij, ki so na meji razpoložljivih sredstev za sofinanciranje predlogov operacij, dosega enako število točk, se sredstva razdelijo na podlagi skupno doseženega števila točk pri naslednjih merilih:

- ustvarjanje delovnih mest,
- trajnost operacije,
- partnerstvo,
- teritorialna pokritost.

V kolikor ima več operacij še vedno enako število točk, se upošteva vrstni red popolnih prispelih vlog na javni poziv glede na datum in uro prejetja (vloge, ki se dopolnjujejo, se uvrstijo na konec seznama popolnih vlog).

V primeru, da se zadnji predlog operacije, ki se še uvrsti v kvoto sredstev za sofinanciranje predloga operacije, ne ujema z razpisano kvoto sredstev, lahko Upravni odbor LAS ponudi prijavitelju znižanje sofinanciranja predloga operacije. Prijavitelj lahko sprejme znižanje sofinanciranja predloga operacije. Če prijavitelj sprejme znižanje sofinanciranja predloga operacije, se postopek zaključi. Če prijavitelj, ki mu je bilo ponujeno znižanje sofinanciranja predloga operacije, le to zavrne, se k podpisu pogodbe povabi prijavitelja, ki je naslednji po vrstnem redu glede na doseženo število točk oz. datum prispetja v primeru več vlog z enakim številom točk.

V primeru, da na razpisani javni poziv ni prijavljenih operacij oz. se ob izboru operacij ugotovi, da razpisana sredstva za operacije niso bila razdeljena v celoti, se nerazdeljena sredstva prenesejo nazaj v kvoto še nerazdeljenih sredstev LAS.

Na podlagi poročila o rezultatih ocenjevanja Ocenjevalne komisije in predlaganega seznama izbranih operacij veljavnost izbora operacij potrdi Upravni odbor LAS. O odločitvi seznama Skupščino LAS.

Prijavitelji operacij so predvidoma v roku 60 dni s sklepom seznanjeni o rezultatih izbora operacij. Sklep je informativnega značaja in še ne pomeni dejanske dodelitve sredstev.

Prijavitelj operacije ima v 15 dneh od prejema sklepa o odločitvi glede izbire oz. ne izbire operacije pravico vložiti pritožbo na Skupščino LAS. V svoji pritožbi mora natančno opredeliti in utemeljiti razloge, zaradi katerih je pritožba vložena. Predmet pritožbe ne morejo biti postavljeni pogoji in merila za ocenjevanje. O pritožbi odloča Skupščina LAS v tridesetih dneh od vložitve pritožbe. Odločitev Skupščine LAS je dokončna.

Vodilni partner predloge operacij pošlje v potrditev v skladu z 32. členom Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014 – 2020 (Uradni list RS 42/2015) v končno odobritev pristojnemu organu, in sicer ARSKTRP oziroma MGRT, ko odločitve Upravnega odbora postanejo dokončne. Pristojni organ odloča o odobritvi oziroma zavrnitvi operacije in o tem obvesti LAS. V primeru pristojnega organa MGRT, MGRT z upravičencem, ki mu je bila operacija odobrena neposredno sklene pogodbo o sofinanciranju operacije oz. v primeru pristojnega organa ARSKTRP, ARSKTRP upravičencu izda odločbo o potrditvi operacije.

16. Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem

Opis in utemeljitev razdelitve sredstev po skladih

Izračun finančnega okvira

LAS loškega pogorja, v katerega se povezujejo Občine Gorenja vas – Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri, bo SLR v programskem obdobju 2014 - 2020 uresničevala skozi Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja - EKSRP in Evropski sklad za regionalni razvoj - ESRR.

Določitev finančnega okvirja za sklad EKSRP:

Občina	Število prebivalcev	Površina km ²	Koeficient razvitosti
Gorenja vas - Poljane	7.361	153,30	1,14
Škofja Loka*	22.920 – 11.808 = 11.112	146,00	1,20
Železniki	6.745	163,70	1,17
Žiri	4.845	49,20	1,25
EKSRP	30.063	512,20	

*Območje vsebuje naselje Škofja Loka, ki ima 11.808 prebivalcev

Pri določitvi finančnega okvirja za sklad EKSRP smo uporabili naslednjo formulo:

Finančni okvir za sklad EKSRP = (št. prebivalcev LAS * 10 €) + (površina LAS * 550€) + (št. občin s koeficientom od 1.11 – 1,60 * 55.000 €) = (30.063 * 10) + (512,20 * 550) + (4 * 55.000) = 300.630 + 281.710 + 220.000 = **802.340 €**

Določitev finančnega okvirja za sklad ESRR:

Fiksni del	
Središče regionalnega pomena	Škofja Loka
Medobčinska središča	/
Središča v somestju	/
Variabilni del	
Funkcionalna urbana območja	/
Druga urbana območja	Binkelj, Puštal, Stara Loka, Trata, Železniki, Žiri
Dodatna druga urbana območja	Gorenja vas, Poljane nad Škofjo Loko, Reteče, Selca, Sovodenj

Pri določitvi finančnega okvirja za sklad ESRR smo uporabili naslednjo formulo:

Finančni okvir za sklad ESRR = fiksni del + variabilni del

Fiksni del = 242.000 + (242.000 * število regionalnih središč * 0,10) = 242.000 + (242.000 * 1 * 0,1) = 242.000 + 24.200 = 266.200

Variabilni del = 138.000 + (138.000 * število drugih urbanih območij * 0,3) = 138.000 + (138.000 * (6+5) * 0,3) = 138.000 + 455.400 = 593.400

Finančni okvir za sklad ESRR: fiksni del + variabilni del = 266.200 + 593.400 = **859.600 €**

Skupni finančni okvir iz EKSRP in ESRR = **802.340 € + 859.600 € = 1.661.940 €**

Pripravljalna podpora:

Pripravljalna podpora v višini 20.000 € se zagotovi iz obeh skladov in sicer iz EKSRP **48,28 % (9.655,46 €)** in iz ESRR **51,72 % (10.344,54 €)**.

Določitev glavnega sklada:

Na podlagi finančnega okvirja se za glavni sklad določi **Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)**, ki zagotavlja večji del finančnih sredstev. Iz glavnega sklada, torej ESRR se sofinancirajo tekoči stroški in stroški animacije v višini 20 % finančnega okvirja zmanjšanega za stroške pripravljalne podpore v višini 20.000 €, kar znaša **328.388,00 €**.

Podpora za izvajanje operacij:

Za izvajanje operacij je skupno namenjenih 1.313.552 €, iz EKSRP **792.684,54 €** in iz ESRR **520.867,46 €**.

Projekti sodelovanja:

Poleg navedenih sredstev se predvideva, da bi LAS pridobil tudi **200.000 €** za projekte sodelovanja iz EKSRP.

V okviru ESRR trenutno ni definiranih projektov sodelovanja.

- Razdelitev sredstev po posameznem skladu

Podukrep	Sklad	(EU + SLO) (v EUR)	(v %)
Pripravljalna podpora	EKSRP	9.655,46	0,58 %
	ESPR		
	ESRR	10.344,54	0,62 %
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	792.684,54	47,70 %
	ESPR		
	ESRR	520.867,46	31,34 %
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	0,00	0,00 %
	ESPR		
	ESRR	0,00	0,00 %
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP		
	ESPR		
	ESRR	328.388,00	19,76 %
Skupaj		1.661.940,00	100 %

	EKSRP (EU + SLO) (v EUR)	ESRR (EU + SLO) (v EUR)	ESPR (EU + SLO) (v EUR)	Skupaj (v EUR)
Prispevek sklada	802.340	859.600		1.661.940
Lastna soudeležba	212.620	270.000		482.620
Skupaj (v EUR)	1.014.960	1.129.600		2.144.560

•Načrtovana dinamika črpanja sredstev za posamezne podukrepe po letih

Podukrep	Sklad (EU + SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	0	100.000	200.000	200.000	200.000	92.684,54	0	0
	ESRR	0	100.000	220.000	90.000	90.000	20.867,46	0	0
	ESPR								
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	0	0	0	0	0	0	0	0
	ESRR	0	0	0	0	0	0	0	0
	ESPR								
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP								
	ESRR	20.000	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000	20.388
	ESPR								
Skupaj		20.000	248.000	468.000	338.000	338.000	161.552	48.000	20.388

Načrtovana dinamika črpanja sredstev po letih je izdelana za primer, ko LAS za tekoče stroške in stroške animacije ne bi prejela v skladu z 10. oz. 69. členom Uredbe CLLD predvidenega predplačila. V primeru prejema predplačila, pa se dinamika črpanja sredstev poveča v letu 2016 na višino maksimalno možnega prejetega predplačila. V naslednjih letih pa se posledično dinamika črpanja sredstev nato zmanjša.

•Načrtovana razdelitev sredstev po posameznih tematskih področjih ukrepanja

Tematsko področje	Sklad (EU + SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ustvarjanje delovnih mest	EKSRP	0	80.000	80.000	62.684,54	0	0	0	0
	ESRR	140.000	70.000	70.000	60.867,46	0	0	0	0
	ESPR								
Razvoj osnovnih storitev	EKSRP	140.000	60.000	70.000	60.000	0	0	0	0
	ESPR								

Varstvo okolja in ohranjanje narave	EKSRP	70.000	50.000	60.000	60.000	0	0	0	0
	ESRR								
	ESPR								
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	EKSRP								
	ESRR	140.000	0	40.000	0	0	0	0	0
	ESPR								
Skupaj		490.000	260.000	320.000	243.552	0	0	0	0

•Stopnja sofinanciranja po posameznih podukrepih

Podukrep	EKSRP (v %)	ESRR (v %)	ESPR (v %)
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	do 85	do 80	
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	85		
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije		do 100	

Stopnja sofinanciranja za operacije sofinancirane iz sredstev EKSRP je enotno do 85% in iz sredstev ESRR enotno do 80%.

Vsem projektom, ki se bodo sofinancirali iz sredstev EKSRP in ESRR bo ponujena maksimalna možna stopnja sofinanciranja 85% oz. 80%, posamezni upravičenec pa lahko, v kolikor želi, zaprosi tudi za nižjo stopnjo sofinanciranja. Poleg tega imamo v merilih za izbor operacij in opis postopka izbora operacij določilo, da v primeru, da se zadnji predlog operacije, ki se še uvrsti v kvoto sredstev za sofinanciranje predloga operacije, ne ujema z razpisano kvoto sredstev, lahko Upravni odbor LAS ponudi prijavitelju znižanje sofinanciranja predloga operacije.

Za enotno maksimalno možno stopnjo sofinanciranja (85% iz sredstev EKSRP oz. 80% in sredstev ESRR) smo se odločili zato, ker imamo že kot vstopni prag oz. prag upravičenosti za sofinanciranje iz sredstev EKSRP oz. ESRR pogoje, ki operacijam dajejo dodano vrednost in sicer:

- pogoj, da sta v operacijo vključena vsaj dva partnerja,
- pogoj, da se bo operacija izvajala na območju vsaj dveh občin LAS loškega pogorja,
- pogoj, da je operacija inovativna, da predstavlja novost v dosedanji praksi.

Stopnja sofinanciranja za dejavnosti sodelovanja je 85% iz sredstev ESRR.

Pri izvajanju dejavnosti sodelovanja je bila odločitev članov LAS, da bo LAS kandidiral za maksimalno možno sofinanciranje, 85%.

Stopnja sofinanciranja tekočih stroškov in stroškov animacije je do 100% iz sredstev ESRR.

Kljub temu, da LAS lahko zaprosi za 100% sofinanciranje tekočih stroškov in stroškov animacije bo LAS tekoče stroške in stroške animacije delno sofinanciral tudi iz občinskih sredstev. Ta delež je odvisen od obsega letnih aktivnosti, letne višine sredstev zagotovljenih v občinskih proračunih, nastopa dodatne zaposlitve na LAS (zagotavljanje 2 PDM) ipd.

17.Priloge

- 1.Seznam članov LAS;
- 2.Pogodba o ustanovitvi LAS;
- 3.Osnutek javnega poziva za izbor operacij iz naslova podukrepa »Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost«;
- 4.Pogodba z vodilnim partnerjem LAS;
- 5.Indikativna lista operacij sodelovanja LAS, ki bodo sofinancirane s sredstvi ESRR;
- 6.Elektronska verzija SLR;
- 7.Izjava za transakcijski račun
- 8.Dokazila o vključevanju lokalne skupnosti v pripravo SLR